

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

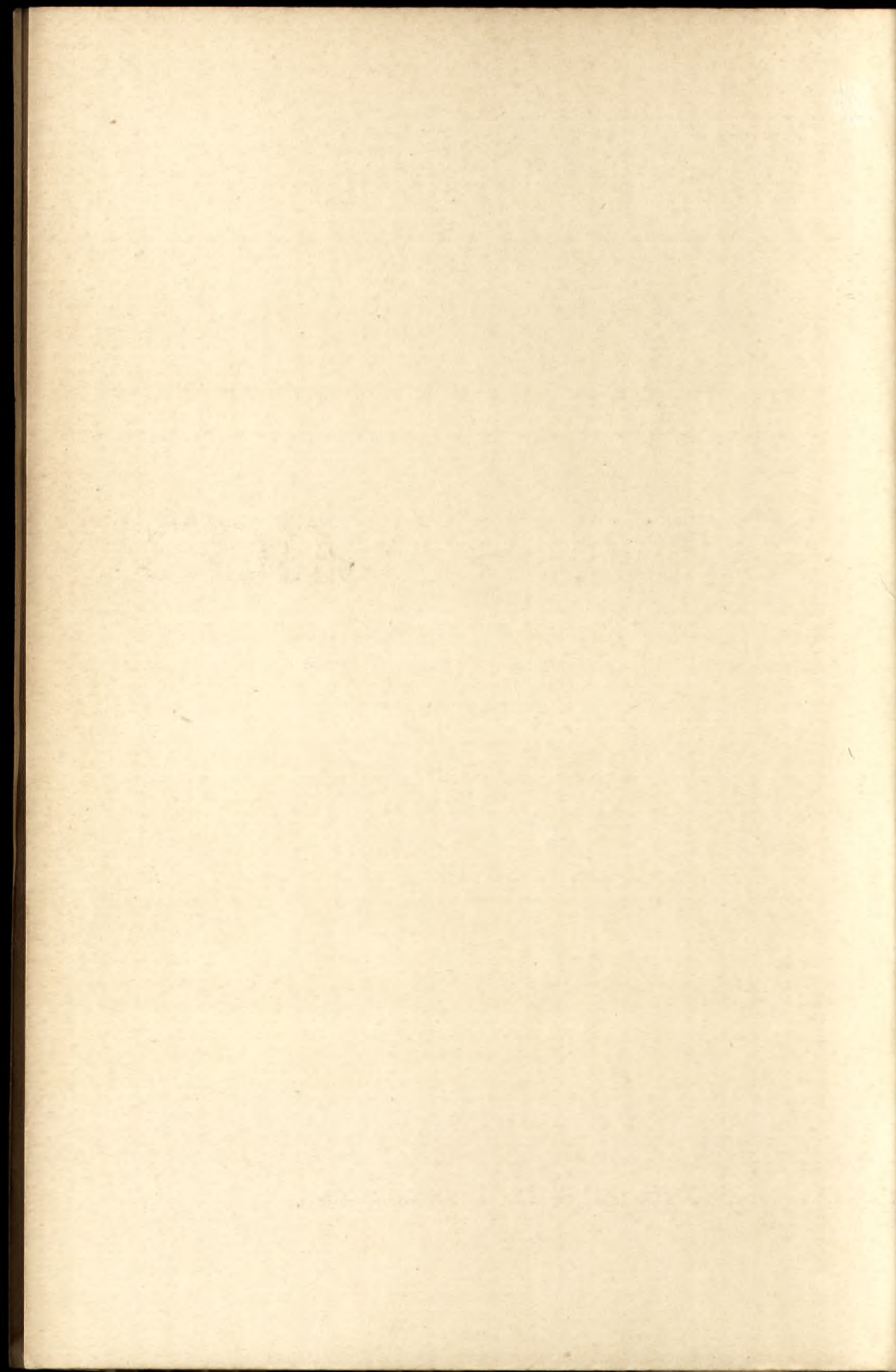
73 v
AXEL LUNDEGÅRD

FRU HEDVIGS
DAGBOK

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 2: 75.

FRU HEDVIGS DAGBOK

AF

AXEL LUNDEGÅRD.

*En dansk öfversättning af detta arbete utkommer
samtidigt med originalupplagan.*

FRU HEDVIGS DAGBOK

AF

AXEL LUNDEGÅRD.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1895.

I.

Sdag är jag sexton år. Till födelsedagspresent har jag fått af pappa en bok med röda pärmar och ordet »*Poésie*» tryckt med stora, gyllene bokstäfver på den ena pärmen — hvad skall jag göra med den boken? Skrifva vers?

Det är väl icke så svårt, mina lärarinnor ha alltid gifvit mig godt betyg för mina uppsatser, senast fick jag A af fröken Ahlquist för min kria om »*En svalas tankar under färden genom världsrymden från norr till söder*», och där var verkligen rätt mycken »*Poésie*» i den historien, men svalan var ingen svala utan en bevingad liten tös vid namn Hedvig Pajalan, som flög mot varmare land. — Jag undrar om Ahlquist begrep det?

Asch, nej! Jag bryr mig icke om att skriva vers! Min vackra bok skall i stället få bli min dagbok. Jaha.

Det är icke litet, jag upplevat redan, och det är ju ganska lämpligt att nu, då barnåren ligga bakom mig, vända mig om och titta tillbaka. Jag har ett ganska godt minne och skall nu samvetsgrant försöka erinra mig, hvad jag upplevat, och skriva det, och när femtio år ha gått, skall det bli festligt (fast sorgligt!) att läsa det, om jag lever då, och om jag är död skall jag ha bränt upp boken.

Hur skall jag börja, visste jag bara det!

Att jag heter Hedvig Pajalan har jag redan nämnt, men det kan ju nog hända, att jag heter någonting annat om ett par år — för oss kvinnor är ju vårt släktnamn likt mjölkänderna hos barn, de falla af när tiden är inne. Så kommer det väl också en tid, hoppas jag, då namnet Pajalan, som är min pappas, kommer att häktas af och ett annat namn häktas fast vid mitt Hedvig.

Jag undrar hvad det blir för ett!

Det är nu, gudnås så visst! så, att jag är en fångad rätta, och i min fålla får jag visst sitta tills katten tar mig, och under sådana omständigheter kan det knappt kallas orimligt, utan är det väl

tvärtom ganska ursäktligt om den stackars fångna rätten undrar öfver, hvem (hvilken katt) som till sist skall äta upp hennes lilla person med hjärta och allt — benen med, ty det säger jag dig på förhand, glupande katt, att jag *har* ben i näsan!

Isch, nej, det var ju icke detta jag skulle skriva! Det vore bättre om jag nu i stället började denna sannfärdiga skildring af mitt lufs tragedi, som utmynnat i fångenskap. — — Ack ja, det är min systers, Signes fel, hon är tyvärr sex år äldre än jag och därför är hon gift för öfver ett år sedan och jag ogift tills dato, och från hennes bröllopsdag daterar sig det senare, hårdare skedet af min fångenskap — — usla Signe! Hvi gjorde du mig detta för en långhårig karlspersons skull!

Att han är långhårig (riktigt lurfvig!) ser jag af ett porträtt, som hon gaf mig en gång i fjol somras, i en stund af förtrolighet, då hon var hemma. Originallet har jag tyvärr aldrig sett och icke pappa heller, och underrättelsen om, att det lyst för henne kom öfver oss som ett åskregn, och ett, två, tre — pang! — så var hon gift, och stackars pappa hade en svärson som — — ja, allt ondt, pappa menar om honom, anar jag, fast pappa aldrig ens nämnt sin svärsons namn; det är också en taktik!

Det är synd om pappa i alla fall, för om det finns någonting i världen som han afskyr, så är det ett slags människor, som han kallar socialister, och nu bär det sig icke bättre, än att Signe kommit att gifta sig just med en socialist. Hvad det betyder har jag icke ännu fått riktigt klart för mig, för pappa säger bara att det är »uslingar», »skurkar», och sådant blir man ju aldrig klokare af, men tant Vivi tror, att det är människor, som vilja, att allting delas — den idéen förefaller mig icke dum! Men min käre sväger tyckes ännu icke ha kommit åt att dela någonting med någon, för han skall ha varit mycket fattig, men Signe hade sitt modernearf, och det ha de väl delat, kan jag tro.

Om jag bara vore myndig, så skulle jag också ha ett modernearf. Jag undrar om det då kunde finnas någon hygglig socialist bland löjtnanterna vid våra fältjägare, som kunde ha lust att *dela* — — Pyttsan! Känner jag min pappa rätt, så låter han icke lura sig mer än en gång af sin dotter, och för resten har jag aldrig sett någon löjtnant i verkligheten, utan bara på porträtt, men de se stiligas ut och det var allt tur för Signe, att hon var äldst, annars kunde det minsann ha händt, att hon själf fått sitta i fällan och jag i knäet på en socialist — — isch nej! Nu blir det för galet.

*

Jo, det var mig just en snygg utgjutelse, den jag skref i går — hvad *skulle* väl pappa säga, om han fick se den! Han frågade mig i dag, om jag skrivit någonting i min *Poésie*-bok och jag blef så röd som en tuppkam och stammade ja, fast jag var förfärligt rädd, att han skulle be att få se hvad jag skrivit, men det gjorde han icke, och väl var det, för jag skulle hellre ha ryckt allt mitt vackra hår af mig, än visat honom detta, men nu vet jag, att jag icke är riktigt trygg för det och vågar icke vara okonstlad längre — hvad skall jag taga mig till? Det var *ljuft* att få utgjuta sig, det var liksom att ha någon att tala med så uppriktigt som man aldrig talar till människor, men nu känns det som om pappa eller fröken Ahlquist skulle stå bakom dörren och lyssna, medan jag anförtrodde mina tankar till någon i ensamheten, men då kan man ju icke vara ogenerad! Och om det skulle behövas, kan jag icke heller bränna upp mina utgjutelser — bandet är för fint och det kunde falla pappa in att fråga, hvad jag gjort af *poésie*-boken, som han gaf mig, och då skulle det bli ett skönt spektakel! Men jag har fått en sådan lust att fortsätta, hur skall jag kunna göra det utan risk? Jag har godt om tid, som går långsamt annars, men i går gick tiden fort medan jag skref, jag trodde att jag hållit

på tio minuter, jo jag tackar — hela två timmar hade gått. Prosit, det vore icke oäfvat, om man alltid kunde slå ihjäl ett par timmar så lätt, därför har jag nu fått en sådan lust att skriva, men det är nödvändigt att jag skall känna mig riktigt säker för upptäckt, annars kan jag icke skriva en rad, jag har riktig hjärtklappning nu, när jag sitter här, det känns alldeles som när jag var barn och smugit mig in i skafferiet för att stjäla socker eller äpplen eller något annat godt, som tant Vivi bevakade som Argus eller hvad draken hette. — Isch nej! Jag uthärdar det icke längre, hvar skall jag gömma dig, bok, i kväll? Jo, jag tror att jag sticker dig under madrassen och ligger och rufvar på dig, så få vi se, om jag icke kan kläcka ut någon god idé under nattens lopp.

*

Ha, ha! Det lyckades. — Jag fick en utmärkt idé, och jag har redan förverkligat den. Jag har mycket försiktigt skurit ut alla de skrifna bladen i min *Poésie*-bok, och om pappa nu vill se den, visar jag den med godt samvete, för den är *tom*, men bladen ligga i säkert förvar på bottnen af min allra oordentligaste byrålåda, och skulle pappa falla på den idén att söka dem där, skulle han säkert bli modstulen strax, när hans blick mötte

det kaos, som han i så fall först skulle behöfva genomsnoka — prosit! Nu skrifver jag vidare på lösa blad och hoppas att de under årens lopp må torna upp sig till en väldig volym, som i så fall blir mitt lifs historia. Jaha. — Men jag undrar, om jag kommer att fortsätta sedan jag blifvit gift? Jag borde ju då få något treffigare att göra? Således komma dessa anteckningar egentligen bara att bli *En oskyldig ung flickas historia*, och måtte de bli så korta som möjligt, det önskar jag, fast jag tyvärr tror, att de bli längre än själfvaste *Grefven af Monte Christo* (som jag läst i smyg och som var en vådligt rolig bok), ty här finnes verkligen icke en möjlig varelse inom synhåll, så vida jag icke skulle räkna länsmannens långbenta pojke Jöns till den kategorien, men det gör jag icke, ty om han också ägde alla Monte Christos skatter och bjöd mig dem med sina röda händer, så skulle jag svara nej! Men prosten, som flyttade hit upp i våras, har också en pojke och han är student eller kandidat, som det heter när han kommer på landet om somrarna, och skall vara en duktig pojke, som kan allt möjligt, *latin* och *grekiska* och *filosofi* och en hel del andra saker; det är bara beklagligt, att han icke kan konversera med en *dam*, för *det* kan han icke, det märkte jag strax då vi voro i prost-

gården i somras; han såg rätt lärd och ganska tråkig ut med sina *glasögon*, och så heter han *Simon*, och det är icke ett namn, som jag kan tänka mig, att min tillkommande skulle kunna få heta. Jag vet knappt hvilket som är vackrast, Simon eller Jöns, men hvar tycks vara bäst belåten med sitt (och det är ju väl!), för länsmanspojken vrängde bredt på munnen när han sade Si-i-i-må-å-ån, och prostens pojke kallade den andre för »Jöns Issimus pyramidalisk» (eller något liknande) och pikade honom för det han icke är student, men Jöns sade, att den hvita mössan ingenting är värd i jämförelse med länsmansmössan, som han får ha på sig, när hans pappa är sjuk. Det är verkligen otur, när det bara finns två ungherrar i närheten, att den ene skall vara en lärd *glasögonsorm* vid namn Simon, och den andre en olärd trindskalle med röda händer och som heter Jöns Issimus (pyramidalisk!) — — Men nu har jag icke tid att tänka på de två herrarna mera. Jag skulle ju skriva upp, hvad jag kommer ihåg angående mig själf. Ja, jag vet bara icke hvar jag skall börja, det är så mycket. Min mamma dog för många år sedan, jag var visst tre år då, och jag minns icke mycket annat om henne, än att hon luggade mig, då hon kammade mitt hår, det är tråkigt, att jag icke har något

annat minne af min *moder*, och jag har ofta gråtit öfver att jag icke minns någonting annat om henne, att hon kysst mig till exempel eller sett på mig med ett vackert uttryck i ögonen. Signe sade alltid, att mamma ofta kysste oss och alltid var mild och god och öm om sina barn. — Oh! Det skulle ha varit ljuft att minnas, men jag rår icke för att jag ingenting annat kommer ihåg om henne än att hon luggade mig med kammen. — — — Och likväl älskar jag min moders minne, hon är mitt *samvete*. Jag tror, att hon ser allt hvad jag gör, och när det är någonting dåligt, skäms jag, men när det är någonting godt, så tycker jag det är bra att *någon* ser det och vet det. Om nätterna, när alla stjärnorna tändas på himmelen, så trodde jag alltid förr, att det var änglarna, som sågo ned på mig. — Jag tänkte som så: hvar dag, när det är ljust på jorden, arbeta människorna i sitt anletes svett och då är himmelen liksom längre borta, men om aftnarna, när det blir mörkt och man skall gå hem och lägga sig, kommer Guds himmel plötsligt alldeles inpå oss och tusen änglaögon blicka med ens, forskande, ner i din själ och säga: hvad har du gjort? Det var stjärnorna, de sågo alla mina tankar, de goda som de dåliga, men klarast såg en enda stjärna, och den var min moders öga. Ja,

så tänkte jag, när jag var barn, men sedan dess har jag fått lära mig en hel del sanna och dumma ting af fröken Ahlquist och hennes företräderskor, som läste med mig (treffligast var det på den tiden, då Signe var med, fast hon var så långt före mig, att hon snart måste resa till akademien, det var där olyckan skedde, att hon blef förälskad i Gustaf Kessler, som var docent), nu vet jag till exempel utmärkt bra, att det blåa öfver mitt hufvud icke är någon riktig Guds himmel, utan egentligen bara luft eller ether, och att omkring oss är världsrymden, ett slags ofantlig dansbana för himlakropparna (= änglaögonen), af hvilka den, som lyste så klart, att jag trodde det var mammas öga, heter Venus — isch! Det är synd att poesien alltid försvinner, när man kommer närmare inpå allting, så till exempel läste jag nyss i en bok, att när små barn småle i sömnen, så är det icke emedan de se Guds änglar i drömmen, som man alltid förr trodde var anledningen, utan anledningen är helt simpelt den, att det kliar invärtes på något vis! Jag undrar just, hur det skall gå med poesien, när människorna få reda på allting. Jag önskar ofta, att jag kunde ha förblifvit okunnig om en hel del saker, världen skulle bestämdt ha varit vackrare då. I många år trodde jag att en ängel kommit och hämtat mamma

till himmelen, det hade man sagt mig, och att samtidigt med ängeln kommit en stork, som haft med sig en liten bror till Signe och mig, men han var död, när han kom fram. Af allt hvad jag senare kunnat förstå, hängde den historien icke riktigt samman, och nu tror jag nog, att jag vet rätta förhållandet fastän jag icke bryr mig om att skriva det här (mamma dog nämligen när den lille skulle födas till världen, hon hade honom inne i sig på något sätt). Det finns böcker om sådana saker nu, som visst också unga flickor kunna få köpa (jag skulle nog ha skaffat mig en, om jag bara visste, hur det skulle gå till). Signe har väl reda på detta och mycket annat, men jag vågar icke skriva till henne därom, för det vore omöjligt att få hennes svar utan att pappa läst det; han snusar i allt också i mina bref, det är icke många jag får, förstås, ty jag har icke en enda vän och jag känner mig så ensam, så ensam i världen — — — la, la la! sitter jag icke och får tårar i ögonen! det duger icke! God natt med dig, bok, du får åtaga dig att bli min vän och för dig skall jag utgjuta mig, var trofast och skvallra aldrig ur skolan, jag skulle hoppa i Björnöfallet om någon själ finge se, hvad jag klottrat ned!

*

Hvad är det för ett lif, jag lefver? Läxläsning-ba-be-bo-bu-bä-ä-äh! och detta för en ung dam, som är konfirmerad och allting. Liksom pojkar tro, att de bli människor, d. v. s. herrar, när de tagit sin studentexamen, så tro vi flickor, att vi bli människor, d. v. s. damer, när vi äro konfirmerade — pytt san! det är ett grundligt misstag, åtminstone enligt min erfarenhet, jag, arma usling, är fortfarande betraktad som en skolflicka, fast jag blef konfirmerad i juni, strax innan min förra gouvernante reste, men i augusti kom Ahlquist, som är sju resor värre och när hon skall försvinna, vet jag icke, det blir nog icke i brådbrasket, och om hon också reser till våren, får jag nog en ny på halsen till hösten — ho kan veta, hvad pappa har för planer, aldrig skulle jag töras fråga honom! Han vill synbarligen hålla mig kvar på barnens ståndpunkt så länge som möjligt, därför fick jag icke läsa för prosten förr än jag redan fått *figur*, så att det var rent oanständigt att jag skulle gå och slänga i korta kjortlar längre och visa mina ben för Jöns, som redan började kisa förälskadt, fastän han ju bara var en spoling, som icke är torr bakom öronen än (jag tror likväl att han är 21 år, men pojkar växa ju så sakta).

*

Aldrig hade jag trott, egentligen, att det skulle vara så pass svårt att skriva, som det är, ja att rafsas på, går nog lätt, men att skriva det man vill och ingenting annat. Allt annat flyger mig genom hufvudet, nå ja, det gör ju ingenting, det kunde också gå för sig, om man åtminstone kunde få *det* ritadt ner — pytt ock! det blir så torrt, det liknar icke alls hvad man tänker! bä-ä-äh! (den tanken lyckades jag återge!)

*

I dag har jag hela eftermiddagen att slå ihjäl, låt se nu, min kära Hedvig, hvad du kan ha att berätta om ditt lif? Allt hvad jag minns om min mamma har jag redan skrivit, men pappa då? Hvad skall jag väl säga om honom? Han är mycket sträng och jag är mycket rädd för honom — fastän jag vet, att han håller af mig, på sitt vis, men jag kan icke minnas, att han någonsin smekt mig — annat än strukit någon gång med sin stora, grofva hand öfver min kind eller mitt hår — — men han höll ändå mera af Signe, som är ljus och liknar vår mor mera (säger tant Vivi) och henne (mamma) sörjer han än i dag. Det är något af bulldogg hos pappa också i hans känslolif — hvad han en gång bitit sig fast i, släpper han aldrig — som nu minnet af

mamma, han har aldrig velat gifta om sig, fastän Signe och jag ofta märkte, att våra gouvernanter fjäskade för honom och sågo smäktande ut i ögonen — för pappa var ju i sina bästa år och ett godt parti, och gouvernanterna voro aldrig mera än 29 år, sade de, men bulldoggen behöll sin otillgängliga fysionomi och gouvernanterna reste regelbundet efter ett år, med krossade hjärtan (d. v. s. krossade förhoppningar på framtida försörjning), och en af dem ställde till en liten afskedsscen, grät och var olycklig och låtsade till sist att hon svimmade, men pappa tog vattenkaraffinen och hällde öfver henne och då for hon upp, fnysande och spottande och skrikande och då kom hennes verkliga natur fram, hon grälade på pappa, men Signe och jag stodo bakom dörren och skrattade. Sedan dess har pappa alltid tagit äldre fruntimmer, d. v. s. sådana, som öppet och oförbehållsamt ville vidgå, att de voro mer än fyrtio år, detta stod i annonsen och de måste styrka sin ålder med prästbevis, och alla sökande måste skicka in porträtt och pappa valde alltid den ugglelikaste, men det hjälpte icke alltid ändå! Nu senast är t. ex. Ahlquist ingen skönhet, hon liknar en moraklocka — en lång raka med ett rundt ansikte och näsan till visare i midten och alla rynkorna rundt omkring som siffror och hon är öfver 40 år (och

pappa börjar närma sig 60, så jag tycker, han borde snart kunna få gå i fred för fruntimmerna!) men Ahlquist hade icke varit här en vecka, innan hon redan började snegla smått trånande på pappa — — och glad blef jag, för nu vet jag då, att *hon* får respass till våren om ej förr och kanske slipper jag då att få någon ny! Stackars pappa, det är synd om honom i alla fall, för jag tror, att han har behof af kärlek, fastän han nu agerat bulldogg så länge att han icke kan se ut på annat sätt, jag har ofta en sådan lust att kasta mig i hans armar och smeka den trumpna minen bort och jag tror, att om jag bara vågade tala frimodigt till honom, så skulle jag nog få det drägligare så småningom, men jag vågar icke, jag bara stammar och är skygg, och då kan han naturligtvis icke heller krypa fram ur sitt skal. Signe sade alltid, att han var en martyr för sin egen bistra uppsyn och hon gjorde ett par gånger försök att visa sin kärlek till honom, men då blef han liksom förlägen, han blef riktigt tafatt och barsk (för att dölja sin tafatthet) och stötte henne bort, men efteråt när han trodde sig obemärkt, såg han på henne med ett nästan förälskadt uttryck i ögonen (vi låtsade naturligtvis som om vi icke märkte det!) Hvar gång hon på nytt försökte närma sig honom, gick det på samma sätt och till sist

vågade hon sig icke på honom mer (och naturligtvis ännu mindre jag!) Men vi tyckte båda, det såg ut som om det gjorde honom ondt, att hon uppgaf det. Han är af gamla stammen, pappa, och gamla vanor äro svåra att få bukt med, han håller framför allt på respekten, som hans föräldrar gjorde före honom — det fanns nog ingen förtrolighet mellan föräldrar och barn på den tiden. När Signe var 18 år hade hon läst så mycket, att guvernanten icke kunde lära henne mer, då fick hon i sitt hufvud, att hon ville taga studentexamen och pappa var med om det och hon tog den på ett år (med glans) och kom hem på sommaren och hade en hvit mössa i sin kappsäck, och den (mössan) hängde hon på väggen i sitt rum öfver sängen och sade att om några år skulle hon hänga en lagerkrans där. Jag tror, att pappa egentligen var mycket stolt öfver henne (det är ju icke så vanligt att flickor taga studentexamen) men någon lagerkrans fick hon aldrig, fastän hon låg vid akademien i två år, hon fick en af myrten i stället och det skulle ha varit mycket bättre (tycker jag!) om hon bara icke fått den af en socialist. Jag glömmmer aldrig, när brevet kom, däri hon bad pappa om hans samtycke (jag fick naturligtvis aldrig läsa det, men tant Vivi sade, att det var så vackert skrifvet) pappa blef alldeles som

tokig och slog handen i bordet och sade nej, att det skulle aldrig ske, och han visste likväl icke då, hvad det var för en farlig karl, för det lät mycket oskyldigt, att han var docent i nationalekonomi och det var han också och Signe hade hört hans föreläsningar, men det såg ut som om pappa varit riktigt afundsjuk på honom och icke unnat honom Signes kärlek utan tyckt, att Signe borde älska sin pappa och därmed basta. Han skref också till henne ett hårdt bref och befallde henne att komma hem (det var i fjol på sommaren) och hon kom. Hela sommaren var hon här, bref fick hon hvar postdag och själf skref hon långa ramsor, men därom visste pappa ingenting, de talade aldrig om saken, men Signe var mycket förändrad, det såg jag strax (och det tyckte tant Vivi också) hon hade fått solsken i ögonen, men bakom låg det också någonting annat, någonting så allvarligt och så bestämdt... Mot mig var hon mycket, mycket rar och anförtrorde mig, hur hon älskade sin Gustaf (oh! hvad mitt hjärta dansade när hon talade om *det!*) och beskref honom och gaf mig hans porträtt — en jätte måtte han vara och oklippt är han, men snäll såg han ut. Hon sade, att om pappa vägrade sitt samtycke, gifte hon sig ändå, för hon skulle bli myndig på hösten och då kunde pappa icke hindra det, men först ville

hon bedja honom så vackert, så vackert — — — Nå, vecka efter vecka gick utan att han nämnde ett ord, han gick omkring och såg ut som ett oväder bara, och det var förskräckligt här hemma. Då måste Signe själf börja tala om saken och en vacker dag går hon ner till honom och ber att Gustaf skulle få komma, så att pappa åtminstone kunde få göra hans bekantskap, men då urladdade pappa sig ordentligt och slog handen i bordet på nytt och sade, att det aldrig i evighet skulle ske. Signe kom upp igen, kastade sig om halsen på mig och bara grät och det var förskräckligt synd om henne, men hon var ändå rar och sade, att det var nog synd om pappa också, för innerst inne i honom fanns en oresonlig längtan efter ömhet och kärlek, och han kunde icke tåla den tanken, att en främmande man tagit ifrån honom hvad han betraktade som sitt, därför blef han så ifrån sig (han hade varit blek som ett lik), men själf hade han ju aldrig förstått att framkalla ömhet och det var visst det, som pinade honom nu, då det var för sent, och som gjorde honom så hård. När hon gråtit hela eftermiddagen blef hon lugnare och jag såg i hennes ögon, att hon fattat sitt beslut och när vi alla voro samlade vid kvällsvarsbordet (stämningen var förskräckligt tryckt och vi åto under tystnad) sade hon

plötsligt (jag minns det som om det varit i går och kan ännu höra hennes röst, den var så lugn, men så bestämd, fast på samma gång ödmjuk): »Det är bäst, att jag säger det ännu en gång högt och i allas närvaro, jag kan icke lefva utan Gustaf och om pappa vägrar sitt samtycke till vårt giftermål, så måste jag göra det emot pappas vilja, hur svårt detta än skulle vara.» Någonting sådant sade hon (kanske med färre ord). Pappa reste sig upp, röd öfver pannan och gick fram till henne — jag trodde nästan, att han skulle slå henne, men då han stod där och var som värst vred, såg hon bara upp emot honom alldeles rakt in i hans hotande ögon, och han blef liksom spak, hans hufvud sjönk och vreden sjönk till sorg och han vände sig bara om och gick utan ett ord. Tant Vivi berättade sedan, att han sagt till henne, att Signe var så lik sin mamma i den sekunden, han tyckte det var mamma själf som satt där och bad med ögonen, därför blef han spak, men han ångrade det snart och höll lika envist fast vid sin vägran. Det hade aldrig händt honom förr, att han mött olydnad i sin egen familj och han var så säker på, att det icke skulle hända (tror jag) för han gjorde icke ens något försök att hålla Signe kvar på Björnö utan gaf henne pengar till resan och så for hon ner till akademien igen på hösten.

Men jag visste nog, att hon höll fast vid sitt och så när hon blef myndig, skref hon till vice pastorn (prosten hade då icke tillträdtt sitt ämbete) och bad att få betyg och pastorn kom till pappa, och pappa sade, att betyget icke skulle få skickas, men pastorn sade, att detta icke kunde vägras och skickade det. En vecka senare kom ett bref till pappa (det brefvet fick icke ens tant Vivi se) men däri underrättade Signe säkert pappa om att hon uttagit lysning (hon skref också till mig och sedan stod det i tidningarna). Pappa svarade aldrig ett ord och sedan dess får icke Signes namn nämnas (och än mindre Gustafs, förstås!) all korrespondens om affärerna har gått genom kronofogden, som fått allt om hand af pappa och redovisat Signes arf. Jag tror, att pappa tagit allt detta förfärligt hårdt och att han lidit mycket, fastän han icke visar det på annat sätt, än därigenom, att han blifvit mångdubbelt sträng emot mig sedan dess, han har nog föresatt sig, att det som en gång händt icke skall komma att upprepas och därför hålles jag nu fången här och får lefva en eremits lif. Jag tror knappt, det är bra för mig, det kommer så många stygga tankar i ensamheten och jag längtar efter frihet *så, så* att jag ibland tycker att jag skulle vilja rymma, kosta hvad det kosta ville, ja, jag tycker att jag skulle kunna

gifta mig med hvem som helst, bara för att komma lös och jag grubblar och grubblar, tills hufvudet värker och hjärtat värker af längtan. Simon talade en gång i somras, medan han var hemma, om Italien — och hans närsynta ögon lyste bakom de tjocka glasen. Ack, ack, ack! den som hade vingar! (jag vet att tusen ha önskat det före mig!) För resten — — — — — jag tror knappt, att jag skulle flyga ut ensam, om jag också hade vingar!!!

*

Simon var i alla fall en hygglig pojke, han lånade mig böcker i somras, han hade hela den där moderna litteraturen, som skulle vara så förfärlig, att pappa förbjudit mig läsa den. Därför läste jag med dubbelt intresse — i smyg — men jag tyckte att allt var ganska beskedligt. (Pappa har visst aldrig själf läst det, eller också hade Simon undanhållit mig det värsta.)

*

Om Simon varit mindre blyg och icke alltid rodnat bakom glasögonen, så fort han fått se mig, utan i stället talat med mig, så kunde vi haft litet nöje af att träffas ibland. Hvarför rodnade han

alltid? Var det åt sina egna tankar eller var han svärmisk eller bara bondblyg? Stackars Simon!

*

I dag har jag varit i kyrkan, det är alltid en smula omväxling först att få åka dit och sedan att se på folket, fast det är mest bönder och sågverksarbetare med deras kvinnor, och allt manfolk sitter till höger och allt kvinnfolk till vänster om stora midtelgången och alla herrarna voro äldre utom Jöns (om han nu skall räknas som »herre», han är ju icke torr bakom öronen än.) Gamle prosten tycker jag om och jag hörde andäktigt på hans predikan, jag måste verkligen börja bättra mig och tänka mera på allvarliga ting. Jag vill så gärna, tro mig, Gud, jag längtar efter någonting, som kan fylla mig, någonting att lefva för, jag skulle ha lust att bli missionär, gå ut i främmande länder och omvända vildar till Gud. Oh, om jag endast vore tillräckligt god för ett sådant kall, och tillräckligt from. Jag brinner af längtan att tjäna någon (och någon bättre än Gud kan man ju icke tjäna), men jag är icke riktigt säker på, hvar Han finns. Jag skulle ju t. ex. icke kunna lära en vilde, att det blåa var himmelen, när jag vet att det är luft? Jag tror, att jag hellre skulle vilja bli sjuksköterska,

barmhärtighetssystem. Tänk hvad det skulle vara ljuft att få ägna sitt lif åt att lindra lidande, och att få vara någonting för de sjuka! Det finns bestämdt inne i mig ett obrukadt kapital af godhet, kärlek till medmänniskorna, hvilket icke hittills fått någon användning och som bränner mig i hjärtat värre än slanten brände i fickan, när jag som barn gick förbi ett karamellstånd i staden.

*

Mitt hufvud känns tomt, jag orkar icke tänka tillbaka, jag tycker att jag aldrig upplefvat någonting, som är värdt att minnas. Nu är våren här och solskenet har fått värme i sig. Jag borde ju njuta däraf, men kan ej. Jag känner en underlig oro i kroppen, jag vet icke hvaraf den kommer, det är bestämdt någonting på tok med mig, tant Vivi säger, att jag blir blekare för hvar dag och detsamma tycker jag själf. Jag undrar om jag skall dö snart? Jag skulle icke vilja dö, utan att ha lefvat för någonting, att torrdö så där tycks mig meningslöst, hvarför skulle jag i så fall komma till världen? En annan sak vore det, om jag finge ge mitt lif för en vacker idé, till exempel — hvad? Det är förfärligt att vara född i en tid, då det är sådan missväxt på idéer, att en ung

flicka ingenting kan finna, som är värdt hvarken att lefva för eller att dö för. Nå, det finns väl — utanför min horisont — — den som ändå kunde komma utanför!

*

Tant Vivi är snäll, hon är min enda vän, men jag kan icke anförtro henne någonting af allt det, som rör sig inom mig, hon vore mig till ingen hjälp. Ahlquist är en gammal lutfisk (så torr är hon) och så är hon dum. När jag nu nödvändigt skall ha guvernant, förstår jag icke, hvarför jag icke kan få en riktig människa? Jag är led vid alla dessa åkerspöken, som icke ha en tanke i hufvudet utom när det är fråga om läxor, nu tycker jag snart att pappas hjärtefrid skulle bevaras bättre, om han försökte taga en ung och vacker guvernant, som väl icke skulle börja spekulera på giftermål med en sextioårig gubbe. Jag har lagt märke till, att ju äldre och fulare en guvernant är, desto mer erotisk är hon alltid — isch, det är långt ifrån uppfriskande att se på nära håll, Gud gifve, att jag själf aldrig måtte bli en sådan halfsekelskokett, slika känslor borde alltid dö, medan människorna äro unga, men kanske de äro döda och bara spöka i de gamla skeletten?

*

Tomt, tomt, tomt är mitt lif, nu stundar sommar, men jag ser ingen ljusning, den ena dagen är den andra lik, läsläsning, drömmar, promenader i trädgård och park med Ahlquist, som börjar bli *moderlig* (tvi!). Jag ligger och läser romaner om nätterna, lifvet är alltid så rikt i romanerna, i verkligheten är det fattigt, åtminstone mitt. Oh, du stora, vida värld, som är utanför mitt fängelse, hvad jag längtar efter att se dig! Om jag också visste, att bara lidande väntar mig därute, skulle jag ändå vilja rymma dit ut, själfva lidandet vore bättre än den enformighet, jag lefver i. Jag läser om världshistoriska tilldragelser, om spänning och kamp, om ädelhet och ondska — om kärlek, jag läser det som en blind läser med fingrarna om solljus och gröna skogar eller hvit snö på marken, eller stjärnor eller månsken eller någonting annat som han aldrig sett, fast han anar någonting skönt. Så är det nu också med mig. Jag kan icke göra mig någon klar föreställning om det, jag läser om, men det samlar sig till en inbillning om någonting outsägligt ljuft, som jag aldrig själf skall bli delaktig af. Mig flyger det bara förbi. Stackars jag! Mitt lif är ingenting värdt, jag skulle annars gärna skänka bort det till förste och bäste, som kunde ha minsta nytta af det, så fattigt är det.

*

Jag tror bestämdt att jag dör snart, det känns så. Jag har ingen kraft i kroppen, om morgnarna är jag riktigt skör i knäveckan, benen orka knappt bära mig, det är ett rent vågspel att ge sig ut på dem, men framåt dagen blir det oftast bättre. Doktorn kallar det bleksjuka och säger, att det icke är farligt och att det går öfver, men jag undrar, om han har rätt. För resten känner jag någonting i luften, hvar gång han nämner ordet bleksjuka, det är som om han menade någonting annat, som han icke vill rycka ut med, han narras bestämdt för mig, då han säger att det icke är farligt. Det kan nog hända, att det icke är nyttigt att läsa romaner (tänk om han visste, att jag läser till långt framåt morgnarna! Det aktar jag mig för att berätta!) I natt, när jag låg vaken och läste, blef jag så rasande hungrig (jag hade ingenting ätit till kväll, det är klent med aptiten). Jag åt ett stycke träkol, det smakade rätt bra och krasade så lustigt mellan tänderna.

*

Simon är nu hemma, jag såg honom i kyrkan i dag.

*

Jag fick en vacker röd ros af trädgårdsmästaren. Jag bar den upp på mitt rum och satte den i vatten. Jag blef hungrig af att se på den.

II.

När jag städade i min byrålåda i dag, fann jag en del blad af den »dagbok», som jag började skriva för snart fyra år sedan. Naturligtvis tröttnade jag snart på den leken, förmodligen hade jag ingenting att skriva, och så glömde jag bort alltsammans. Nu har jag emellertid rafsat ihop de blad jag funnit (en del ha nog gått förlorade) och läst dem — med en känsla af vemod! De äro kanske barnsliga (fast på samma gång brådmogna i sin naivitet), men det är ändå mitt eget lilla jag, som drömmer i dem och talar i sömnen. Jag känner igen mig själf på samma sätt som om jag såge en gammal daguerrotypi, föreställande lilla Hedvig som barn. Du är långtifrån vacker, min tös!

Är jag bättre nu? Knappast. Grunddragen i min karakter ha icke förändrats. Men jag är tjugu år snart, och själen har väl åtminstone vuxit en smula, liksom kroppen. Jag vet en hel del ting, som jag icke visste då, och »oskyldig» vågar jag knappast kalla mig längre. Om man icke är dum (och det är jag icke!), så kan en ung flicka icke bli tjugu år utan att veta... hvad hela världen vet, och jag misstänker att urbilden till det gamla, mångbesjungna kvinnoidealet nu för tiden icke får sökas bland människorna utan bland hönsen. Skall jag blygas öfver, att jag icke förblef ett höns! Omöjligt! Det skulle ha varit emot naturen.

Om jag fortfarande att skrocka öfver min dagbok under de år, som gått, så skulle nog bladen alltigenom fått samma jämmerliga eller jämrande innehåll. Bäst att det blifvit oskrifvet! När jag tänker tillbaka på detta tidsrum, ser jag ingenting värdt att minnas. Samma innehållslösa, enformiga fångenskap (mörk arrest). Jag har nästan uppgifvit hoppet om någon förändring.

Tiden går nog sin jämna gång när människor ha någonting att lefva för, men detta gäller icke mig. För mig är hvart år en skata, som flyger förbi min glugg — hon har 365 större fjädrar (dygn), några helt hvita, de flesta svarta med en smula vitt i toppen.

Hvad är det att lefva? Att äta och sofva. Om vintern sofver man mest (mörkret lullar), om sommaren äter man mest — förmodligen därför, att man då måsta skaffa blod icke endast åt sig själf utan också åt de många myggen. De sjunga i luften omkring mig under sommarnätterna: »Upp, upp! Det är icke sant, att du ingenting har att lefva för. Skaffa blod åt oss!» Och så sticka de till. Jag gnuggar mina sömniga ögon och önskar, att de kunde taga sin andel på ett för mig mindre sårande sätt.

*

Låt se — nu klarnar det, någonting behagligt dyker fram ur minnenas dunkel: guvernanterna (mina fångvaktare) har jag ju ändå blifvit kvitt. Fröken Ahlquist blef verkligen den lysande slutlänken i deras mörka rad. Hon tog sig för att bli moderlig mot mig, och då exploderade mitt tålmod. Katastrofen kom, och mot förmodan tog pappa mitt parti. Antagligen var han själf också trött på att evigt vara föremål för spekulationer och tränande blickar. Nog af — Ahlquisten fick resa hem till sitt land igen utan att ha lyckats inympa sig på den Pajalanska stammen.

Jag måtte ha blifvit yr i hufvudet af med-

gången. Jag minns, att jag började fantisera — jag ville bli student, liksom Signe, hoppades få komma till universitetet (förmodligen sväfvade en annan möjlighet ännu längre ute i horisonten!). Pytt, pytt, pytt! Det verkade som rödt kläde framför ögonen på en tjur, när jag lät tanken på den hvita mössan vifta framför pappas inbillning. Student? Han fnyste föraktligt. Nej, tack, han hade fått nog af det där!

*

Tagna hvar för sig tyckas mig dagarna oftast outhärdliga, men ser jag tillbaka öfver ett större tidsrum, förefaller det mig endast tomt. Jag har visst blifvit rätt gammal till själen (»förständig») och bestämdt icke så litet elakare i mitt hjärta, än jag var, då jag nyss fyllt sexton år. I mitt yttre har dekadensen ännu icke lämnat några djupare spår (Gud ske lof!), men hvem vet, hur jag ser ut, när ytterligare fyra år förflutit — såvida jag icke dessförinnan funnit på någonting oerhördt, sprängt Björnö i luften med dynamit, eller åkt utför fallet, eller begått själfmord på annat sätt, t. ex. genom att gifta mig med Jönsissimus. Detta sistnämnda är för mig ungefär liktydigt med »döden i grytan» = att hänga sig (omkring halsen på en

Jöns) = det nesligaste af alla dödssätt, men märkvärdigt nog lockar det mig nästan mest, möjligen därför, att det vore så bekvämt. Kunde jag bara kasta öfver bord den smula skam, som ännu finns i mig . . . pappa säger ju, det är högst förmånligt att gå in i ett äktenskap utan »illusioner» — — — men lifvet får allt hålla på med att mörbulta mig ännu ett par år, innan jag blir mogen för *det*. Jag vet händelsevis hvad ett äktenskap är, och min moral eller mitt skönhetssinne kan icke förlika sig med föreställningen om äktenskapligt lif med Jöns. Tant pis pour Jöns!

*

Tanken på en *mésalliance* föresväfvar mig ofta, troligen därför att någon annan *alliance* icke tycks ligga inom möjligheternas gräns. Min fantasi har blifvit så jordkrypande under inflytande af den litteratur, jag läst på sista tiden. Förr drömde jag om den gröne jägaren, som gångade sig i den gröna skogen och som jag mötte där och som höfviskt böjde knä och kysste min hand — nu sysslar min fantasi (ibland) med en ohöfvisk kusk, som rymt med sin husbondes dotter. Sådant lär hända i andra länder, om man får tro, hvad tidningar berätta, men där måtte då kuskarna vara mindre stadiga (och mera älskvärda) än vår förträfflige Johansson.

För resten vill jag icke säga någonting ondt om Johansson. Om jag skulle välja mellan att gifta mig med Jöns och att rymma med Johansson, så rymde jag säkert (med eller utan Johansson), ehuru Jöns nu är ordinarie länsman, och länsman betyder kung i socknen. Också ståtår han hvar dag i sin krona (»mössan») och lämnar därigenom hvar dag ett nytt bevis på den gamla sanningen, att man icke behöfver ha hufvud för att bära en krona. En drottning får han nog också till sist, ty purpurn lockar, som bekant, och Jöns har purpurn i sina händer, men mig får han aldrig, ty »mig lockar icke purpurns flärd och glans».

Hans gamle trätobroder, Simon, är försvunnen från vår horisont, han kommer, tyvärr, aldrig uppåt våra trakter; på två år har han icke gästtat sina föräldrars hus. Han lefver vid universitetet och skall ha blifvit ännu mer lärd och dessutom härresande radikal. Jag tror nog, att jag är moraliskt ansvarig både för hans lärdom och hans radikalism, ty han led af en hopplös(?) kärlek till mig, och jag tror, att han gräft sig ner i studierna för att döfva sorgen. Det är väl också missträkningens bitterhet, som gjort, att han kommit på kant med det bestående. (Jag har således, på sätt och vis, haft en ingripande betydelse för en ung mans lif och

bestämt riktningen af hans utveckling — ändå något!)

Den sommaren, då han sist var hemma, märkte jag nog att han var förälskad och gladde mig visst också i hemlighet däråt, men kunde i alla fall icke motstå frestelsen att drifva gäck med honom och skratta åt hans tafatta fasoner, åt hans glasögon, åt allt som var löjligt hos honom. Detta hindrade mig dock ingalunda från att till fullo värdera alla hans goda egenskaper, och dessa voro öfvervägande. Han var mig sympatisk, han hade lånat mig alla sina moderna böcker, och vi utbytte tankar om allt hvad jag läst. Han blef frimodig i sitt tal (så snart det blef fråga om abstrakta ämnen) och var käck i sin åskådning — — Vi träffades slutligen hvar dag uppe i skogen, ett stycke ofvanom Björnö — bokmalen kom ridande på sin pappas ena vagnshäst, ståtligt nog, och var alltid framme i god tid, fastän han hade en god mil att tillryggalägga från prostgården. Det hela artade sig utmärkt till en idyll, jag började verkligen tycka mer och mer om honom, det kokade bestämdt upp till någonting — Jag kände redan hur värmen började sprida sig, när tiden för hans afresa närmade sig — — — men olyckligtvis blef han just då mer och mer tafatt i sitt sätt, vågade aldrig se mig in i ögonen

och kunde knappt tala till mig längre. Nå, jag visste ju, att allt det där bara kom sig af att han var allvarligt förälskad, men det retade mig ändå, och i stället för att vara barmhärtig emot honom (hvilket jag egentligen skulle haft mest lust till, kanske), skrattade jag bara, tills han blef alldeles yr i mössan och i förtviflan slog sin arm omkring mitt lif. Naturligtvis gjorde jag hvad hvarje sann kvinna måste göra i en slik situation — jag slingrade mig undan, men naturligtvis önskade jag också (hvad hvarje sann kvinna måste önska i en slik situation!) att han skulle vara ihärdig, men stackars Simon var som en blind tupp i striden, han kysste min nästipp och tappade sina glasögon till på köpet — — — och jag skrattade naturligtvis — hvad skulle jag annars ha tagit mig till? Jag måste ju hålla god min, och skratta var alltid bättre än att gråta — som jag annars hade mest lust till (kanske af saknad efter den där kyssen, som gick förlorad?). Voj, voj — han förstod ingenting! Och jag måtte ha sårat honom djupt. Han satte sig upp på sin höga häst och red bort utan ett ord.

Dagen efter lämnade han sitt hem och sedan dess har jag aldrig sett honom.

Stolte, dumme Simon, hvi försvann du? Och hvarför kom du aldrig tillbaka? Kloke, lärde Simon

— anade du ej, att mitt hjärta redan börjat mogna för dig? Dumme, dumme Simon — nu skulle det kanske ha fallit till dina fötter som ett päron i september drages till jorden af sin egen tyngd!

Detta hafver jag skrivit och biktat — Simon — just därför, att du, Gud ske lof, aldrig får se det. Finge du se det, skulle jag förneka mina egna ord. (Sådana äro vi, kvinnor!)

Och du skulle tro mig — naturligtvis! (Sådana äro ni män!)

*

»Sådana äro vi, kvinnor!» — ja, hurudana äro vi egentligen?

Vi likna härfvor, hoptrasslade af lefvande känselträdar. Det vore intressant att nysta upp en sådan härfva. Till en början kan jag ju alltid göra ett försök med mig själf. Den konventionella föreställningen om en oskyldig ung flicka passar alldeles icke in på mig. Jag är mycket mera medveten — och mycket, mycket varmare än man tror. Här, inför mig själf, kan jag gärna erkänna detta — i och för sig innebär det ju ingenting fult. Det är rena sanningen, jag har en liten vilde i kroppen, men mitt bättre jag håller sin hand i hans hår (behärskar hvarje hans rörelse) och så länge detta ännu

är fallet, behöfver jag icke blygås öfver att han finns där. Jag har ju icke skapat mig själf.

Till denna nyktra uppfattning af rörelserna i mitt eget inre har jag kommit först efter mycken onödig ångest. Jag var icke mer än 13 år, när kvinnan inom mig vaknade och tillkännagaf sig på vanligt sätt. Ingen hade förberedt mig på, att detta skulle hända, och min vettskrämda fantasi frammanade de hemskaste föreställningar om obotliga invärtes sjukdomar — ingen kunde jag anförtro mig till — jag ville hellre dö än erkänna min skam för någon mänsklig varelse — — —

När Signe kom hem på sommaren, såg hon strax, hur det var fatt med mig och gaf mig de upplysningar jag behöfde — men dessförinnan hade jag lidit så af kroppslig och själslig vanvård, att jag troligen i hela mitt lif får dragas med följderna däraf.

Om jag själf får en dotter någon gång och lefver till den tidpunkt, då den barnsliga oskuldens bindel i enlighet med naturens ordning måste falla bort — så skall hon bli besparad det lidande, jag själf fått genomgå. Jag förstår icke, hur föräldrar kunna ha samvete att låta sina barn ensamma och oförberedda utkämpa den kris, som visst alltid är oskiljaktigt förbunden med öfvergångsåren — —

framför allt borde det vara en mors plikt att på detta område vinna sitt barns förtroende. Man vet ju, att tusentals unga lif förspillas eller taga skada under dessa farliga år — och många kunde säkerligen ha räddats, om mödrarna gjort sin plikt.

Jag undrar öfver, hvarför människorna med en så ängslig omsorg äflas att hålla en Isisslöja framför det heliga mysterium, i kraft af hvilket vårt släkte är till? Alla veta vi, att Isis finns, men alla måste vi hyckla okunnighet om gudinnans existens!

Här i min ensamhet vågar jag kanske bekänna, att jag för min del anser detta — som icke får nämnas — vara af den djupaste och mest genomgripande betydelse för hvarje kvinnas tillvaro — både kroppsligt och själsligt. Jag tror att alla hennes dygder — lika väl som hennes laster — spira upp från denna grund. Och ju rikare jordmånen är, dess frodigare växa blommorna eller ogräset (det kommer an på hvad lifvet sår!). Men i mager jord blir allting smått.

För en kvinna utan temperament är det ingen dygd att vara dygdig. Dygd (i denna inskränkta bemärkelse) är ett tomt ord, så vida det icke betecknade en viljans och de högre själsförmögenheternas *herravälde öfver någonting*. (För en flundra

har jordens luft ingen lockelse och hon förtjänar intet pris, om hon också aldrig lämnar sitt våta element för att — t. ex. — promenera i månskenet på stranden!)

Jag har läst någonstädes, att den s. k. eunucken saknar alla en mans dygder: han är feg, lögnaktig, skvallrande, veklig och lömsk — han är med ett ord *omanlig*. I samma bemärkelse måste en kvinna utan temperament vara *okvinnlig*. (Ordet har i gängse språkbruk en falsk och fadd betydelse.) Hon *kan* ju uppenbarligen icke vara i besittning af de dygder (jag gitter icke uppräknade dem) som äro på det intimaste förbundna med förmågan att känna som kvinna (= längta efter att tillhöra en man i kärlek, ty *det* är ändå slutsumman af naturens mening!).

Må alla mina kallblodiga medsystrar i mänskligheten förlåta mig detta hårda tal (som de aldrig få höra!). Om de finge höra det, skulle de väl nog (öfverlägsna i sitt oanfäktade lugn) invända, att min uppfattning af dessa ting är färgad (bjärt!) af mina rent personliga erfarenheter — och de skulle ha rätt! ty visserligen talar jag här i egen sak och visserligen är detta en apologi för mitt eget varma temperament.

Ack! Jag har själf varit böjd till jorden af blygsel öfver det, som jag nu *förstår* och som jag

därför också vågar försvara. Jag har sedan blifvit den barnsliga, oreflekterade skamförmimmelsen kvitt, men det hetsiga blodet finns ju alltid kvar. Och ju starkare kroppens vitalitet är, dess häftigare blir kampen (lidandet). Jag känner, att jag försmäktar i en ödemark, där allt det bästa i mig är dömdt att vissna.

Det bor inom mig en kvinnlig gnista, som skälfter af längtan att förena sig med och uppgå i en manlig eld — men sådan min tillvaro nu är, saknas alla förutsättningar för att detta skall kunna ske, därför måste jag bryta mig ut ur fängelset! Men huru? Jag grubblar nätter och dagar öfver detta problem. Jag grubblar i feber — det gäller ju mitt lif, nej! mer än så, ty denna outsläckliga instinkt betecknar naturens hemliga mening med mitt lif och pekar därmed ut öfver min egen tillvaros gränser — fram emot evigheten.

Vore jag själf en mindre förfinad och mindre intelligent människa, så skulle förutsättningarna naturligtvis vara för handen också här. Visserligen finns det, enligt statistiken, långt flera kvinnor än män på vår usla planet, men *jag* behöfde ju icke stanna bland de öfverblifna — om jag blott hade något mindre pretentioner på den man, jag skulle kunna skänka min kärlek. Ibland önskar jag nästan, att

jag själf i bildning och vett stode på en mera jönsisk nivå, i så fall kunde jag nu ha varit en lycklig »jönsissima» (som Simon sade) — Men nej! Jag är högre utvecklad, och ju högre utvecklad en kvinna är, dess färre män blir det alltid för henne att välja på — — — Oh — la, la! Två röda händer vinka mig ur fjärran... Nej! Hellre än att träda i brudstol med dig, Jöns, vill jag egenhändigt tappa blodet ur mina ådror!

Och ändå...

Låt mig upprepa det allvarsamt och allvarligt: Jag förtäres af längtan efter att tillhöra en man i kärlek — men längtan har två sidor. Vore natursidan (vildeinstinkten) allena rådande, så vore detta otvifvelaktigt någonting att blygas för, men så förhåller det sig icke. Jag har en förfinad människas behof af skönhet, harmoni mellan kropp och själ, i mitt intima lif. Psyke står med ett flammande svärd på vakt utanför sinnenas lustgård, dit den lägre sidan af min varelse drifves af ett blindt begär. Jag kan icke förneka detta. Jag måste erkänna, att det finns. Och det är starkt, därför blir striden ofta hård. Och segern kostar blod. Mina bleka kinder kunna vittna därom. Gud vet, hur det går med fysiken, om striden skall föras länge på samma villkor — och den *skall* föras så länge mitt högre,

mänskliga jag ännu har kvar en droppe af sitt adelsblod!

Älskade Psyke! Lägg bort ditt flammande svärd för en stund! Du behöfver det icke nu. Det är fred inom mig. Men stryk med din hand öfver min heta panna och svalka mina ögon, som bränna af innestängd gråt! Jag är så ensam. Jag famlar i mörkret, och ingen, ingen har jag att förtro mig till!

Tant Vivi är nog snäll, men hon kan icke vara mig till någon hjälp, hon är ett barn trots sitt gråsprängda hår. Hvad jag behöfde, vore en större erfarenhet och en starkare intelligens än min egen. De gängse fraserna, som alla föra på tungan, ha visst aldrig lärt en människa att lefva lifvet!

*

Hejsan! Jag börjar känna luft under mitt ödes vingar. Mitt lifs enformiga historia tycks vilja antaga en något intressantare vändning! Till godt eller ondt? Det betyder ingenting! Jag är glad åt förändringen, hvad den än må föra i släptåg!

En ny silhuett tecknar sig på min horisont. En ny förgrundsfigur uppträder i min ödemark! Var hälsad, främling! Jag hoppas, du kommer att lämna ett eller annat spår efter dig i mitt lif!

Jag undrar...?

Jag undrar, hvad du egentligen är för en fisk? Jag hoppas att du åtminstone icke är en stock. Jag skall lägga ut mina krokar, få se om du nappar! Och om du nappar — få se, om jag drager dig ombord i min »lefnads farkost»! Det är visst icke så afgjordt — inbilla dig aldrig det!

Pappa har länge talat om en större utstämpling i skogarna västerut uppåt älfven. Jag fäste mig icke därvid. Utstämpling betyder i vanliga fall, att den gamle, hederlige, sextioårige jägmästaren dricker toddy här hvar kväll. Han brukar taga mig under hakan och säga att jag vuxit — bäh!

Jag blef därför behagligt öfverraskad, då jag i dag såg en yngre herre anlända och taga in i flygeln med allt sitt pick och pack. Jag rusade till tant Vivi och begärde upplysningar om orsaken till detta sällsynta fenomen. Hon upplyste mig om, att den nykomne var extra ordinarie jägmästaren Hegräus, som fått förordnande att vara kronans ombud vid timmerafverkningen i sommar. Hela sommaren! (Min fantasi började strax galoppa.)

Jag återvände till min jungfrubur, reglade min dörr, ställde mig framför spegeln och betraktade min bild med en opartisk iakttagares ögon, höll generalmönstring med mina yttre förutsättningar för en lycklig kampanj och kom till den slutsatsen att

de icke voro så få. Det lyster mig att föra protokoll öfver denna mönstring. Låt se, hvad jag fann.

Jag har en liten, smärt figur, den gör ett smidigt intryck (midja som en vidja!). Om jag vore man, skulle jag bestämdt alltid föredraga detta slags gestalter framför de hårdare och mera massiva (om än aldrig så smärta), hvilka tyckas svarfvade af masurbjörk. Men hvar har sin smak och det är ju icke min det kommer an på. Låt oss gå vidare!

(Jag hoppar öfver allt, som icke synes, utom [delvis] när man är på bal i stor toilette. Jag nämner icke ens, att mina skuldror äro sällsynt hvita och mina armar underbart väl modellerade och att barm... — nej, jag tiger, jag tiger med allt det där!)

Mitt ansikte har fint skurna drag, icke regelbundna, men täcka och lifliga. Munnen är »uttrycksfull» (jag finner intet annat ord för att dölja sanningen: att den är rätt stor), läpparna fylliga och märkvärdigt röda, när man betänker att jag är bekajad med både blodbrist och bleksjuka. När jag skrattar (och det gör jag ofta i sällskap), lyser en regelbunden tandrad fram — jag kan, tyvärr, icke här använda epitetet »bländhvit», som alltid förekommer i romanerna! Mina tänder ha snarare en pärlgrå anstrykning men äro friska och väl vårdade

— — och hvad färgen beträffar, är det väl icke så alldeles afgjordt, att elfenben är vackrare än pärlor? För min del föredrager jag naturligtvis pärlor, om de äro äkta (= infattade i korall, utan guld).

Vidare! Skall jag erkänna det? Jag svärmar för min egen näsa! I det fallet är jag ett slags modern variation af den gamla Narkissos-sagan, en nutids-(näs-)Narcissa. Grekerna i all ära — men deras näsor ha alltid förefallit mig tråkiga. De äro så stela och pretentiösa, där de sitta upplinierade midt i ansiktet och tillropa alla förbipasserande: »Se på mig! Jag har den enda, patenterade normalformen för en näsa!»

Hos män tycker jag bäst om den romerska näsan, örntypen — den ger ansiktet ett manligt uttryck af mod och beslutsamhet, men hos kvinnor älskar jag de lifliga näsorna, som se ut att kunna böja sig (som i hela sitt yttre ha något af *das ewig weibliche*). Sådan är min näsa just.

Om det är sant, att ögonen äro »själens speglar», så måste jag sannerligen vara »svart invärtes». Också lurar det nog ofta en liten »diable» (eller åtminstone en smula *beauté de diable*) i mina ögons »dunkla djup», i synnerhet när de riktas mot en man, hos hvilken jag upptäckt eller tror mig kunna förutsätta intresse för min person. — Mitt hår är

likaledes »mörkt som natten» (ja, det förefaller nästan »ogenomträngligt mörkt» när jag kammar mig!) Längre har jag burit det i en lång fläta nedåt ryggen, men nu ligger flätan ringlad som en orm på min hjässa, med små kruseduller i pannan (gentilt att skåda, men tungt, skålpundstungt att bära!)

Allt detta hafver jag funnit under min mönstring, som för öfrigt var ganska opåkallad, ty nog känner jag mig själf från topp till tå mycket bättre än jag kunnat beskrifva mig här. Det enda jag kan anmärka på hela min person är att höfterna eller, med förlof sagdt, hela bakpartiet, torde vara något för heroiskt tilltaget för min spensliga figur. Detta skulle jag visst aldrig erkänna, om någon annan sade mig det (jag skulle då förmodligen svara denna ömtåliga punkt till det yttersta!) men så här inför mig själf kan jag ju gärna medgifva, att en kvinnas behag i vissa delar också kunna bli alltför rundligt tilltagna!

Seså, nu är det tid att kläda sig till middagen. Jag har således vunnit hvad jag åsyftade såväl med mönstringen som med protokollet: att slå tiden ihjäl. Au revoir, min medbrottsling!

*

Nu har jag sett jägmästaren på närmare håll och skall försöka att klargöra det intryck, jag mottagit af hans person. Intrycket var i det hela taget fördelaktigt. Han ser *distinguerad* ut, han är en race-människa, han tillhör mitt eget folk. (Jönsissimus tillhör en lägre kast.) Hans väsen vittnar om förfining i vanor och umgänge. Det ligger i ansiktets uttryck, i kroppens hållning, i de behärskade rörelserna, i hans sätt att tala och skratta. Han verkar lugnande på nerverna. Möjligen är han alltför afdämpad, i längden skulle lugnet kanske bli tröttande. Oh! la! la! — det finns ingenting eggande hos honom, ingenting tändande, ingenting starkt personligt. Hvarken i hans väsen eller i hans sätt. Jag kan tänka mig en man, hvars blotta uppenbarelse skulle göra samma intryck på mina nerver, som högröd färg på synsinnet eller en trumpetsignal på hörseln (en sådan man skulle kunna framkalla kärleken *par coup de foudre*). Till den kategorien hör jägmästaren åtminstone icke. Det föreligger ingen fara för en ögonblicklig katastrof! Sanningen att säga förefaller han något urblekt. Man har svårt att minnas honom. Hans ljusa hår löper i ett med ansiktsfärgen, det finns inga bestämda gränser och inga skarpa konturer. Dragen äro behagligt mjuka. De små mustascherna

göra icke mycket väsen af sig. Det finns just ingenting manligt hos honom, hvarken i hans yttre människa eller i hans väsen, tycker jag. Men jag hoppas att jag misstager mig. Han är tjugufem år.

Ja, så ungefär ser den man ut, som förmodligen på ett eller annat sätt kommer att ingripa i — låt oss säga: min utveckling. Förutsättningarna för en liten idyll finnas obestriddigen för handen. Han stannar till slutet af augusti. Vi ha således hela sommaren för oss. Nu frågas: är det antagligt att en ung herre och en ung dam kunna tillbringa sommarens vackraste tid i samma ödemark, under samma tak, utan att någonting händer? Vore det ens naturligt?

Oh! la! la! — Jag menar visst icke, att vi nödvändigt måste bli allvarsamt förälskade i hvarandra, än mindre högtidligt förlofvade med pappas välsignelse och hela stassen! Min fantasi rör sig i långt enklare rymder och har icke ens börjat galoppera åstad med mitt förnuft. Jag är nöjd med bara den minsta smula erfarenhet, jag är tacksam för det allra minsta lilla bidrag till min *education sentimentale* — — och *något* måste väl den här unge jägmästaren kunna lära mig!

Om han själf gjort ett starkare intryck på mig, så skulle min fantasi troligen icke ha varit så tam.

Jag kan tänka mig den man, om hvilken jag strax skulle ha drömt, att han lyfte mig upp på sadelknappen och jagade bort med mig. Hejsan! En stor och stark personlighet måste han naturligtvis vara, någonting trotsigt och mörkt — men han behöfde icke nödvändigt vara en jätte (*så* naiv är jag åtminstone icke!), han kunde t. ex. gärna vara liten till växten, spenslig och nervös — — men någonting af en flamma måste det finnas i hans väsen, någonting af en stickande eld — så att det vore en brännande smärta och på samma gång en öfverjordisk lycka att älska honom. En sådan man skulle jag från första stund tillhöra som hans viljelösa slafvinna och dyrka, liggande för hans fötter i ödmjukhet, därför att jag inför honom nödvändigt måste känna min ringhet — —

(Jag undrar just, om jag någonsin i lifvet kommer att möta en sådan man?)

Jag kan också tänka mig en annan typ — en mindre våldsam caballero. Honom skulle jag från första stund betrakta mera som en jämnlige, men det är möjligt, att jag skulle kunna älska honom mera innerligt och mera varmt, och jag tror, att han skulle skänka mig om icke en rikare, så åtminstone en mera harmonisk lycka. Honom skulle mitt hjärta så *småningom* öppna sig för — jag

skulle icke tillhöra honom strax, ty han skulle icke komma sig för att begära det förr än jag tvang honom till det. Med honom skulle jag kunna svärma i oändlighet under dessa långa nätter, då solen aldrig går ner. Vi skulle ströfva om i parken och utbyta tankar och bli förskräckligt myggbitna — men när hösten kom, skulle sommarens idyll tillspetsa sig i en eller annan situation (jag antar, att han, stackaren, skulle lida förfärligt, utan att ändå komma sig för på något vis — så att det slutligen måste bli jag, som förbarmade mig öfver honom, det vill säga knuffade honom fram till anfall).

Om dessa två mantyper samtidigt framställde sig inför mig och begärde mig, skulle mitt hufvud (och kanske mitt hjärta med) anvisa mig N:o 2 som den rätte — — men nummer ett skulle bara behöfva vinka (med en bjudande, majestätisk åtbörd, förstås!) och säga: »kom!» — — och jag skulle följa honom med en rysning, trots hufvudets och hjärtats protester!

Nu kan det mycket väl hända, att urbilderna till båda dessa manstyper finnas i någon af de tusentals romaner, jag läst, men romanernas hjältar spatsera ju också omkring i lifvet, och om jag mötte dessa två, skulle mina känslor för dem be-

stämndt uppenbara sig just på det sätt, jag här ofvan beskriver!

Jägmästare Hegræus hör icke till någon af dessa båda kategorier. Jag undrar, hur han egentligen är?

*

Han är odräglig! Det är svaret.

Nu har han varit här en vecka, och jag tror knappast, att han sagt tio ord till mig! För att icke tala om, att han knappast bevärdigat mig med en blick. Han har ett retsamt sätt att aldrig vända sig direkt till mig, utan liksom till luften omkring mig, antingen han nu skall säga någonting till mig eller se på mig. I det förra fallet kastar han bara ut banaliteten, helt nonchalant, det bekymrar honom tydligen aldrig, om den når mig eller icke. I det senare fallet — — — ja, då vändas hans vattniga ögon visserligen emot mig, men det finns intet uttryck i blicken, ingenting som antyder att han ser särskildt *på mig*, han stirrar bara åt det håll, där jag finns, han ser liksom förbi mig. Jag undrar om han någonsin varit kär — eller om han kan bli förälskad? Det är visst icke så alldeles säkert. Han påminner i olycksbådande grad om ett talgljus. Det är möjligt, att det kan tändas, men *klart*

kommer det visst aldrig att brinna. Oh! la! la!
la! — oblidade öde, som förde en dank i min väg!

*

Hans röst liknar ingenting annat än honom
själf — den är matt, dämpad klanglös. Det är
märkvärdigt att en människas hela väsen och tem-
perament kan afslöja sig så där i hennes röst. Nå,
det är kanske icke så märkvärdigt ändå. Jag kan
tänka mig en man, hvars stämma måste verka på
mitt hörselsinne som högröd färg på synsinnet
(rösten i och för sig behöfde likväl icke vara stark,
tror jag. Det är själfva *timbren* det kommer
an på).

I det hela taget verkar visst rösten alltid sär-
skildt starkt på sinnena. Därför duellera de civili-
serade fågelhanarna alltid i toner i stället för att
slåss med näbb och klor. Om vårarna när de skola
sätta bo, fria de sjungande, och den lyckliga honan
lyssnar till tonerna och väljer den som skriker bäst
(= den starkaste). Fågelhonorna ha troligen ett
ganska okompliceradt känslolif. De stå antagligen på
samma nivå som de flickor, hvilka alltid tjasas till
vansinne af den gudomligt söte tenoren, som tar
höga Ciss och har vackra ben. För min del har
jag visst mera sinne för nyanser och jag tror, att

jag lättast skulle öppna min famn för en intelligent baryton med djupa, mjuka brösttoner — — — eller också för en rent fenomenal hjältetenor, som kunde stå på andra sidan älfven och sjunga *jag ä-ä-ä-ä-älskar dig!* så ljudeligt, att det trängde genom fallets dån.

Om jag kunde sätta upp jägmästare Hegreus på en gren och Jönsissimus på en annan och låta dem hvar på sitt håll utveckla sin älskvärdhet i toner — Odin hjälpe mig! Jag undrar om jag skulle välja den eteriska fågeln från Nifelhem eller den krassa kråkan från Muspelhem! Den förres röst är mattslipad, den senares ogarfvad, men ett rätt temperament är kanske ändå bättre än intet temperament och möjligen valde jag därför Jöns. Honom skulle jag kanske med tiden kunna lära att sjunga enklare sånger (erotikens Gubben Noach) ganska nätt, medan den andre aldrig i evighet skulle kunna frambringa en klangfull ton — — och där ingenting är att taga har till och med en kejsarinna förlorat sin rätt! (Han heter Karl till förnamn, men han behöfver ju icke vara hvad han heter!)

Usch nej! Nu har jag varit alldeles *för* elak mot den stackars jägmästaren och i mitt hjärta ber jag dig om förlåtelse, Kalle H., och hoppas att du

är långt bättre än jag målat dig här. Min sårade kvinnliga stolthet har blandat sot i färgerna. Du anar icke, hur djupt du har förnärmat mig gång på gång, när jag tagit mina bästa klädningar på mig till middagen (jag har till och med varit *decolletée* utan att du ens hugnat mig med en blick, som visade, att du uppskattade min klädning och mig själf!

Vi ha börjat lefva på annan fot häruppe, sedan jägmästare Hegræus kom. Vi äta middag klockan åtta eftermiddagen. Han (och ofta pappa med) är nämligen i skogarna hela dagen och lunchar där. Men till middagen kommer han alltid i uniform (han har visst inga andra kläder, än arbetsdräkten och högtidsdräkten) och af höflighet tar pappa då fracken på. Detta har den fördelen, att vi damer få vara så eleganta som möjligt, och däröfver sörjer naturligtvis icke jag. Om jag bara hade en något rikligare garderob — — — och om han bara vore värd, att man gjorde sig en smula besvär för hans skull!

*

Kanske är han trött, när han kommer från sitt arbete? Det vore åtminstone en ursäkt för hans sömnhet. Möjligt är det ju, att luftombytet sökt

honom så, att det ännu hänger efter. Låtom oss inbilla oss, att så är, och hoppas det bästa af den så kallade framtiden (som också kallas morgondagen och är en skälm!).

*

Pappa frågade mig nyss, om jag ville åka med honom till skogen — och såg helt plirande ut i ögonen därvid. Jag undrar, hvad han menade?

Jag svarade nej, förstås — någon stolthet skall man ha! När Mohammed icke vill komma till berget, så fattas det bara, att berget skulle gå till profeten! (Jo, om Kalle H. varit en profet, så kunde det väl ha händt, att jag gått.)

*

Jag förstår icke pappas förtjusning för jägmästare Hegræus — — kan den vara framkallad däraf, att den unge mannen visar sig så otillgänglig gent emot mig? Det är icke otänkbart! Den omständigheten kan från början ha stämt pappa så till hans förmån — — att pappa nu med uppräckta händer skulle vilja skänka honom sin dotter till hustru! O, du de mänskliga känslornas logik! Om jägmästaren visat sig på minsta sätt uppmärksam emot mig, så skulle pappa förmodligen ha upptagit detta

nästan som en personlig förolämpning och Kalle H. skulle sedan haft mycket svårt att vinna pappas samtycke (ehuru han då lättare skulle ha vunnit mitt!). Nu däremot tycker pappa, förstås, att den unge mannen ådagalagt mycken conduite, medan jag däremot tycker att han börjat i galen ända — och jag skall visa, om också bara på trots, att afgörandet ändå i sista hand ligger hos mig! Den tid är sannerligen förbi, då en ung flicka kunde släpas till altaret som ett får till slaktbänken. Jag låter icke tvinga mig! Till nästa år blir jag myndig och får då själf disponera öfver mitt moderne-
arf. Då reser jag ut i världen, så sant jag heter Hedvig Pajalan!

Pappa misstänker möjligen, att någonting sådant kan hända. Det torde vara därför, han så hänsynslöst uppmuntrar jägmästaren, utan att bekymra sig om, hvad jag vill eller icke vill — ehuru affären ju onekligen berör mig rätt nära, eftersom det ändå är jag som skall giftas bort.

•

Om Kalle H. älskat mig vansinnigt eller af någon annan anledning nödvändigt velat ha mig till hustru, så kunde han icke ha spelat sina kort fiffigare! Genom sin förolämpande likgiltighet emot

mig, har han uppenbarligen vunnit pappas be-
vågenhet!

Nå, nå! Det är möjligt att jag ser saken en-
sidigt, det kan ju också finnas andra småsaker, som
bestämt pappas välvilja. Den unge jägmästaren lär
vara arbetsam och ordentlig — två dygder, som
pappa värderar mycket högt. Tyvärr kan jag icke
säga detsamma! Det är alltid någonting pedantiskt
och tråkigt öfver en sådan människa, hvars hela lif
tycks på förhand vara klippt sönder i timmar —
tolf timmar för att sofva, tio för att arbeta, två för
att äta, röka, kläda sig etc. Af dessa fattiga två
timmar afgår dessutom ytterligare några minuter,
då monsieur skall försöka vara älskvärd mot den
kvinna, han spekulerar på att göra till sin hustru
— tiden är knappt tillmätt, därför hinner han just
aldrig med mycken älskvärdhet. När han ätit och
rökt sin cigarr och ämnar gripa sig an . . . kommer
han plötsligt att se på klockan! Jaså! Det åter-
står bara tio minuter, ja, då tjänar det till ingen-
ting att börja!

Jag hatar sådana pedantiska kavaljerer! Det
är någonting smått i deras karakterer. Jag får
alltid lust att peta dem i ryggen med parasollen,
för att känna efter, hvar den där tappen sitter, med
hvilken urverket drages upp. Nej, tacka vet jag

de oordentliga. De äro *män*. Jag menar de där, som på en månad hinna med mera arbete, än pedanterna på ett år — arbetande som galningar en tid, för att sedan kunna kasta af sig blusen och bli människor. Möta de då en vacker flicka på sin väg — hejsan! De låta ingen klocka i världen bestämma om de våga följa ögonblickets impuls, de slå armarna omkring hennes lif, helt enkelt, och sedan kunna de glömma både tid och evighet i hennes famn.

Pedanten kan väl stanna en stund och visa sig välvillig efter fattig råd och lägenhet, men just som känslan håller på att öfverväldiga honom, rycker han till: »Kors! Klockan är fyra!» Och han sliter sig lös och lommar bort. Det är slafnaturen som på det sättet låter tyrannisera sig af sin så kallade pliktkänsla. Härskarenaturena skapa själf lagar för sitt lifs arbete.

Oh! la! la! Nu har denna blodfattiga maskin för utstämpling af skog vistats två månader under samma tak som jag utan att bringa minsta lilla nyans af någonting nytt in i mitt lif. Jag minns icke ett ord, som han sagt. Jag förstår icke, hvarför jag ägnar honom en tanke, än mindre en rad på dessa blad. Han är mig egentligen så öfver all beskrifning likgiltig!

Nå, jag tvingas ju att se honom hvar dag, och i en ödemark tänker man naturligtvis på och talar om det, som man ständigt har för ögonen.

För resten är det icke alldeles sant, att han är mig likgiltig. Han intresserar mig på samma sätt som en rebus. Jag undrar hvad han egentligen går för.

*

Pappa börjar bli barn på nytt. Han regalerar mig nu vid alla möjliga tillfällen med utgjutelser öfver den förträfflige jägmästaren. Om jag bara vågade, skulle jag skratta min egen gamle far in i ansiktet eller klappa honom på magen, eller företaga mig någonting annat lika respektstridigt och säga: »Spill icke mera krut! Kråkan är död!»

*

Det ligger kanske någon liten hund begrafven under pappas förtjusning. Männe — männe — — —?

Nej, fy, Hedvig, nu tänkte du *lägt*, äfven om du icke skref ut det. Men nu skall du till straff och som motvikt mot förolämpningen sätta dig att skrifva allt godt du vet om den unge jägmästaren — och jag väntar af din kvinnliga ridderlighet att du finner alla hans förträffliga sidor. Nå ja —

jag tror visst, att han är en »praktig ung man» (som pappa säger), »duglig, arbetsam, ordentlig och praktisk». Jag har alla hans dygder på mina fem fingrar!

Egentligen har jag kanske ingenting annat emot honom, än det, att han svikit mina förväntningar, grusat alla mina förhoppningar på den sommar, som nu snart är förbi. Konventionellt uppmärksam har han alltid varit, det skall jag villigt erkänna, han är en gentleman ut i fingerspetsarna — — — men olyckan är den, att jag hoppats mera af honom. Ja, ja, visst är det orimligt att hoppas någonting af en vildt främmande människa, men om man också vet, att man själf varit dum, så alstrar det i alla fall bitterhet, när man blir besviken. Det är den bitterheten, som tagit sig uttryck i allt hvad jag skrivit om honom här. Min längtan hade klängt sig så fast vid den illusionen, att någonting skulle hända under sommarens lopp — och någonting inom mig anklagar honom därför att ingenting händt. Jag vet nog, att det är löjligt, enfaldigt, orättvist. Ack ja. Jag är väl knappast helt tillräknelig, jag är öfverretad, nyckfull, exalterad, jag är visst icke riktigt frisk, tror jag. Också nu, medan jag sitter och skrifer, känner jag den frätande värken i mitt hufvud. Den

har nu samlat sig på en punkt i hjärnan. Bakom pannan, strax ofvanom ögonen sitter det en glödande knifspets instucken. Jag kan icke gråta, också tårekällorna äro uttorkade. Och allt af samma grund. Jag är fullt medveten om eländet, första gången då jag kände den stigande och sjunkande ballongen i maggropen, visste jag hvad det var. Jag hade läst om symptomet i läkareböckerna, det kallas hysteri men också modersjuka, och det senare namnet är betecknande.

Hvarför har naturen, som ju annars är mild och god, nedlagt hos oss kulturkvinnor (eller åtminstone hos många af oss) detta tyranniska kraf — — — vi stackars kvinnor äro ju redan förut mer än tillräckligt betungade af naturen — — — la, la, la, la! Låt oss tala om andra ting, det var aldrig min mening att bli blödig. Jag är bara så trött, så utsliten af kampen, att jag helst skulle vilja gå direkt bort och kasta mig i fallet. Det vore kanske också det bästa. Det vore åtminstone mera originelt än att, som mina olyckssystrar, »gå i sjön» efteråt, af skam öfver »felsteget». Ja, ja, ett felsteg är det naturligtvis, eftersom det drifver så många kvinnor i döden (man kan icke öppna en tidning utan att ständigt stöta på nya exempel, och ändå skall man låtsa som om det icke existerade!).

Men det är sannerligen ingen lätt sak att vara kvinna!

*

Om söndagarna brukar Kalle H. göra sig osynlig. I går frågade jag pappa (på vägen till kyrkan) hvarför jägmästaren aldrig reste med till Guds hus. Pappa svarade, att jägmästaren jagade om söndagarna. Jag tog på mig en oskyldig min och sade: »Men pappa — är icke det sabbatsbrott?» Tant Vivi nickade fromt bekräftande, men pappa låtsade, som om han ingenting hört. Ho, ho! Du spelar icke bra komedi, min käre far! Du var ganska förlägen. Detta, att jägmästaren icke är kyrksam, tyckte du illa om. Jag kan icke neka till, att jag känner en viss skadeglädje öfver, att den unge mannen åtminstone har ett fel, i dina ögon.

För min del tycker jag nästan, det är en dygd, att han icke hycklar from, då han icke är det.

*

Om det verkligen är sant, att han ämnar fria till mig (och jag börjar tro det, ty både pappa och tant Vivi se mystiska ut så fort det talas om honom), hvarför begagnar han sig då icke af de tillfällen, som erbjudas honom hvar söndag (då han

är ledig), att närma sig, vara älskvärd, göra min bekantskap och försöka vinna mig? Nej, bevars! Monsieur föredrager att stryka omkring i skogarna och lönmörda oskyldiga djur... det kokar i mig af raseri, när jag tänker på detta!

Jag undrar ibland, om han kan vara blyg? Jag har läst någonstädes, att ynglingar i uppväxt-åren kunna bli så där onaturligt skygga för unga kvinnor — men karlen är ju tjugufem år!

Det var mig en glädje att se Jöns i kyrkan, också nickade jag mycket vänligt till honom, när han hälsade ute på kyrkbacken, och hans hederliga ansikte blef kräfrödt och strålände. Mina sympatier för Jöns ha ökats betänkligt sedan jägmästaren kom i vårt hus. Kalle H. är sannerligen den förmånligaste bakgrund, en Jöns kan önska sig för sin blodfulla bild.

*

I dag kom Jöns till Björnö i något ärende. Pappa bjöd honom kvar till middagen, och där satt han i sin blåa kavaj midt emellan pappa och tant Vivi. Jägmästaren satt på andra sidan om pappa. Jag hade ett godt tillfälle att göra iakttagelser och jämförelser. Jöns tog sig icke illa ut i början. Han var visserligen högröstad och framfusig, men

hans bondfysionomi strålade af naturens egen friskhet. Skön är han ju icke, men han är sund. Vågskålen lutade mer och mer åt hans sida, men så började han gestikulera — — uh! buh! Jönsissimus! Att dina händer voro röda, visste jag nog — men sorgfransarna under dina naglar ha aldrig förr stuckit mig så tydligt i ögonen — — Den andre satt där så fin och ren med smala, solbrynta händer och välvärdade fingrar. Han tillhör åtminstone samma race som jag själf.

*

Vi ha nu hunnit till midten af augusti och om en fjorton dagars tid lär jägmästaren resa. Jag är nyfiken på, om någonting skall hända dessförinnan. Uppriktigt sagdt — det skulle vara en missräkning om han icke friade. Det är nog sant, att min kvinnliga värdighet blifvit djupt kränkt genom sättet hvarpå giftermålsunderhandlingarna bedrifvits, och jag är nästan säker på, att jag säger nej då det kommer till stycket, men mina tankar ha nu så länge kretsat omkring detta frieri, så nu vill jag att det blir af. Jag vill åtminstone ha valet. I annat fall kommer min fantasi under den kommande långa vintern att syssla mer än nyttigt är med möjligheten, som gick upp i rök. Icke så, om jag själf

haft afgörandet i mina händer. Således hoppas jag, min käre Kalle H., att jag åtminstone får ge dig en korg. Sådant smeker alltid en kvinnas fåfänga, och för min lilla fåfänga är slika smekningar sällsynt kost.

*

Det förefaller mig som om Kalle H. började betrakta mig med mera intresse — skulle du händelsevis börja att bli varm? *Trop tard, monsieur!*

*

I dag på förmiddagen hörde jag tunga steg i korridoren utanför mitt rum. Dörren öppnades, *pappa* inträdde! Jag blef förfärligt rädd, jag kan icke minnas att han någonsin förr kommit till mig så här — annars brukar han alltid skicka bud på mig, och då vet jag hvad som står på. Han såg mycket allvarsam och mycket högtidlig ut. Han var nog egentligen ganska förlägen, fastän han försökte dölja det bakom den där minen af (forcerad) faderlig värdighet.

Hjärtat bultade i mig som en liten hammare. Jag anade hvad det var fråga om, men var nyfiken på, hur han skulle framställa det. Han satte sig och hostade. »Jag har en sak att tala med dig om, kära barn. Du är nu hunnen till de åren, då

det är en kvinnas kallelse att lämna sitt hem för att själf — —», ja, ordalydelsen minns jag icke, det var ett helt tal och han hade säkert läst öfver det, ty i början gick det galant, men på slutet knaggligt nog. Det handlade hufvudsakligen om kvinnans bestämmelse. Jag satt och tänkte på Signe. När hon lämnade sitt hem för att uppfylla sin bestämmelse, var hon ett år äldre än jag är nu, men på den tiden fanns det ordet minsann icke i pappas ordbok!

Nå — saken var nu den (pappa hann äntligen dit, efter långa omvägar!), att jägmästaren i går kväll hade »friat», och pappa hade svarat, att han för sin del icke ville lägga något band på mitt val. Nu ville han likväl underrätta mig om det »mycket hedrande anbudet» (tack!) och fråga mig, hvad jag tyckte om jägmästare Hegræus. Jag svarade, att jag icke haft tillfälle till någon närmare bekantskap med honom, och pappa nickade: »Ja, så hoppas jag, att du hädanefter får tillfälle till det.»

Sedan gick han. Hvad skall nu ske?

Jag fick det intrycket, att saken var på förhand afgjord, ehuru pappa icke affordrade mig något bestämdt svar.

Nå, för min del skall jag gärna låta jägmästaren utveckla sin älskvardhet. Det skall roa mig

att se, hur pass fiffigt han nu rycker fram till storms (han kan icke avancera långsamt och försiktigt, i enlighet med sin natur, ty inom fjorton dagar måste det vara gjordt!). Jag har fria händer, jag är på intet vis bunden, och jag tror nog, att jag ger honom respass till sist!

*

Aha! Nu börjas det! I dag föreslog han mig att taga en promenad i parken efter middagen. Jag sade nej. Det börjar bli mörkt om aftnarna nu. Du kunde ha hållit dig framme medan det ännu var ljusst!

Hans blickar ha verkligen fått ett annat uttryck. Han ser icke förbi mig längre. Han nöjer sig icke ens med att se på mig, han formligen »slukar mig med ögonen» (som det står i romanerna).

*

I dag på morgonen stod det blommor på mitt bord. Nå — det är ju den vanliga belägrings-taktiken. För sent, för sent, Kalle H.! Om du planterat blommorna på mitt bord i juni, så kunde du möjligen ha skördat frukterna på mina läppar i augusti, men nu har det gått nära tre månader af

min återstående fångenskapstid — — om ett år och litet till är jag myndig, och då skall du få se på annat!

I juni skulle en sådan uppmärksamhet kanske ha gjort mig glädje. Jag medger alltför gärna, att mitt hjärta är svagt för slika små doftande trivialiteter, men jag har blifvit så elak på den sista tiden — —

*

I går var det söndag — och han gick ej på jakt. O, under! Han höll sig hemma på Björnö, i synbar afsikt att odla mig. Först reste han med till kyrkan (pappa och tant Vivi voro högst belåtna med den unge mannen, som under »kärlekens förädlande inflytande» också började bli älskvärd mot Honom däruppe!).

Karl var i godt lynne och kan vara ganska underhållande, när han vill. Och nu ville han synbarligen. Det var sista söndagen han var på Björnö. Inom en vecka skulle han resa (han såg på mig, när han sade detta. Jag anade att det skulle komma till något slags katastrof innan solen gått ned).

Om söndagarna äta vi alltid middag tidigare, af hänsyn till tjänarna, som bruka få ledigt hela

eftermiddagen. Redan vid kaffet började pappa gäspa och plira med ögonen. Tant Vivi imiterade honom så godt hon kunde, stackars ärliga själ! Det såg arrangeradt ut, att de båda, som annars aldrig sofva middag, just i går, samtidigt, skulle falla offer för en så oöfvervinnelig sömnaktighet. Båda drogo sig tillbaka, trots mina protester. Jag gjorde hvad jag kunde för att rädda situationen. Jag föreslog en promenad, och Karl var strax hågad. (Jag ville icke vara ensam med honom inomhus.) Vi marscherade ner till sågverket, rodde en stund nedåt älfven, promenerade i skogen (han ser bra ut i sin gröna uniform). Jag var ängslig för det, som jag visste måste komma, och af idel nervositet blef jag mycket liflig, pratade och skrattade — — Han talade om, hur han längtade efter att komma ut och se världen, han hade längtat efter det ända sedan han var pojke, men hade aldrig haft råd (detta sade han riktigt vackert!). Och så vore det för resten bara halft nöje att resa ensam. Däremot hade han ofta drömt om, hur ljuftigt det skulle vara att resa med någon, som man höll af. »Tror icke också fröken Hedvig, att det skulle vara det angenämaste?» »Oh, härligt, härligt!» stammade jag — mina tankar voro redan ute på flykt i sällskap med någon, jag hade kär. Men hvem? Jag

vaknade till besinning och slog bort det hela, vi talade om annat ända tills vi kommo hem.

Jag hoppades af allt mitt hjärta, att pappa och tant Vivi skulle ha soffit ut. Nej. Huset var som utdödt. Vi satte oss i kabinettet. Tystnad. Karl såg underlig ut i ögonen. Jag började tro, att han verkligen älskade mig, och kände mig som om jag skulle svimma — — — då flyttade han hastigt sin stol in till min, jag såg hans ansikte (stort som i en dröm) alldeles tätt intill mitt eget. Jag blef som förlamad i hela kroppen, en ljuf matthet smög sig öfver mig, mina ben darrade — och han kysste mig. Jag var icke tillräknelig i den stunden. Jag måtte ha besvarat hans kyss, ty han drog mig in i sin famn, tryckte mig tätt in till sig — — smekte mig med sina händer, strök öfver hela min kropp som om han velat taga den i besittning stycke för stycke. »Vill du resa med mig?» hörde jag. Jag nickade och såg in i ett par ögon och domnade bort, sjönk in i det okända, mot hvilket min längtan flugit på spaning under så många år.

Och sedan? Hvad vet jag om tiden! Steg i salongen. Pappa kom, tant Vivi kom, och så blef jag förlofvad.

Men nu i dag? Karl är i skogen som vanligt. Jag är ensam. Och alla tankar flaxa som vett-

skrämda fåglar öfver gårdagens händelser — fåglarna äro svarta och kraxa om olycka.

Jag antar, att en pojke på morgonen efter sitt första rus, känner sig till mods ungefärligen som jag nu. Jag har moraliska kopparslagare. De dunka och dunka i min hjärna. Jag vet hvarken ut eller in.

Jag blygs för det, som skedde i går. Jag blygs trots alla pappas och tant Vivis välsignelser! Hur är nu detta möjligt? Jo — — — jag är icke alldeles säker på, att det var Psyke som ledde mig vid handen i går. Jag *vill* så gärna tro det — det vore ju förnedrande om jag låtit öfvervåldiga mig af en lumpen hunger efter smekningar, ja, ja, visst vore det skam. Oh nej, det är nog ändå så, att jag älskar honom. När han är hos mig, då finns det icke en tanke i mitt hufvud, hela min varelse är då ett med hans, det är som när man badat och ligger på stranden och steker sig i fin sand, som är varm af sol. Men knappt är han borta, förr än reflexionerna komma som myror och jag vrider mig som en mask under deras bett. Han är mig ju egentligen en främmande, likgiltig man. Hvad vet jag om honom? Så godt som ingenting! Hvad betyder han för mig? Isch! Det finns någonting inom mig som rodnar.

Icke kan man väl blygas öfver att ha mottagit och besvarat smekningar af en man, som man älskar? Tvärtom! Jag skulle bestämdt ha känt mig stolt om jag gett mig helt åt en man, som jag älskade, och jag skulle ha vetat, att jag handlat rätt, om också ingen af mina närmaste utsträckt sina händer välsignande öfver vårt förhållande — ja, om också hela världen klandrat och ogillat hvad jag gjort.

Nu däremot — — ja, pappa och tant Vivi och hela världen skola nog försäkra mig om, att jag handlat rätt, men inom mig hör jag en röst, som icke vill tiga, och den anklagar mig för trolöshet — mot mitt eget, bättre jag.

Min andedräkt är het, och jag har en torr smak i munnen, som af en invärtes eld. Den alstrar en odräglig förnimmelse af äckel (också plågas jag af min vanliga kolik i dag). Seså! Fatta åtminstone ett beslut! Ännu vore det icke för sent att omtetgöra hvad som skett — — om jag bara visste hvad jag ville. Psyke står där så hög och sträng, pekar ut i öknen och säger att där går vägen. Jag ser dit bort. Där ligger ett oändligt år i fångenskap, mörker och kyla. Och efter det året? Kanske ännu ett? Och ännu ett? — — Jag vänder mig om, ser åt motsatt håll — — där

ligger drömlandet solbelyst vid mina fötter — bara ett enda steg, så är jag där — — ja, steget är ju redan taget, det gäller bara att icke träda tillbaka — —

Han sade i går, att bröllopet skulle firas så fort jag ville tillåta det — redan om tre veckor, hoppades han. Pappa och Karl ha redan gjort upp allting. Karl skall gå in i firman, men först få han och jag resa ett år — — Om tre veckor kan jag således vara på väg mot södern. Mot södern! Det ligger en lockande klang i själfva orden. Man tycker ju, att ingen tvekan borde kunna vara möjlig — och ändå — —

Det lider mot middagstiden, snart kan han vara här, jag måste kläda mig, jag får sluta att skriva, men kan det knappt. Jag inbillar mig visst, att om jag bara skrifer alla mina tankar och känslor på de här bladen, så kan jag sedan låta mitt förnuft leta fram hvad som är rätt och sant af den trassliga härfvan. Kanske äro mina betänkligheter idel griller, alstrade af min exalterade sinnesbeskaffenhet? Och i så fall vore det ju vansinne att låta lyckan glida sig ur händerna för några sjukliga eller romantiska idéers skull?

*

Han kom, medan jag satt och skref! Oh! ja! ja! visst glömde jag alla betänkligheter — men nu ha de kommit igen.

Det är sent på natten. Han sofver visst. Naturligtvis sofver han. Män plågas förmodligen icke af skrupler och han vet sin väg. Han har fattat sitt beslut. Hvad jag afundas honom! Jag önskar, att jag kunde smyga mig till honom nu. Jag skulle luta mig öfver honom, som Diana öfver den slumrande Endymion, för att läsa mitt öde i hans ansikte och hviska i hans öra: Du slumrande Endymion, jag är ingen mänskensgudinna. Jag är icke Diana. Jag är ett stoftets barn, och om jag nu älskar dig, låder det helt visst mycket af jordens stoft vid min känsla. Begär du någonting annat, någonting större af mig? Vakna då hellre nu, se mig sådan jag är, vänd dig ifrån mig och låt mig gå. Jag kommer helt visst att pinas af tomheten, när du är borta, men min själ skall aldrig sakna dig, ty själen känner dig icke.

Jag mötte dig i den öken, där jag släpade fram mitt lif, jag var trött och maktlös och min anda var het, du stillade min törst, men jag hungrar ännu — —

Allt detta och mycket mera skulle jag vilja säga honom helt ärligt och uppriktigt, men jag

vågar icke. Han skulle nog icke förstå mig. Han skulle visst också ringakta mig efter en sådan bekännelse — men själf skulle jag vara en bättre människa sedan detta väl vore sagt.

Jag undrar, om många andra unga flickor, från början uppställt lika höga fordringar som jag, ehuru de dukat under i kampen — som jag — och resignerat? Det är väl så, att lifvet för oss kvinnor oftast är en kompromiss mellan hvad vi drömma om och det vi nå!

God natt, Endymion, sof godt! Jag önskar att jag själf kunde somna in för att aldrig vakna.

*

Om jag ändå hade en människa att hålla mig till! Jag är till mods som dansade jag på en ståltrådslina högt uppe i luften. Långt under mig hör jag ett brusande, som lockar och drager, men jag vet icke hvarifrån det kommer, ty rundt omkring mig är natt. Nu är frågan — skall jag kasta mig handlöst dit ned? Om jag bara visste, hvad jag ville! Det är möjligt att jag kan hålla mig uppe, men kan jag det icke, så vore det bättre att frivilligt taga steget ut, än falla som ett viljelöst paket. Jag kunde ju, t. ex., resonnera som så: Jag är trött vid att dansa på lina öfver detta okända, jag vill

hellre ge mig ut i det, hvad som än händer, medför det åtminstone alltid en omväxling i *sättet att vara olycklig* — — —

*

Jag har försökt tala med Karl. Jag ville lägga fram för honom mina tankar och känslor, öppna mitt hjärta på vid gafvel — bäh! Så fort jag börjar slå på den strängen, skrattar han bara åt mig och säger: »Du lilla toka!» Det är någonting oeffterhärmligt i tonen, hvarmed han säger detta, den är så genomandad af manlig öfverlägsenhet. Män tro visst i allmänhet, att vi kvinnor äro idioter! »Du lilla toka!» Ack, ack, ack! Jag önskar, att du själf verkligen vore lika öfverlägsen, som din min, i så fall kunde jag nog vända mig till dig med fullt förtroende. Du skulle då icke inbilla dig, att jag aldrig tänkt och reflekterat, du skulle behandla mig som en intelligent människa, ty det är jag. Ibland tror jag mig till och med vara icke obetydligt fiffigare än du — något sådant misstänker du säkerligen icke?

*

Karl är rest. Min ångest har vuxit för hvar timme som gått. Jag har icke sofvit på sju nätter

— Gud hjälpe mitt förstånd! Hvem ger mig ett råd?

Jag söker tröst i medvetandet om, att allt nu är oåterkalleligen bestämdt. På söndag lyser det för oss, första gången. Det är alldeles, oåterkalleligen bestämdt — och ändå . . .

Jag önskar att jag vore död eller åtminstone gift!

*

Se så! Nu är första milstenen passerad (men ännu återstår det två och ännu kan jag således vända om). »Ett kristligt äkta förbund afkunnas i denna församling första gången, emellan e. o. jägmästaren Karl Hegræus och jungfru Hedvig Lovisa Pajalan.»

Hela dagen har varit ett rus, Karl är åter här, och jag är som en gammal morfinist, jag kan icke undvara det stimulerande giftet, mina nerver fordra Karls närvaro och jag lider alla hungerns kval, när han är borta. Detta borde väl betyda att jag älskar honom — så vida det icke betyder någonting annat.

Psyke? La, la la! La, la la! Hvem tror väl på gamla sagor i vår upplysta tid! Farväl du sköna fantom! Jag går att lefva! Lifvet är icke sådant,

vi drömma det — alldeles icke! Låt oss ju förr
dess hellre kasta idealen öfver bord!

Hvem säger mig, att jag icke blir lycklig?
Pappa, tant Vivi — alla människor behandla mig
ju som en invigd. På bröllopsdagen kommer man
helt visst att buga sig till jorden, där jag går fram
med myrten i håret, lik en blomstersmyckad tacka,
som skall offras åt kärlekens höga gudinna!

Ja, när andra människor äro omkring mig har
jag det dragligt nog, men nu är jag ensam, det är
sent, alla sofva — och nu smyger sig ångesten öfver
mig på nytt. Jag skulle vilja ropa ut i den mörka
natten: Hjälp! Hjälp!

Du evige, allgode, rättvise Gud led mig, råd
mig, stöd mig! Jag vet icke hvar du är — kanske
hvilat du i majestätisk ro långt utanför börens räck-
vidd bortom de tusen solarna i den oändliga rymden
— men tränger min suck fram till dig, så hjälp
mig. Det är en myra som anropar dig, men för
din blick, som mäter oändligheten, försvinna ju änd-
lighetens mått, och alla lefvande varelser äro väl
lika obetydliga prickar på det solbelysta knappåls-
hufvud, som kallas jorden. Och din godhet om-
fattar ju allt.

Evige Herre, visa mig vägen! Gif mig ett råd!
Jag skulle lyda dig blindt!

Jag lyssnar och lyssnar. Intet svar.

Det är nog lönlöst att soffa. Jag skall i stället skriva till Signe i natt. Vinner jag än ingenting därmed, så går åtminstone natten. Och det kunde ju vara möjligt, att hon gaf mig något råd? Jag skall fråga henne så ärligt.

Se så, nu är det gjordt och nu skrifver jag af det här.

Älskade syster!

Tack för telegrammet med dina och Gustafs lyckönskningar. Du har således fått mitt bref. Ja, du, i dag har det lyst för oss i kyrkan. Och jag borde ju vara lycklig, ty ingen har tvingat mig till detta giftermål, jag har gifvit mitt ord af egen fri vilja. — Men vill du svara mig på en fråga — och svara uppriktigt? Hur kändes det, när du blef medveten om, att du älskade Gustaf (och han dig)? Det var väl så, att hela din varelse brann af längtan att vara honom nära? Men var det tillika så, att du för honom (som ju då var dig en jämförelsevis främmande människa) hyste mera förtroende, mera ömhet, *kände mera hjärtats tillgifvenhet* än för dina närmaste, t. ex. pappa eller mig, som du ändå varit innerligt fäst vid så länge du kunde minnas? Detta har jag svårt för att tro — du

gissar då förmodligen, att det ligger utanför min erfarenhets område. Om du t. ex. *innan du blef gift* (nu är det kanske en annan sak) haft valet emellan Gustaf och mig, jag menar så, att en af oss måste dö — skulle du då icke ha valt att låta mig lefva? Kära syster — *jag* skulle aldrig tveka en sekund i valet mellan Karl och dig! Kan du nu säga mig, om jag älskar? Och om det icke vore riktig kärlek, det som jag känner för min tillkommande, hvad skulle jag då ha att göra nu? Det är ju alldeles icke troligt att jag någonsin möter »den rätte» — och mitt lif är så tomt. Detta är ju åtminstone en ljusning af frihet — och om det icke är kärlek, kan det ju möjligen bli? Man har ju sett exempel på sådant? Ännu tror jag icke att min känsla för Karl är så djup, som den väl egentligen borde vara — det är mera en allmän längtan, icke mot honom personligen — du förstår mig ju? Kom ihåg, att jag träffat högst få unga män. (Jag antar, det måste verka fördelande på blodets elektricitet att få umgås fritt, helst på kamratlik fot med många olika unga män?) Man får bestämdt en osund fantasi af att lefva så isolerad som jag! Karl är den förste verkligt distinguerade man, som gjort mig sin cour. Jag fick veta, att han hade pappas samtycke, det berodde bara på mig — blodets

nyfikenhet vaknade, och jag gaf honom mitt ja — eller rättare sagdt, han tog det med öfverrumpling (smekningar). Kan du förstå, hvad jag menar? Min kropp känner kärlek i hans famn, men själen blyges efteråt. Jag är aldrig helt, aldrig harmoniskt lycklig, jag är antingen i extas eller under duschen, men jag försöker inbilla mig själf, att det, jag känner, just är kärlek och det, jag saknar, bara griller. Om tre veckor är jag troligen på väg söderut. När jag tänker på det nu, förefaller det mig som stode jag i begrepp att kasta mig ut i ett lättsinnigt äfventyr (resa omkring ett år med en främmande herre), men jag är icke så fräck till själen, att jag skulle göra det, om du ropade ett varnande ord till mig där nerifrån. Jag skulle tro på dig, som har erfarenhet. Om du svarar mig: *Det är icke kärlek*, så skall jag bryta. När mig icke ditt svar, kastar jag mig ut i äfventyret. God natt, syster. Nu har jag biktat mig. Bränn mitt bref.

Hedvig.

Jag undrar, om hon skall förstå mig? Och hvad hon skall svara?

*

I dag, när vi kommo hem från kyrkan, där det lyst för oss tredje gången, fick jag Signes svar. Jag har burit det vid min barm hela dagen, under klädningen. Det har legat där och bränt, men jag har icke haft en sekund för mig själf, så det var icke tänkbart att få läsa det. För resten anade jag, hvad det innehöll, men visste också, att nu kunde ingenting ändras.

Nyss, när jag kom in på mitt rum, där jag ändtligen är i fred, bröt jag brevet. Det hade klibbat sig så fast vid skinnet, att hela adressen stod i omvänd skrift på mitt bröst.

Jag har gråtit och vridit mig under tårarna som om blod pressades ur mina ögon i stället för vatten. Det känns som om jag gråtit för sista gången i mitt lif. Nu är det öfver. Jag är lugn, lugn, lugn och ser med ett fräckt småleende fram emot mitt ödes fullkommande. Men så visst som det ännu finns en smula godt inom mig och så sant mig Gud hjälpe till lif och själ — om jag fått det brevet, innan vi reste till kyrkan, och brutit det och läst det — — — så hade jag gått in till prosten i sakristian och kastat mig för hans fötter och bönfallit honom om att icke uppläsa lysningen. Därigenom skulle hela äktenskapet ha varit omintetgjordt. Men nu är jag fastsmidd vid mitt öde.

Redan i morgon står bröllopet. Det är därför jag sitter uppe i natt för att säga farväl till min ungdom. Och min sorgsna blick stryker smekande öfver dessa fångenskapens år — nu i afskedets stund kännes det som om själfva fångelset varit mig kärt! Och alla mina drömmar komma flygande som fjärilar genom mitt minne i en oändlig rad, jag ser deras vingar fladdrande som lågor, af skilda färger, blinkande, vinkande — — Farväl! I denna natt graf-lägger jag min ungdom och sätter ett kors på grafven.

†

Här hvilar jungfru Hedvig Pajalan,

som bar hand på sig själf

eller på sitt bättre jag.

Hvad öfrigt blef

är

fru Hedvig Hegræus.

III.

B*ien revient toujours...*

Jag erinrar mig nu icke för tillfället, hvilken vis man det är, som sagt, att lifvet är en serie af upprepningar. Kanske är det icke någon vis man, som sagt det, utan blott en fävitisk kvinna, som tänkt det.

Jag sitter i samma rum, där jag vakat så mången natt, när jag var en ung flicka. Jag sitter lutad öfver samma lilla bord och får lust att gripa till pennskaftet, för att piska på de sniglar (tolf svarta och tolf hvita), som ännu draga min lefnads dygn.

Om jag sofvit i åtta år och vaknat just nu, skulle jag säkert tro mig vara den stackars Hedvig, som försmäktade i sin jungfrubur under sin faders

hårda välde. Därborta ser jag spegeln med hvita musielinsomhängen och de gamla mässingsstakarna med sina blekröda ljus, därborta står min säng med det hvita piké-täcket, där hyllan med mina trasiga skolböcker, där byrån och där skåpet med spegeldörren, framför hvilken jag så ofta mönstrat min figur och funnit mig själf vacker. Många stormar ha blåst sedan dess, och när jag nu ser mig i spegeln — nej, jag skulle narras, om jag sade, att jag är förändrad till det yttre. Jag tycker mig fortfarande se fröken Hedvig i sin jungfrubur, som hon bevarat i oförändradt skick till fristad åt sina drömmar. Men jag vet, att det är *fru* Hedvig som står där och att hon närmar sig trettioålet. Jag vet att hennes pappa ligger i sin graf sedan sex år tillbaka. Jag vet — ja, jag vet så mycket, som jag var okunnig om, när jag var ung flicka, men det jag helst ville veta då (hvad det är att älska), har lifvet aldrig lärt mig. Att vara gift — *c'est une autre chose!*

Jag har läst många blasfemiska yttranden om äktenskapet. Förr trodde jag, att dessa spegloror kommo från de utestängda, som utanför paradiset grindar sågo rönnbärsklasarna glänsa i solen, men nu finner jag det mera antagligt, att hädelserna komma från de innestängda, som bitit i rönnbären

och verkligen funnit dem sura. Om icke ämnet vore så utslitet, så skulle det roa mig att också lämna ett eller annat peppradt litet bidrag till äktenskapets karakteristik — — — Men jag medgifver, att jag skulle tala som den blinde om färgen, om man med äktenskap menar en förening ingången på grundvalen af ömsesidigt tycke. Således är det nog bäst, att jag tiger.

När man själf gett sig i leken, bör man ha så pass stolthet att man icke grimacerar, hvad man än må känna under nypen! Mitt hjärta har visst fått många skråmor, men jag hoppas, att smärtan aldrig skall göra mig bitter!

Jag kan icke lägga ansvaret för mitt giftermål på någon annans skuldror än mina egna. Jag ville köpa mig frihet — det var en misslyckad spekulation — — mais qu'importe! Man är alltid benägen att tillmäta sitt eget öde en alltför stor betydelse. När mossan gror öfver min graf, kommer kanske ett ungt par att förirra sig dit och kanske bryter han där en blomma, som innehåller några atomer af mitt stoft, och fäster den vid hennes bröst och bekänner så, att han älskar henne — —

Hvad betyder då detta, att han älskar henne? Det är sant, att jag själf aldrig känt det, men jag vet ändå så väl, hvad kärlek är. Jag ser nu helt

nyktert på begreppet, jag är ingen svärmande ungmö, som riktar ögonen mot skyn och bara säger oh! eller ack! när ordet nämnes. Jag kan säga hvad det är just därför, att jag vet, hvad jag själf saknar. Kärlek är blodets frändskap. Man kan också kalla det själarnas frändskap (eller sympati), ty »själen» är ju icke någonting konkret, som sitter stilla på en punkt inom oss — själen är atmosfären öfver vårt blod.

För resten är kärlek numera ett vetenskapligt begrepp, det kallas affinitet, tror jag, i kemien. Vissa gaser och vätskor kunna uppgå i hvarandra så att de tu bli ett, andra kunna det icke.

Bäst att hålla sig till kemien! Dess termer och formler ha en så vederhäftig klang. Jag skall icke säga: mitt äktenskap blef olyckligt därför, att kärleken fattades. Jag vill hellre uttrycka saken så: det fanns ingen affinitet mellan min man och mig. Under sådana förhållanden kan man väl blanda blod, men någon verklig förening blir det icke. Vi blefvo vigda med pomp och ståt, men naturens egen välsignelse fattades.

Det är märkvärdigt i alla fall. Om jag betraktar Karl helt objektivt (så som jag skulle se på honom, om han vore mig en främling), förefaller han mig allt annat än osympatisk. Det finns i

hans väsen mycket, som jag värderar. Han är duglig, han är redbar, han är gentleman till hela sin natur, och jag förstår mycket väl, att andra kvinnor känna sig dragna till honom. Han ser bra ut, han har en vacker figur och han för sig väl — ja, ja, allt detta är sant, mais ça me ne dit rien! Det finns ingen möjlighet för honom att göra sig förstådd af mig på känslolifvets område. Bland hundra kvinnor skulle kanske de nittionio ha förstått honom, men till min och till sin olycka blef han gift just med den, för hvilken han aldrig kunde betyda någonting som man. Af mina föregående anteckningar ser det ut som om mina nerver, innan vi blefvo gifta, verkligen skulle ha vibrerat, då han smekte mig. Jag förstår icke detta nu och kan icke förklara det på annat sätt, än att det, som jag kände då, måste ha varit en sensuel hallucination, alstrad af min egen öfverretade längtan. Mina förväntningar måste ha varit så ytterligt spända (inifrån), att hvarje reelt intryck (utifrån) omöjliggjordes därpå. Man kan sticka en nål in i armen på en hysterisk kvinna utan att hon känner det. Medvetandet om, att jag hvilade i en mans armar måtte ha försatt mig i ett liknande stadium af oemottaglighet för yttre påverkningar och därigenom möjliggjort den inbillningen, att min exaltation framkallats

direkt af hans smekningar. Också var det ju blott korta tider, han uppehöll sig på Björnö medan vi voro förlofvade och därpå berodde det nog, att jag icke vaknade till förnimmelse af verkligheten förr än det var för sent.

Och då? Jag minns, att mitt första intryck bara var en gränslös förvåning. Ingenting annat! Men det berodde naturligtvis endast på min egen tillfälliga indisposition. Känslan fanns ju och då måste den ju uppenbara sig!

Vi flackade ett år rundt omkring i världen. Jag har intet minne af hela den resan. Jag bara väntade och väntade — det tog tid innan den öfvertygelsen hann stadga sig inom mig, att min längtan skulle dö i öknen utan att någonsin ha skådat det drömnda landet.

Till full klarhet därom nådde jag först då vi på hemvägen uppehöll oss i hufvudstaden och där besökte Signe och Gustaf. När jag såg dem tillsammans i deras hem, föll det fjäll från mina ögon. De älskade hvarandra, de två! Det lyste omkring dem.

Hvad hon var rik! Till råga på allt hade hon då också nyligen blifvit mor.

Jag vet icke hvad det var, som vaknade inom mig, när jag såg henne. Det var kanske någonting

lågt, det liknade afund, men det var visst någonting annat också. Jag blygdes öfver mitt armod. Min stolthet stegrade sig. Jag ville icke erkänna för andra, hur fattig jag var, följaktligen måste jag spela komedi, men det var ingen munter farce vi uppförde, Karl och jag. Oh! Vi liknade herrskapet Ranudo di Colibrados, de två ädla makarna, som alltid hade tandpetare i munnen, för att öfvertyga världen om, att de voro mätta och glada.

Jag tror likväl, att Signe genomskådade mig, trots den belättna minen. Hon frågade mig en gång: »Hedvig — är du lycklig?» Det fanns så mycket godhet i hennes röst. Jag höll på att bli vek. Men hon satt där med sitt barn på armen, strålande som en madonna, och afunden gjorde mig hård. Jag smålog (ett Colibrados-leende) och svarade ja, men det klingade icke äkta. Vi talade också om det exalterade bref, jag skref till henne på första lysningsdagen, och jag förklarade, så godt jag kunde, att alla mina betänkligheter för länge sedan voro häfda, då hennes svar anlände.

Jag hade föresatt mig, att pappa aldrig skulle ana, hur det i själfva verket stod till med vårt äktenskap. Också tror jag, han dog med den illusionen, att han på bästa sätt sörgt för sin yngsta dotters lycka, medan däremot den äldsta på ett

mycket dåligt sätt sörjt för sig själf. Under årens lopp har det blifvit mig en vana att hålla på skenet, ty jag fruktar ingenting så mycket som främmande människors opåkallade medlidande i sådant, som berör mig själf djupt och innerligt. Nu är det ett faktum, som allmänna meningen för länge sedan sanktionerat, att herr och fru Hegræus äro så lyckliga i sitt samlif, som två människor kunna vara det, och jag har ofta själf hört detta faktum framdragas till försvar för en institution, mot hvilken man nu börjar löpa till storms både i litteraturen och lifvet. Det känns en smula egendomligt, men jag tiger alltid. Själfva institutionen har jag ingenting emot. Jag tror ännu, att äktenskapet står himmelshögt öfver alla andra former för förbindelser mellan man och kvinna. Jag tror, att äktenskapet rymmer de rikaste möjligheterna för lycka, n. b. om kärleken finns. Men äfven då måste denna intima förening nödvändigt medföra många brytningar, och en kvinna, som älskar, har alltid två nervsystem vända ut emot lidandet. En stark känsla är icke ensam mäktig att skapa lyckan i ett äktenskap — kärleken måste för detta ändamål också taga alla en människas bästa egenskaper i sin tjänst. Det fordras en oändlig hjärtats takt (å ömse håll), om icke gemensamheten i lif, vanor, umgänge (etc.)

skall föranleda kamp mellan de två personligheterna. Så länge hängifvenheten icke antagit den högsta formen, det vill säga, så länge det ännu finns ett grand själfviskhet kvar å ena eller andra sidan, är en fullständig harmoni otänkbar. Många kvinnor ha kanske vunnit sin lycka genom att fullständigt uppgifva sin personlighet, men om de också därigenom fått till stånd ett slags privat entonighet, så ha de ingalunda realiserat äktenskapets idé i dess högsta form, enär ingen af kontrahenterna har blifvit *rikare till sitt väsen*. (Två toner, som smälta samman, få ett helt annat väljud än hvad de ägde hvar för sig.)

Nå, den dominerande sologöken saknar förmodligen icke det, han gått miste om. Han är »sig själf nog». Prosit! Men med en sådan gök kunde *jag* aldrig ha blifvit lycklig, om jag älskat honom än så vansinnigt!

Karl däremot — jag är rädd att det låter som ironi i min mun, men sanning är det, att Karl har utpräglade anlag för äktenskapet, ja, han hör till de (antagligen rätt sällsynta) män, som äga alla förutsättningar (i hjärtats finkänslighet och intelligens m. m.) för att göra en kvinna lycklig. Jag stirrar på dessa hans dygder och säger till mig själf: hvilket paradiset på jorden kunde icke vårt

äktenskap ha blifvit, om blott det enda, som saknas, funnits — — —

Mot mig har han väl också alltid vänt de vackraste sidorna af sin karakter, ty han älskar mig — med en lidelse som jag knappast trott honom mäktig och som bränner honom invärtes. Mig lämnar den oberörd, tyvärr — det är som gällde den en annan person än mig.

Jag håller af honom, jag värderar honom, men...

Jag är hans hustru, jag erkänner hans rättigheter, men...

Alltid ett men!

Medan jag nu sitter här och skrifver om honom, stiga tårarna upp i mina ögon. Han är så god emot mig. Ack om han bara vore min bror! Men det osköna i vårt förhållande ligger just däri, att han vill vara mera — har rättighet att vara mera — — Han fordrar dock ingenting (då skulle det bli så lätt att neka!), han lider bara. Han blir sjuk af kärlek till mig. Och hans ögon tigga — — jag håller ju af honom, jag kan icke se honom lida och jag ger honom — en allmosa. Han strålar som vore det en kunglig gåfva. Men när han sofver, vänder jag mig bort och gråter.

Då flyga många onda tankar genom min själ och vända sig emot honom med hatfulla blickar och spända klor.

*

Det är nu länge, länge sedan mitt sista hopp förliste. Hoppet om kärlek hade jag då redan kastat öfver bord, men under de innehållslösa årens lopp hade min längtan samlat sig i en annan brännpunkt. Jag visste att *det* åtminstone låg inom möjligheternas område — jag drömde om att bli mor.

Hetare drömmar än dessa alstrade icke ens min ungdoms längtan ut emot kärlekens obekanta land. Jag bad till Den Stora Tystnaden däruppe, att denna nåd åtminstone måtte bli mig beskärd — jag skulle mottaga den med så ödmjukt sinne och den skulle bli mig en tröst i mitt glädjelösa lif.

Jag började uppfostra mig själf för kallet att vara mor. Jag försökte bortarbета mina fel, kufva min själfviskhet, uppamma de bästa egenskaperna i min karakter. Jag kände ett omätligt ansvar. Jag fann mig icke vara god nog att föda ett lif till världen. Jag läste allvarliga böcker i stället för romaner. Jag tyckte, att jag visste så litet, och mitt barn skulle icke ha en okunnig mor. Jag

började studera systematiskt — — ja, jag minns nu icke allt hvad jag tog mig till, men framför allt sörjde jag naturligtvis för, att alla möjliga villkor för fysisk sundhet skulle förefinnas. Jag hade så småningom fått smak för bordets nöjen (det lär vara ett ganska vanligt fenomen, att människor, hvilkas erotiska illusioner förolyckats, trösta sig med mat och vin!), men nu bekämpade jag detta. Min son (ty en son måste det naturligtvis bli!) skulle icke ärfva anlag till njutningslystnad af sin mor! Jag brukade också röka en liten cigarrett då och då, till tidsfördrif — också cigarretten afskaffades. Jag spåkte mig på alla sätt — — — Det hjälpte icke. För hvart år, som gick, bleknade också denna min sista förhoppning mer och mer. Och slutligen försvann den.

Men ännu den dag i dag är, klappar mitt hjärta oroligt när tanken sysslar med denna möjlighet, och det stiger en frätande saknad inom mig, en missräkningens bitterhet — — ibland kan den yttra sig som ett omotiveradt agg emot Karl. Jag bekämpar det naturligtvis. Jag säger till mig själf, att skulden icke är hans — i alla händelser kan man ingenting veta härom. Då vänder sig agget ut i rymden, ut emot det tomma blå eller det Något, som kallas Naturen och som jag anklagar

för grymhet därför, att det nedlagt inom mig en så brännande evighetslängtan, men icke skänkt mig medel hvarken att tillfredsställa eller kufva den.

*

Jag tror, att det lif, jag lefver, så småningom undergräfvat mina krafter. Egentligen är jag ju icke sjuk, men riktigt frisk känner jag mig icke heller. Jag är alltid dåsigt och trött. Det måste ju också verka förslappande på hela fysiken att dröna bort sin tid som jag. Så länge man ännu har någonting att hoppas, kan man väl hålla sig spänstig, äfven om man ingenting uträttar, men jag har ingenting att se fram emot. Jag läser och drömmer, drömmer och läser, liggande raklång på min mjuka divan. Jag har blifvit maklig. Att röra min kropp kostar mig numera en ansträngning, och hvarför skulle jag anstränga mig?

Jag afundas männen deras verksamhet. Vi kvinnor kunna väl skaffa oss mångahanda sysselsättningar, men sysselsättning är blott surrogat för arbete. Att arbeta är att fylla sin uppgift i lifvet — uppgiften må vara än så ringa, verkningsskretsen än så trång. För männen äro uppgifterna många — vi kvinnor ha endast en. Vår värld är vårt hem, och våra bragder äro de barn, vi föda till

världen. Vi kunna frigöra oss från mycket, men aldrig från vår egen natur.

Jag älskar den tidens rörelse, hvars mål är att höja kvinnan från en andligen omyndig varelse till en om sina plikter och rättigheter medveten människa, men det förefaller mig som om denna sträfvan kommit in på en falsk väg. Den går emot naturen, icke med den. Man kan icke emancipera sig från sin egen näsa utan att begå våld på naturen! Oafhængighet — för all del! Men skall detta betyda, att mänskligheten delar sig i två partier, som icke få ha någonting med hvarandra att skaffa, så föredrager nog flertalet *yngre* kvinnor att låta udda vara jämt och stanna kvar under »männens tyranniska välde». Så länge vi äro unga finns det nämligen alltid inom oss en förrädisk röst, som talar emot vår egen »sak» — och dessutom äro tyrannerna oftast så älskvärda!

Så länge jag drömde om att bli mor, föll det mig aldrig in, att icke detta kall skulle taga min tid och mina krafter helt och hållet i anspråk, men nu då jag icke har det hoppet längre, fantiserar jag om en verksamhetskrets utanför mitt hem. Här går allt i de gamla hjulspåren, alldeles som när jag var en ung flicka. Tant Vivi har tyglarna i sin hand och jag är rätt belåten därmed, ty det intres-

serar mig icke att styra och ställa med städning och tvätt och hushåll och allt det där. Jag ligger mycket hellre på min divan och läser. Men jag önskar, att jag hade någonting annat, som intresserade mig, än detta att bara läsa! Man blir så het i hufvudet af det, och så ansträngd i ögonen och så öm i ryggen!

Karl lefver i affären. Han går upp i sitt arbete och detta hjälper honom bestämdt att döfva tomheten.

Teoretiskt kan jag mycket väl fatta möjligheten af ett så starkt intresse för det, som är en människas lifsgärning — men praktiskt . . . Ja, jag har ju försökt! Det var emot naturen.

Män ha också många små passioner vid sidan om det stora intresse, som fyller deras lif. Jag har bjudit till att uppamma hos mig själf några sådana små passioner. Jag såg hur herrarnas ögon lyst, när de rustade sig till att gå på jakt. Själftva hundarna hoppade och dansade af förtjusning i sitt koppel. Jag tänkte: det där måste vara någonting för mig. Jag började skjuta till måls med ett salongsgevär, vann en smula färdighet och började begagna eldvapen af gröfre kaliber. Karl var mig en tålmodig lärare och sparade icke på uppmuntran. Så kom dagen, då jag skulle gå på jakt för första

gång. Jägarna strålade, hundarna dansade i kopplet, släpptes, rusade åstad och gånge skall. Jag hade naturligtvis fått det bästa hållet, jag bommade på en fjällracka och på fyra harar, men lyckades i misshugg skjuta en ripa — ack, ack! Den framgången gaf mig sannerligen ingen glädje! Det skar mig blott i hjärtat, att se den stackars fågeln flaxa i sitt blod. Jag förstod, att den manliga idrott, som kallas jakt, aldrig i evighet kunde bli någonting för mig. Jag var för mycket kvinna.

Sedan dess har jag försökt mig också i annan sport men med samma resultat.

Nu har jag slagit mig till ro med en liten oskyldig whist och däri har jag funnit ett tidsfördrif, som verkligen passar min contemplativt anlagda natur — ehuru jag aldrig lyckats blåsa upp min spellust till någonting liknande »passion».

Och så röker jag numera gärna en liten cigarrett i ensamheten. Det går så lätt att tänka, när man röker. Det har blifvit mig en vana eller en ovana om man så vill; men någon passion är det, tyvärr, icke.

Nej, männen äro lyckans guldgossar! De ha så många tidsfördrif och förströelser, men för oss äro alla utvägar stängda, då vi icke ha det enda, som ensamt kan fylla vårt lif helt.

Om man lefver i en stor stad och umgås med många människor, kan man ju alltid döda tiden med visiter, uppköp, promenader i vagn och skvaller vid afternoontea. Så går det till i de franska romanerna och jag tviflar alldeles icke på, att skildringarna äro typiska. Men det ligger mer än hundra mil mellan världsstädernas boulevarder och min afskilda lilla vrå häruppe. Dessutom — — jag undrar om jag i längden skulle kunna uthärda ett sådant lif? Jag känner mig icke i släkt med de där damerna, som ideligen skaffa sig nya klädningar och nya älskare. Jag har många landsortsfördomar! Jag skulle känna mig förolämpad (tror jag) om en ung herre, som jag mött två eller tre gånger på gatan eller i en salong, plötsligen började gifva tillkänna med ögonen, att han utvalt mig till sin älskarinna. Detta skulle ju nämligen förutsätta, att han för sin del ansåg mig höra till de kvinnor, som lätt nog kunna förledas till en låghet. (Jag är absolut gammalmodig i min aktning för äktenskapet som institution!)

En annan sak vore det naturligtvis, om jag såge en allvarlig böjelse flamma upp — jag menar en sådan djup och stark känsla gent emot hvilken förstånd och vilja ingenting förmå. Någonting sådant skulle jag helt visst både kunna förstå och förlåta

(ehuru jag troligen skulle högakta mannen dess mer, ju mera jag såg honom kämpa emot *det* — — — som han likväl icke kunde kufva!).

Ha, ha, ha! Där kröp sanningen fram! Du drömmer! Du drömmer ännu, min kära Hedvig!

Nå, jag måste väl tillstå det för mig själf, eftersom det nu har röjt sig på dessa blad: Jag kan icke hindra min fantasi från att flyga spanande mot framtiden. Jag försöker nog intala mig själf, att mitt lif på känslornas område måste anses afslutadt. Mitt förnuft säger, att det är så, men hjärtat hviskar ett hemlighetsfullt: nej! Och när jag sitter häruppe i min gamla jungfrubur, drömmer jag om kärlek alldeles som när jag var tjugo år. Dock tror jag, att mina drömmar äro svalare, kyskare nu, men det kan ju vara en inbillning. En kvinnas längtan har alltid något af hennes egen kvinnliga natur: den är så listig, den är så smidig, den har så många olika förklädnader till sin disposition och vet alltid att maskera sig så skickligt för att undgå förståndets och moralens stränga blickar.

Det förefaller mig nu visserligen, som vore min längtan psykisk — men själen är ju ingenting annat än »atmosfären öfver vårt blod».

*

Dagar, veckor, månader ha gått, och mitt minne af denna tidrymd är: INTET. Jag lider af periodisk slapphet. Så länge den är öfver mig, kan jag ingenting företaga, icke ens skrifva. Men i dag har jag fått en idé! Helt oväntadt steg hon in i mitt hufvud. Jag mottog henne naturligtvis med den uppmärksamhet man är skyldig en så sällsynt gäst och hon sade mig, att dessa så kallade anteckningar öfver mitt lif äro mycket oregelbundet förda. »Skall detta vara en dagbok? Det kan ju gå år utan att du skrifer en rad!» Jag invände, att ingenting kunde gifva ett starkare och sannare intryck af sådana perioder, än just det absoluta intet på dessa rader, men hon var envis och vidhöll, att jag borde försöka skriva regelbundet (om också blott en kortare tid). Ett sådant fragment af en verklig dagbok skulle gifva en mera konkret bild af mitt hvardagslif — — —

Nå ja.

Men i så fall är det bäst, att jag börjar strax (ehuru det är midt i veckan), ty det vore icke lämpligt om ifvern finge tillfälle att bli ännu svalare än den är!

Således:

Onsdagen den 25 sept.

Steg upp klockan tio och drack kaffe i negligé («kaffe på sängen» har jag ingen svaghet för, ty

det första jag längtar efter, när jag vaknar, är tandborsten). Karl var i kläderna redan klockan 8 och gick då till bruket, som vanligt. Jag var färdigklädd vid 12-tiden och gick en stund ensam i trädgården. Strålände klart, men kallt. Hösten är redan kommen, blommorna ha vissnat af nattfrosten. Asparnas blad likna skälfvande blodsdroppar i solljuset. Jag tycker illa om aspar, de äro så nervösa och deras nervositet smittar. Det skälfde i alla mina fibrer när jag såg dem stå där, frysande i den kyliga luften. Min blick flydde bort till de höga granarna. Det finns någonting oändligt välgörande i deras lugn.

Innan jag dör skall jag bedja Karl, att han planterar en gran på den plats där jag myllas ner. Jag inbillar mig att jag skulle hvila så tryggt i hägn af dess mörka grenar, som sänkas öfver grafven likt skyddande händer, och jag tror, att jag skulle sofva godt, vyssjad af vindens entoniga susande genom kvistar och barr.

Huh! Jag drömde så hemskt i natt, jag drömde, att jag var död, men att jag icke funnit ro i jorden. I mina öron genljöd ett darrande nödrop från lifvet däruppe. Någon kallade, någon ropade ångestfullt mitt namn, och jag öppnade min mun, men där kom icke ett ljud, blott en handfull svart mylla hvar gång jag försökte svara. Vi kvinnor ha verk-

ligen otäcka drömmar, tidtals. När man är död, blir man åtminstone förskonad från slikt.

Uppkommen från trädgården satte jag mig i salongen och läste *The French Revolution af Carlyle*. Hvilket monument den mannen rest öfver sitt lif! Klockan 2 kom Karl hem och vi åto lunch. Efteråt bad han mig sjunga något, men jag hade icke lust och så gick han. Jag tände en cigarrett och lade mig raklång på divanen med *Carlyle*. Karl lät skicka upp blommor till mig från växthuset. Tant Vivi ordnade dem. Jag läste. När jag blef allt för öm i ryggen, satte jag mig att spela en stund. Jag sjöng visst också. Karl smög sig in och satte sig i en vrå. När jag slutade, tackade han mig. Hvarför?

Klockan 8 serverades middagen som vanligt och efteråt sällskapade vi som vanligt alla tre. Konversationen trög. Klockan 10 gick jag upp i min jungfrubur för att skriva detta. Och nu hoppas jag bara, att Karl sofver. Jag skall smyga mig in i sängkammaren på tå för att icke väcka honom.

Torsdagen den 26 sept.

Vaknade vid det Karl hviskade i mitt öra: »Hur mår du?» Han sade, att jag vridit mig oroligt hela natten — gestikulerat och talat i sömnen.

(Jag undrar hvad jag säger? Om jag pratar mycket bredvid munnen?) Han såg ledsen och trött ut, när han gick. Jag läg och dāsade till klockan 10, steg så upp, fick kaffe och var färdig vid 12-tiden. Stack näsan ut om dörren — huh! Så mulet och blåsig! Jag promenerade i tio minuter — det är naturligtvis för litet, men under förhandenvarande omständigheter får det kanske anses vara nog.

Läste min Carlyle och somnade öfver honom efter lunch — hvilket bevisar att man kan somna också öfver de allra förträffligaste böcker.

Före middagen kom post och vi läste tidningar hela kvällen. Karl berättade att han gjort en mycket fördelaktig affär — större virkesleverans etc. In-tresserade mig föga — jag vet att vi förtjäna pengar — det gör man ju alltid, när man icke behöfver dem!

Fredagen den 27 sept.

Fortfarande ruskigt väder och fortfarande Carlyle. Han är präktig, men också mäktig. Man kan icke gärna läsa honom hela dagen å rad, man måste ha annat att sticka emellan med. Jag sökte i Karls bibliotek och fann — fru Carlyles memoirer, utgifna efter hennes död, af mannen. Han gör det för att straffa sig själf för allt hvad han brutit mot sin hustru i deras äktenskap. Och jag, som trodde, att

de voro sällsynt lyckliga! — Det skall bli intressant att se, hur det känns att vara en stor mans hustru. — Ingen promenad. Jag låg nästan hela dagen på divanen. Karl kom själf med blommor och ordnade dem i en vas på det lilla bordet. Jag gaf honom en kyss (en känslans tioöring) till tack.

Lördagen den 28 sept.

I dag känner jag mig åtminstone en smula bättre, men kom sent upp i alla fall. Vädret var klart och det hade frusit under natten. Solen lyste. Jag vet ingenting mera vemodigt än de sista höstdagarnas bleka solsken. Det liknar ett leende öfver en döendes ansikte.

Jag gick en stund i alléen med tant Vivi. Sedan utsträckte vi promenaden ner till bruket för att hämta Karl till lunchen. Han blef glad, tyckte att jag såg trött ut och skickade bud efter ekipaget. Så kommo vi åkande tillbaka alla tre.

Efter lunchen spelade jag och sjöng för honom en stund, ehuru han icke bad mig om det. Sedan han gått tog jag plats på divanen, med fru Carlyles memoirer och läste i ett sträck, sittande, liggande, på sida och rygg, ända tills klockan blef 8. (Jag hann icke ens kläda om mig, bad om ursäkt och skyllde på min opasslighet.)

Det var en rafflande lektyr. Hvilken inblick man får i deras äktenskapliga lif genom dessa intima bekännelser! Känns det så att vara gift med ett snille! Han är minsann icke någon stor man i sitt hem, knappast en man ens. Jag ser honom i nattskjorta, men han tål icke vid att skådas på så nära håll. Sens moral: ett geni utan byxor är icke längre beundransvärdt!

Stackars lilla fru Carlyle, hvad hjälpte det dig, att denne murare byggde upp ett ofantligt minnesmärke öfver sitt lif. Och stackars Carlyle, med ditt stora snille — hur fattig du var! En man, som icke kunde lyckliggöra den kvinna, han älskade!

Söndagen den 29 sept.

Tidigare uppe än vanligt, for med till kyrkan. Efter mässan en liten visit i prostgården. Träffade doktors och kronofogdens, som sade att de ämnade sig till Björnö på eftermiddagen. Jag bad då prosten och prostinnan komma med. Vid femtiden anlände de alla.

Jag känner mig aldrig riktigt hemmastadd med Anna och Mina. De vilja alltid spela jämnåriga med mig, men vi äro icke jämnåriga och kunna aldrig bli det, därför tjänar det ingenting till att försöka framkalla någon större förtrolighet. Detta

borde de förstå. De äro och de förbli tolf år äldre än jag. Kanske skulle åldern icke betyda så mycket, om vi annars hade några gemensamma intressen, men det ha vi ju icke. Ingen af dem läser någonsin annat än de små notiserna i ortens tidning. Däraf bli de sannerligen icke intelligentare än de äro förut. Jo — låtom oss vara rättvisa! Anna läser också »Hönstidningen» (hon håller sig nämligen med en hönsgård), men detta organ läser aldrig jag. Mina har en annan specialitet: hon förstår sig på barnavård (hon har tre barn). Jag önskar, att jag också haft anledning inhämta nödiga kunskaper i detta ämne, men det har jag, tyvärr, icke haft. — Bäst tycker jag om prostinnan. Den gamla damen har ingen särskild käpphäst (annat än möjligen Simon, men han intresserar också mig). Hon är mycket mera allmänt mänsklig.

Herrarna fingo sitt lilla parti (prosten drager gärna en spader!) och vi damer fingo vår lilla whist. (Det var alldeles som i kyrkan: herrarna för sig och damerna för sig!) Mina förlorade 25 öre och blef i misshumör däröfver, ehuru hon visst icke betalte sin skuld. (Om jag kunde förstå, hvarför hon, som alltid *yrkar på* att vi skola spela om pengar [¹/₁₀ öre], alltid blir i misshumör därför att hon förlorar! Det kan icke vara öfver den lilla

förlusten — den betalar hon nämligen aldrig!) Jag vann, gudskelof, ingenting, men föresatte mig, att aldrig mer tillåta damer spela om pengar i mitt hem. Det är oskönt att se hur lidelserna vanställa en kvinnas ansikte och hur ofta låga instinkter vakna i hennes bröst — för en lumpen tofskillings skull!

Måndagen den 30 sept.

Karl var redan gången, när jag vaknade. Jag läste och spelade — läste mest och fortfarande fru Carlyle. Jag känner mig i släkt med den stackars kvinnan.

Nu i kväll kom posten med tidningar och bref, bland andra ett från Signe till mig. Det gör mig alltid godt att få höra af henne, hon skrifver så gladt och hennes bref ha en alldeles särskild ton — någonting olikt alla andras — — Det måtte ligga däri, att hon aldrig skrifver jag utan alltid »vi». Detta »vi» är någonting oefterhärmligt. Aldrig skulle det t. ex. falla mig in att skrifva »vi», men för henne är det naturligt, ty det *är* ickt blott hon som tänker eller säger någonting, Gustaf, »stora björnen» är med i det alltsammans. Det är alltid bådas tankar, ty de tu äro verkligen ett.

Hon talar om, att de fått en ny medarbetare i sin tidning — en ingenjör Hall, som hon beskriver med mycken humor.

Tisdagen den 1 okt.

Jag har ingenting att referera, har känt mig matt och hängfärdig. En riktigt ruskig höstdag är det också, snöblandadt regn har piskat mot rutorna sedan tidigt i morse, då jag vaknade. Jag har icke varit med min näsa utomhus. Här inne har det brunnit i kakelugnarna hela dagen. Jag har läst Carlyles »Reminiscences». De kasta ett försonande skimmer öfver deras hvardagslif. Han är beundransvärd som karakter. Men stora män och beundransvärda karakterer äro visst icke skapade för äkten-skapligt samlif med en liten kvinna, som ingenting annat har att lefva för än sin kärlek. Hur var det det han sade: »Det människor kalla kärlek är någonting som en man kan känna blott under några få år — — och äfven under denna obetydliga bråkdelen af hans lif, är känslan blott en blomma, som växer bland många oändligt mycket viktigare (och nyttigare) ting». Jag tror nog att citatet är falskt, men andemeningen är densamma. När jag läser ett sådant yttrande, finns det någonting inom mig som revolterar. Oh, oh, oh! Hvilken skriande orättvisa naturen begått emot oss kvinnor, om detta är sant. Icke underligt, om vi hämnas på männen genom att bedraga dem!

Nej, nej? Hvarför hämnas på dem? Jag känner sympati för Thomas Carlyle, trots allt. Det är en himmelssträfvande stolthet i det, att han själf utgifvit sin hustrus memoirer. Han är en gletscher. Men de flesta kvinnor skulle nog föredraga ett mänskligare sällskap.

»Arbeta medan tid är, ty natten stundar, då ingen arbeta kan.» Det har ringt i mina öron hela dagen. Jag längtar efter att taga fast i någonting med händerna — ett arbete, som ansträngde mina krafter, men som i utbyte gaf medvetandet om, att man utträttat någonting, att jag varit till en liten, liten smula gagn. Dagarna gå nu, en efter en, utan att lämna spår efter sig och jag vet icke, hvarför jag lefver.

Oh! Signe, Signe — hvad jag afundas dig! Jag tror nog, att din man kämpar för en chimär — må så vara! En fix idé är ändå en idé. Det är icke själfviskhet, det är någonting annat än att bara samla sedlar och värdepapper i banken eller att barbera sitt fosterland och sälja skägget som timmer. En idé är någonting som kan entusiasmera en människa — — oh, Signe, Signe, hvad du är rik!

När jag en gång är död, skall jag vara utplånad från jordens yta, som om jag aldrig funnits till — men efter dig skall en lifsfrukt, som vuxit i

ditt sköte, lefva, fortsättande ditt lif. Lyckliga, lyckliga syster! Öfver ditt hufvud har lyckan tömt hela sitt ymnighetshorn!

(Denna blanka rad betyder 358 blanka dagar.)

I dag är jag trettio år gammal — — —

Jag sitter och drömmer öfver detta faktum. Underligt! För mig betyder trettio år icke »midtpå vägen» — det betyder att jag lefvat mera, mycket mera än hälften af mitt lif. Medvetandet, vissheten därom alstrar en stämning af vemod. Min ungdom skall vara förbi — och dock har jag aldrig vetat hvad ungdom är.

Det är sant. Jag *känner mig* ingalunda gammal och ingenting i mitt yttre vittnar om, att jag börjat stiga utför backe (tror jag), men i detta dumma land anses ju en kvinna för gammal, när hon är trettio år och jag får väl — i Guds namn! — böja mig för den allmänna meningen i detta fall och resignera trots mitt eget hjärtas protester.

Således, min kära Hedvig — nu är det tid på att den kvittrande sångaren inom dig, din längtan, börjar stämma ner sin ton. Midsommar är förbi och för dig kommer den hvita döden redan i september.

Ja, ja, min älskade vän, du tröstare och ljugare — välsignade fantasi, fäll ihop dina vingar och sjunk som en sten till jorden. Där väntar dig en pinne midt emellan Anna och Mina, och alla Annas höns skola kacklande hälsa dig välkommen!

*

För någon tid sedan fick jag ett bref ifrån Signe, däri hon bad mig fråga Karl, om det icke skulle finnas någon plats vid ett af sågverken här uppe för en viss ingenjör Hall, densamma som varit medarbetare i Gustafs tidning under ett års tid och hvars framtid tycks ligga min kära syster rätt varmt om hjärtat. Hon skildrade den unge mannens lefnadsöden — som sannerligen varit skiftande nog, om man får tro till exempel hälften af hvad han berättat Signe! — och framställde honom för öfrigt i så sympatisk dager som möjligt, tydligen i afsikt att fånga mitt intresse på den limstången. Nå ja — hvarför icke? Bättre att intressera sig för någonting än för ingenting!

Jag började således bearbeta Karl och erfor snart, att tiden var synnerligen lyckligt vald. Det hade länge varit på tal, att ingenjör Vibell skulle förflyttas till en annan post, och det är nu bestämdt, att han skall lämna Björnö i november. Det är

också bestämdt, att ingenjör Hall kommer att efterträda honom här som ledande arbetschef vid sågverket. Jag har skrivit därom till Signe i dag.

Allt har gått lättare, än jag skulle ha trott. Nu hoppas jag bara, att den unge mannen gör mig heder. Jag känner ett visst ansvar, ty i själva verket är det nog mig han har att tacka för anställningen.

Karl är för öfrigt beundransvärdt öfverlägsen gent emot människor, som ha andra åsikter än han själf. Ingenjör Hall är naturligtvis en utpräglad socialist, men det fäste Karl synbarligen ringa vikt vid. Däremot studerade Karl grundligt mannens betyg (som befunnos vara goda) och Signes bref med analysen af hans karakter. (Jag har ofta lagt märke till, att Karl hyser mycken aktning för Signes omdömen.) Men framför allt tror jag, han ville visa mig, att han icke fruktade de socialistiska teorierna, som nu så hänsynslöst predikas rundtom i världen. Vi ha ofta talat om det moderna spöket, hvars skugga sedan länge förmörkar tidens horisont. Han säger, att han bundit sina arbetare med starka ekonomiska band vid Björnö, att han gifver dem alla sin rikliga utkomst och sörjer för deras ålderdom på bästa sätt — mot villkor, att de under en viss tidrymd troget göra sin plikt. Så vidt jag kan

förstå har han rätt i allt hvad han säger, men jag har alltid af princip trädt i opposition till honom när vi diskuterat saken (annars hade det ju icke blifvit någon diskussion af!) och nu vill han öfvertyga mig med slående, praktiska argument!

Det skall bli lustigt att se, om det verkligen blir någon meningsbrytning af, eller om ingenjören-entusiasten beskedligt stoppar sin pipa i säcken och tiger för den välsignade utkomstens skull!

*

I går lär ingenjör Hall ha anländt och i dag skall han äta middag hos oss. Jag kan icke neka till, att jag är nyfiken på honom, tack vare Signes upprepade och (misstänker jag!) romantiserade skildringar af hans lif och person. Får man tro blott en tredjedel af hvad hon skrifver, så är han en högst originell liten eldslåga, en fanatiker af skinn och ben, »demokrat ända ut i naglarna». Signe berättar, att hon sökt bibringa den unge vilden en smula civilisation (ehuru mycket ännu återstår). Hon föreslår till och med, att jag skall öfvertaga hennes eget uppfostrarekall, men jag känner mig sannernligen icke den uppgiften vuxen. En baby som är 28 år? Tack!

För öfrigt lefva vi icke på så intim fot med våra ingenjörer som de med sina medarbetare.

*

Det var en intressant kväll i går, tack vare ingenjör Hall. Han var just sådan, som Signe skildrat honom, och nu tror jag nästan, att *allt* hvad hon sagt, är sant — — också det, hon skref, om hans eldfångdhet. Jag undrar just, om han förälskat sig i henne själf, eftersom hon skickar honom bort?

Hans apparition var så rörande komisk, att jag *måste* vara vänlig emot honom, där han stod och bugade sig tafatt, klädd i den gammalmodiga, skrynkliga och slitna fracken. Han var gruffigt förlägen och visste icke, hvar han skulle göra af sina händer — merendels gömde han dem under frackskörten (också en plats att välja!). Hans ögon stirrade stela, som om de varit af emaljeradt glas — jag undrar om han såg någonting med de där glaset! Det dröjde en stund, innan han lugnat sig så pass, att blicken fick ett naturligt uttryck, då blef den vacker. Det ligger någonting barnafromt i den, så länge han är lugn. Signe har rätt. Man får verkligen lust att taga sig af honom, när han är snäll gosse. Men ett, tu tre var han ond — jag vet

icke hvarför. Jag försökte vara så vänlig som möjligt och gjorde allt för att hålla konversationen inom neutralt område. Han vrenskades, stegrade sig och hoppade öfver skacklorna — midt upp i en social diskussion (synbarligen det enda område, där han känner sig riktigt hemmastadd!). Jag bemödade mig om att slå bort det. I festligt lag bör stämningen helst vara harmonisk. Jag frågade honom i stället efter Signe. Då for det en liten diable i honom; det gnistrade af hans ögon och han började orera, nervöst, feberaktigt, nästan andlöst ibland — om Signes och Gustafs hem, om deras lycka, om deras kärlek, om deras barn. Oh, la, la, det värkte i mitt hjärta — jag undrar om han förstod det? Han såg så triumferande, nästan skadegläd ut! Alla lyssnade till honom vid bordet. Det var mig en lättnad, att middagen snart tog slut.

Efteråt blef det en förskräcklig dispyt i rökrummet — om arbetarefrågan, förstås. En sådan liten dynamitpatron han är, den unge ingenjören! Det blixtrade och frasade ur rökmolnen — jag undrar, om han är sådan alltid, eller om han druckit för mycket champagne? Här fick jag nu socialismens budord, predikade med en öfvertygelse, som nästan var sublim (i sin begränsning). Hans entusiasm var mig så sympatisk, att jag riktigt led med honom

under de viktiga argument, med hvilka Karl högg in på hans luftslott. Det kändes som om dessa förståndiga argument varit riktade emot någonting inne i mig. Jag blef nästan fientligt stämd mot Karl, ehuru mitt eget förnuft bekräftade allt hvad han sade. Huru förklara detta? Är det så, att entusiasmen i och för sig alltid är oss kvinnor en söt lukt? Eller kände jag medlidande med ingenjör Hall just därför, att han blef så grundligt nedsablad? Eller berodde det på den rent personliga välvilja, som alstrats inom mig på förhand genom Signes skildringar och som vunnit ett slags bekräftelse från första ögonblicket, då jag såg honom? Allt detta är möjligt, men jag tror, att det sista antagandet kommer sanningen närmast!

*

Se så! Nu är propagandan för socialismen i full gång här. Karl skrattar åt den. »Ingenjör Hall är en fantast, och fantaster äro aldrig farliga. Han söker blåsa upp arbetarnas entusiasm! Det är naivt! Kunde han bereda dem några ekonomiska fördelar, vore det en annan sak, men allt hvad han bjuder dem, är anvisningar på framtiden, utställda af herrar Karl Marx, Lasalle och konsorter. De där papperen gå icke här uppe. De duga icke att köpa

bröd för. — Arbetarna äro praktiskt folk. De vilja gärna ställa det bra för sig, medan de lefva. Hvad som kan ske, när de ligga i grafven, intresserar dem mindre.» — Så säger Karl. Jag tror, att han har rätt, men gläder mig i alla fall hemligen åt den öfvertygelse, hvarmed ingeniör Hall förfäktar sin sak.

Till i går hade han utlyst ett möte. Både Karl och jag voro där. Det blef ett eklatant fiasko för herr Hall — att döma af denna början ha hans idéer ingen framtid här uppe. Däri har Karl nog rätt. Han njöt också sin triumf. Det kan ju vara naturligt, att han finner ett särskildt nöje i medvetandet om sin styrka. Han har släppt en socialistisk agitator in bland sina arbetare, och resultatet rättfärdigar fullständigt hans stolta tillförsikt. Må vara! Systemet är förträffligt. Men jag tycker icke om att han talar i hånfull, sarkastisk ton om den andres entusiasm. För min egen del värmdes jag däraf. Det är vackert att se en människa så helt och hållet ryckt med af en idé. Han var präktig att se, där han stod på tribunen — oh! Gracchus, om jag varit din mor, hvad jag skulle ha varit stolt öfver dig! Det svarta håret reste sig på hans hufvud och blickarna flögo som eldflugor rundt om i salen (han har ett par tjusande ögon!). Hvad liknade han? En skälfvande sträng! Hela varelsen darrade af ifver.

Och rösten — — — den är ju icke stark, men den har en så vacker timbre och den tycks mig så bekant. Den påverkar mig på ett egendomligt sätt. Jag kan icke förklara det, men det känns som om mitt hjärta alltid öppnade sig — långsamt — när han talar.

Min kära Hedvig! Detta är ju lyrik? Akta dig för att låta hjärtat gapa för mycket! Det ser dumt ut! Och det kan vara farligt!

*

Nej, nu måste jag skratta! Mitt hedervärda, snusfornuftiga hufvud (jag niger djupt i tankarna), tack för varningen! Men den var sannerligen obehöflig!

Han ser icke åt mig ens!

*

Han har hållit ett nytt möte. Karl och jag voro också nu närvarande. Den här gången försökte han tala förstånd och följaktligen visade han sig icke så mycket till sin fördel. Det klädde honom icke att vara nykter. Ett objektivt, sakligt utredande passar icke i stil med hans temperament. Också märkte man att hans lugn var förställning. Han spelade en roll och det kostade honom ansträngning

att spela den. Jag kände hans nervositet med mina egna nerver — det formligen kröp i mig. Oh! det gjorde mig så ondt om honom. Det hela var så lönlöst. Karls välsignade »system» har tydligen mera klingande fördelar att bjuda arbetarna. När ingenjör Hall slutat, var det dödstyst i salen. Arbetarna reste sig och troppade af — men jag glömmmer aldrig det föraktfulla uttrycket i Halls ansikte, när han såg efter dem. Det är ett ovanligt uttrycksfullt ansikte, han har. Jag kan föreställa mig att dess skiftande minspel skulle kunna bli en källa till ständigt lidande för en kvinna, som dagligen lefde tillsammans med honom och som hölle honom kär. Han vet bestämdt icke af, hur alla öfvergående själsstämningar spegla sig i hans drag som flygande moln i vatten. Man förstår, att han varit mycket ensam. Om han någonsin i sin ungdom kommit i intimare förhållande till en kvinna, skulle hon otvifvelaktigt ha hänledt hans uppmärksamhet på detta och uppfostat honom till att behärska sitt minspel bättre. Således har Signe troligen rätt, när hon skrifver att Thomas Hall hittills aldrig älskat någon annan kvinna än sin mor. Och henne hade han ju icke hos sig under de sista åren.

Han tycks ha berättat hela sitt lif för Signe. Hon skrifver också, att han är meddelsam och öppen

som ett barn. Det ha vi då verkligen ingen erfarenhet af här uppe! Han förefaller mig tvärtom mycket inbunden och nästan sjukligt misstänksam. Men det kan ju ha sina naturliga skäl: Bland dem känner han sig hemmastadd, omgifven af meningsfränder, som han vet vara sympatiskt stämde gent emot honom själf. Här däremot — — —

Jag önskar att jag på något sätt kunde visa honom min sympati! Han är bestämdt mycket emottaglig för vänlighet och mycket tacksam för allt hvad han får i den vägen — därom vittnade den värme, hvarmed han beskref Signes och Gustafs hem. Någonting liknande kommer han aldrig att kunna säga om vårt — ty värr! Men jag skulle ändå gärna vilja se honom här uppe litet oftare.

Han har nog tråkigt, när han sitter ensam på sitt rum om kvällarna. Jag frågade honom för ett par dagar sedan, hvad han då tager sig till? »Läser!» svarade han lakoniskt och såg ut som om han föraktade mig djupt. Han inbillar sig visst, att jag aldrig *läser* (det vore pengar värdt, om jag kunde återgifva hans tonfall i skrift!).

*

I går åt han middag här. Jag hade försökt göra det så treffligt som möjligt, i hopp att han

skulle trifvas och känna sig hemmastadd. Jag hade också valt min klädning med omsorg — icke den vackraste utan *den enklaste* som fanns i min garderob. Men han är icke van vid att äta hvardagsmiddag i högtidsdräkt. Han känner sig icke à son aise i sin frackkostym, det ser man strax. Kostymen har för resten blifvit pressad sedan jag såg den senast och var icke så oäfvnen nu, fast den är sliten. Också var dess ägare icke fullt så bortbytt, som sist. Han tinade till och med upp en smula, när det led mot slutet af middagen. Det syns, att han njuter af ett godt bord, af blommorna och af hela lyxen — ehuru han troligen aldrig skulle vilja medgifva att så är.

Karl var i bästa humör och de båda herrarna undveko alla stridsfrågor. Efter middagen rökte vi. Jag tog mig också en liten cigarrett — till tant Vivis förfäran! Men ingenjör Hall gillade det synbarligen. Han smålog och sade, att jag liknade Signe (förmodligen var det en stor komplimang!).

Det är märkvärdigt hvad hans ansikte förändras, när han småler, det lyser upp, det blir riktigt vackert. Barnet i honom tittar fram i hans leende, han liknar en skäggig, ouppfostrad pojke med ett par ärliga, naiva ögon. När minen för-mörkas (öfvergången är alltid så snabb) framträda

rynkorna mellan ögonbrynen så skarpt. Jag har bestämdt förälskat mig i de där rynkorna (icke i mannen själf, hoppas jag, bara i hans rynkor!). Det är förunderligt att man kan fästa sig så där vid en detalj i ett ansikte. Jag formligen led under min längtan att stryka med min hand öfver hans ögonbryn för att utplåna de små risporerna i huden. Detta egendomliga begär kvalde mig utsägligt. Jag måste uppbjuda hela min själfbehärskning för att kufva det. Ja, till och med i sömnen förföljdes jag af samma fixa idé. Jag har drömt om rynkorna mellan hans ögonbryn!

För resten sjöng jag för honom en stund efter middagen. Han är bestämdt road af musik. Griegs »Jeg elsker dig» slog särskildt an — han bad att få den da capo! Jag villfor gärna hans begäran. Jag gläder mig åt att jag kunnat bereda honom en angenäm afton och hädanefter skall det ske oftare, så visst som jag heter Hedvig!

*

Karl säger, att han icke vill tvingas in i ett allt för intimt umgänge med sin ingeniör, men det bryr jag mig icke om. Stackars herr Hall sitter nu alldeles ensam där nere, sedan herrskapet Vibell rest!

Karl kan för öfrigt ha alldeles rätt, från sin synpunkt, men man behöfver ju icke bli allt för intim med en människa därför, att man visar henne en smula vänlighet. Karl har också rätt i, att ingenjör Hall icke är någon gentleman. Än sen! Han är en intressant man och det anser jag vara för mer. Hvem vet, för resten, om det icke kan bo en gentlemans instinkter i honom lika väl som i Karl? Jag tror nästan, att den skäggige pojken bara behöfver en smula handledning i skick och fasoner för att bli fullkomligt oklanderlig till sitt yttre och jag har nästan lust att fortsätta där Signe slutade.

*

Jag ser honom ibland nere vid sågverket. Jag har börjat promenera flitigare och jag styr ofta mina steg nedåt älfven. Det duger icke att föra ett så stillasittande och instängdt lif, som jag fört de sista åren. Man mår icke väl af det. Karl har länge uppmanat mig att taga mera motion. Han har rätt, i det som i allt annat.

*

Jag träffar ingenjör Hall rätt ofta ute på vägarna och inne på kontoret. Han förefaller så skygg.

Han går visst och drömmer dagen i ända. Ibland observerar han mig icke förr än jag ropar till honom: »God dag, ingenjör Hall!» Då skiftar uttrycket i hans ansikte — det lyser upp för en sekund, det blir vackert. Men sedan blir minen åter tvungen och han är förlägen när han hälsar.

Jag undrar, hvad han tänker på, när han går så där omkring i ensamheten. Först trodde jag, att han spekulerade öfver arbetarefrågan, men det är bestämdt någonting annat. Den som visste hvad!

Märkvärdigt hvad detta kan sysselsätta min inbillning! Jag riktigt hungrar efter den mannens förtroende. Jag önskar, att han ville öppna sitt hjärta för mig — tala om allt hvad han tänker och allt hvad han drömmer. Jag skulle sitta tyst som en råtta i en vrå och bara lyssna till hans röst, medan han berättade om sitt lif eller delgaf mig sina bekymmer. Skymning kunde det gärna få vara — jag skulle icke bry mig så mycket om att se hans ansikte, tror jag. Jag känner det redan så väl, att jag kan sluta till hvarje dess skiftning endast af röstens klang — — — Men jag skulle ändå *helst* vilja se honom också. Jag njuter af att iakttaga rynkornas spel — hur de ömsom utplånas, ömsom fördjupas mellan hans mörka ögonbryn.

*

Han kommer numera själfmant om aftnarna. Det var lustigt att se, hur han de första gångerna trefvade sig fram som en snigel och sträckte fram känselhornen för att få ett intryck af, om han var välkommen. Jo, bevars! Då slår han sig till ro och ber mig sjunga. Karl tycker visst icke mycket om det.

Jag måste vara uppmärksam och hänsynsfull mot Karl. Jag har visst icke alltid uppfört mig gent emot honom så som jag borde. Det har händt någon gång, att jag nekat sjunga och spela, då han bedt mig därom. Detta skall aldrig hända framdeles.

*

Underliga natt! Nyårsnatt!

När klockan var 12 drucko vi för det gamla året. Karl föreslog sedan också en skål för det nya.

Ingeniör Hall har varit vår gäst i kväll.

Nu äro ljusen släckta där nere. Alla ha gått till hvila.

Jag smög mig ut ur sofrummet, när Karl började kläda af sig. Jag måste vara ensam för att klargöra min stämning, därför flyktade jag hit upp. Och här sitter jag nu i min gamla jungfrubur, stirrande genom dess fönster ut i natten. Och jag

spörjer med ångest: hvad gömmer sig i ditt mörker, du nya år, hvars första timmar nyss förrunnit?

Underliga natt! Nyårsnatt!

Egentligen betyder det ju icke stort att ett år är slut och ett annat börjar? För en människas öde är det af ringa vikt, ty indelningen i år har blott en praktisk mening. Det närvarande är ju *alltid* blott gränslinien mellan det som var och det som blir. Det förflutna och det tillkommande mötas ju i hvarje sekund och hvarje deras möte kan vara ödesdigert för en människas lif.

Jag vet det mer än väl. Och ändå kommer det alltid en särskild högtidsstämning öfver mig i den natten, då det nya året kysser det gamla till farväl.

Men aldrig någonsin förr har jag blickat mot ett kommande år med sådan ångest som nu. Mitt hjärta bultar i denna stund så som skulle dess slag kväfva mig.

Hvaraf kommer sig detta?

Jag vet det icke.

Jag är aldrig lugn numera. Jag kan knappast hålla mig stilla. Jag tänker med saknad tillbaka på den tid, då jag kunde tillbringa hela dagen utsträckt på divanen med en bok. Jag kan icke läsa nu. Hvar jag än är och hvad jag än tager mig

till, inbillar jag mig alltid, att någonting kan hända — annorstädes — någonting som jag bordt bli delaktig af och som jag går miste om genom min frånvaro. Jag minnes att jag som ung flicka tidtals förföljdes af en liknande inbillning, men nu är den starkare och — — — Ja, jag måste vara uppriktig: inbillningen finns där icke alltid. Jag är lugn ibland — när ingenjör Hall är närvarande. Det är på tiden att jag erkänner detta för mig själf och tager mina mått och steg emot det. När jag går ut, gömmer det sig visst alltid under min oro en lönlig liten förhoppning att träffa honom. Jag väntar att möta honom på de otroligaste ställen — långt inne i skogen, där han troligen aldrig satt sin fot. Hvad betyder detta? Älskar jag honom?

Så farligt är det kanske icke ändå. Jag antager, att min alltför lifliga fantasi spelar mig dessa spratt. Men visst är i alla fall, att jag måste vara på min vakt? Emot honom? Oh, nej! Det är sant, att jag ibland har sett ett egendomligt uttryck i hans ögon — det glimtar fram, — men så fort han märker, att jag betraktar honom, slocknar det, minen blir åter förlägen, blicken skygg. — Den är minsann allt annat än skygg, när han tror sig obemärkt! Då ser han på mig som om jag redan till-

hörde honom. Jag kan icke neka till, att det ligger en rent magnetisk tjusning i hans ögon, och jag har visst icke alltid varit på min vakt gentemot den dragning, jag förnummit. Min blick har nog ibland (utan att jag reflekterat däröfver) sjunkit in i hans. Det där måste hädanefter vara slut. Så pass mycket välde måtte jag väl äga öfver mig själf, att jag kan motstå ett par ögons tjuskraft! I nödfall får jag taga min stolthet till hjälp!

Nya år, det anar mig, att du gömmer på mången pröfning och på mycken strid, men jag skall uppbjuda allt hvad jag äger af själsstyrka i den striden — så visst som hedern är den religion, hvars bud stå djupast ristade inom mig af naturen. Räck mig din hand till hjälp du stora, tysta kraft i höjden! Mitt lif har varit utan glädje men också utan en fläck. Och det skall så förbli.

*

Nej, det var dumt! Jag borde icke ha börjat så högtidligt med att bekämpa någonting som kanske icke existerade annat än i min inbillning. Bättre hade varit att låtsas som om det icke funnits där. Nu växer det sig blott starkare och starkare, medan jag brottas med det.

Jag har icke träffat honom ofta under den sista tiden, och när det händt, har jag alltid anlagt en högdragen eller likgiltig min. Hvad hjälper det? Om jag aldrig finge se honom mer, skulle hans bild dock finnas lika lefvande inom mig och ju likgiltigare jag visar mig emot honom personligen, dess varmare blir det alltid inom mig, när han är borta. Känslan hämnas. Jag får samvetsagg därför, att jag icke varit god mot honom. Då jag märker, att jag vållat honom lidande, hatar jag mig själf.

✽

Må sanningen fram: Jag älskar honom! Det är som om jag väntat på honom hela mitt lif. Det är som om all min längtan under de gångna åren omärkligt samlat sig inom mig till den eld, som nu brinner. När den tändande gnistan föll, vet jag icke, men att det brinner vet jag. Och ändå förnimmer jag ingen hetta i mitt blod.

Så vare du välkommen, heliga kärlek, som jag alltid drömt om, fast jag aldrig förnummit din närhet förr än nu. Jag öppnar min famn för dig. Hela mitt väsen sträcker sig aningsfullt emot dig, fast jag vet, att du ingen lycka beskär — du nådde mig för sent, men jag välsignar dig ändå därför, att du kom.

Jag förnimmer en underbar stilla glädje, det känns som vore mitt hjärta smyckadt med hvita och skära blommors blad. Det är högtid inom mig, det är andakt i luften. Jag tackar dig, Evige, kärlekens Gud! Jag tackar dig därför, att mitt sinne är så rent. Det finns ingenting inom mig af det jordens stoft, som alltid förr lådde vid mina drömmar. Dimmorna äro skingrade, solen är uppe. Jag hälsar dig knäböjande, underbara ljus.

Nu vet jag således, hvad det är, att älska. Det är att känna sig ren och sval. Det är att känna sig god.

Rika, välsignade lif! Jag har vandrat ensam i skogen i dag. Luften var kylig, men jag njöt af att andas, och snöflingorna föllo från himmeln som tusen svala kyssar. Och allting sjöng inom mig, jag tänkte i rytmer, och ändå bodde det vemod på djupet af min själ, men också vemodet var lycka.

Jag kan icke beskrifva det. Själfva resignationen är lycka, ty också öfver försakelsen faller det en stråle af det ljus, som vibrerar inom mig.

Jag vet att min känsla aldrig skall nå sin blomning. Jag vet det, ty jag har själf dömt den. Det får aldrig komma en fläck i min sol, det får aldrig finnas en skugga öfver min kärlek. Jag

säger till mig själf: du måste försaka, och jag ler af lycka, medan tårarna rinna utför mina kinder, ty jag kan icke hindra mig själf från att kasta en förstulen blick mot lustgården, fast jag vet, att min fot aldrig skall trampa dess mjuka gräs. Jag gråter af saknad däröfver, men jag är lycklig ändå — oh! så lycklig! Det har icke funnits en oharmonisk tanke i mitt hufvud medan jag skrifvit detta. Jag vet att jag aldrig skall begå en handling, som jag behöfver blygas för. Jag skulle vilja bekänna för hela världen, att jag älskar honom, ty lika visst, som jag vet, att jag blott behöft se honom eller blott höra hans röst en enda gång för att sedan älska honom hela mitt lif — lika visst vet jag, att min känsla är utan synd. Noblesse oblige, richesse oblige — måste då icke detta, att man älskar, medföra än större förpliktelser? Trodde jag icke på möjligheten att förblifva hederlig i kärlekens namn, skulle jag icke vara så lycklig som jag är.

Jag skulle helst vilja inviga Karl i mitt förtröende. Jag vet, att han skulle förstå mig och att han aldrig skulle misstänka mig för någon låghet — men jag fruktar att det skulle tillfoga hans hjärta ett oläkligt sår. Därför tiger jag. Det är icke för min egen skull!

*

Älskar Hall mig? Jag tror det — nej, jag vet det. Men han skall icke säga mig det, aldrig visa mig det, aldrig ens med en blick (medvetet) låta mig förstå det. (Allt det omedvetna är man ju icke herre öfver — han lika litet som jag.)

Jag fordrar mycket af honom — ty jag tror honom om allt godt. Må han lefva i min närhet, må han se mig och tala med mig hvarje dag. Jag skall skänka honom mitt förtroende, min vänskap, min aktning — allt hvad jag har att gifva. Han skall säga sig själf, att detta måste vara nog.

Och hvarför skulle han icke kunna nöjas därmed, då jag kan finna lycka i att blott andas samma luft som han!

✽

Han har varit här i kväll. Han har suttit till vänster om mig vid bordet. Och vi ha språkat med hvarandra, mest om så kallade likgiltiga ting. (Men ingenting är likgiltigt för mig, då han säger det med sin röst!)

Jag har spelat, jag har sjungit för honom — Jag har bland annat också sjungit »Jeg elsker dig» —

Så som i kväll har jag aldrig sjungit den sången förr! Han förstod nog också, att jag i to-

nera gaf luft åt min egen känsla, men han tror mig icke därför om ondt. Han vet ju, att jag aldrig kan tillhöra honom.

Nu har han gått och jag har smugit mig upp i min kära gamla jungfrubur för att i ostörd ro få tänka på honom, drömma om honom.

»Jeg elsker dig — i Tid og Evighed!»

Jag känner mig sällsamt, harmoniskt lycklig, och i den stämningen får jag lust att skriva till honom.

Min vän!

Jag vill kalla dig så. Vän är det vackraste ord, jag vet, och därför passar det dig. Tycker du, att det klingar fattigt? Ack! Det finns icke ett ord i något af jordens tusen språk, som kan rymma mer än en bråkdelen af den känsla, mitt hjärta lägger in i detta: Min vän!

Om dessa rader någonsin komma inför dina ögon, är jag död, och då må de gärna meddela dig en hemlighet, som det aldrig blef mig förunnadt att yppa medan jag lefde, men som jag nu redan förrådt: att jag älskar dig. Och jag tackar dig för den lycka, du skänkt mig, ehuru du kanske icke anade det eller åtminstone aldrig lät mig förstå det. I så fall gaf du mig därigenom det största bevis på aktning, som en man kan gifva en kvinna.

Du undrar hvarför jag nu skrifver till dig om detta. När jag en gång är borta, borde det ju vara likgiltigt, hvem som ägt min kärlek medan jag lefde. Ja, ja, för andra kan det väl tyckas så — men icke för mig. För mig är det någonting så ofattligt, min själ kan icke rymma det ensam, jag måste, jag måste bikta mig för dig!

Jag önskar att du kände mig utan och innan. Jag skulle vilja lägga fram för dig hela min personlighet med alla mina fel. Jag har alltid längtat efter att bli förstådd af någon — förr visste jag icke af hvem, men det vet jag nu. Också förefaller det mig nu helt naturligt, att du efter min död skall läsa icke blott dessa rader utan alla de anteckningar, jag äger från olika perioder af mitt lif. Från början trodde jag icke, att en annan människas ögon någonsin skulle hvila på dessa blad — därför har jag vågat vara så hänsynslöst ärlig. Hädan-efter skall jag skrifva lika hänsynslöst ärligt — just därför, att dessa bekännelser en gång skola läsas af dig. Du skall genom dem få en inblick också i de själens djup, där onda tankar och onda känslor ligga förborgade, du skall lära känna en stackars varelse med många fel, men som i all sin skröplighet var en kvinna sådan naturen skapar tusenden af oss. — Jag ångrar nu blott, att dessa

anteckningar äro så långt ifrån fullständiga. Mycket har helt visst förfarits, men det som finns, skall jag samla, och du skall få läsa det efter min död.

*

Mitt sinne är känsligt som ett spegelblankt vatten. Det kan ligga så lugnt och klart med himmelens oändlighet hvälfvande i sitt djup, men i nästa sekund kommer en by, som försätter allt i böljande uppror. Mina stämningar skifta som kastvindar. I dag har det blåst upp en storm. Jag blyges som en fallen kvinna. Det är upprörande, det är emot naturen att veta sig älska *en* man och tillhöra *en annan*. Det ligger visst i kärlekens väsen ett tvingande behof af sanning och klarhet i alla yttre förhållanden. Denna halfhet pinar mig. Jag känner mig ohederlig emot båda.

Jag upprepar för mig själf — krampaktigt — att jag aldrig i handling skall bryta min tro, att jag alltid skall förbli en hederlig kvinna — — — Nonsens! Jag syndar mot kärlekens heliga ande genom att vara *en* mans hustru, ehuru hela min kärlek tillhör *en annan*.

*

Jag tror, att Karl anar någonting. Han lider — jag ser det i hans ögon — och jag känner mig

brottslig. Mitt hjärta är öfverfullt af skuldmedveten ömhet. Jag skulle vilja tigga honom om förlåtelse för det lidande, jag vållat honom.

*

Jag har blifvit feg. Förr visste jag icke, hvad fruktan ville säga, nu däremot — — — Jag förstår icke, hur det är fatt med mig, mitt hjärta skälfter af ångest, när jag tänker på framtiden. Det känns, som fördes jag i svindlande fart emot någonting oundvikligt. Jag har förlorat herraväldet öfver mig själf, jag drifver utan roder framåt emot detta — och jag vet icke hvad det är.

Det finns också någonting i *hans* ögon, som skrämmar mig — någonting fordrande — — Så ofta jag ser det, blir jag kall som is. Jag får ett slags kramp i ansiktsmuskelnerna, uttrycket blir stolt och ovänligt, jag vet det, men kan icke hjälpa det. Då vänder han alltid blicken bort.

*

Jag ser honom icke ofta nu, vi undvika hvarandra. Vi kunna icke vistas i hvarandras närhet utan att det glider någonting främmande in mellan oss. Vi känna det båda och bli förstämnda.

*

Hur skall detta sluta? Jag skönjer ingen väg och jag förtäres af en frätande ångest. Jag önskar, jag vore död!

Jag önskar, att jag fått dö i det ögonblicket, då den första, omorgnade aningen kastade sitt ljus in i min själ. Det var som om jag vaknat ur en sömn med onda drömmar just i det ögonblick, då solen gick upp — dess första, skära strålar kastade en förskönande dager öfver allt hvad blicken mötte. Medvetandet om, att jag älskade, kom då till mig med en känsla af befrielse — nu är allt så annorlunda. De onda drömmarna gå igen. Jag ser spöken midt på ljusa dagen.

Om jag visste, att mitt öde låg i mina egna händer, så skulle jag åtminstone kunna fatta ett beslut och sedan handla därefter — men det känns som bure mig timmarna på sina ryggar fram emot en olycka, mot hvilken mitt lif *måste* förlisa.

*

Oh — Karl, Karl! Det skär mig i hjärtat att se dig lida och att icke kunna göra någonting för att lindra det. Jag kan icke tala till dig. Jag kan icke säga dig sanningen och jag kan icke ljuga.

*

Han gick på jakt i dag. Innan han gick, kysste han mig till farväl. Det var ingenting märkvärdigt i det, han brukar alltid kyssa mig, när han skall bort — — och ändå blef jag så rädd. Han var så blek och djupt inne i hans ögon rufvade det någonting — —

Jag har ingen fred, ingen ro sedan dess, jag kan icke hålla mig stilla, ångesten hetsar mig, mina nerver äro spända, hvart ljud kommer mig att spritta till — — Oh, om han vore hemma igen! Jag längtar efter honom. Jag har ett brännande behof att vara öm och kärlig och god emot honom

— — —

*

Nu är allt förbi. Ja, ja.

Det har kommit öfver mig ett isande lugn. Allt sedan jag såg min makes liflösa, sargade kropp dragas upp ur älfvens vatten, har jag lidit af denna själens stelkramp — alla förnimmelser tyckas glida mig förbi utan att gripa fast i någonting lefvande inom mig, det är som vore jag skendöd, ehuru jag har förmåga att gå och stå och tala — delvis också att tänka, fast icke fritt, ty tankarna röra sig alla i en bestämd riktning.

Ja, ja. Nu är allt förbi. Jag känner det, jag vet det. Men jag är oförmögen att fatta något som helst beslut. Hvad skall jag göra?

*

I dag har vi begravt Karl. Han fick en kristlig begrafning. Ingen kunde ju veta, att han själf tog sitt lif. Men jag vet det lika visst, som jag vet, att jag själf lefver. Jag läste beslutet i hans ögon, då han kysste mig till farväl.

Jag förstår att han ville dölja det. Han har icke lämnat efter sig en rad, icke en antydning om ett på förhand fattadt beslut. Själfva tilldragelsen har ju också en öfvertygande prägel af olycksfall. Jag tror, han ställde så till af godhet mot mig.

Men kanske är detta inbillningar, foster af en uppjagad fantasi och af ett sjukt samvete? Om så vore? Ack — mig skulle det icke gagna. Jag kommer visst aldrig bort från den inbillningen.

I dag ha vi jordat honom, och han — den andre — var med vid grafven. Han körde mig hem till min gård. Jag kände att allt var slut.

Han följde mig hit in i mitt hem. Jag visste icke af det förr än jag såg honom stå där — uttrycket i hans ögon skrämde mig. Oh — fy, fy!

Den sorg, jag känner, är icke hycklad — mitt hjärta är så fullt af den, att det ingenting annat rymmer. Och från och med i dag skall det sluta sig krampaktigt omkring denna sorg.

Det jag läste i den andres ögon var fullt. Men det berör mig icke. Jag stänger min själ för medvetandet därom.

*

Jag har flyttat upp i mitt gamla rum, den säng, jag sof i som flicka, står bäddad åt mig. Jag vågar icke vara ensam om nätterna där nere, där allting påminner mig om honom, som nu icke längre är till.

Så ensam som nu har jag aldrig känt mig förr. Karl var mig ju alltid en god och trofast make, jag var helt annorlunda trygg så länge han lefde. Jag kunde lita på honom, jag stod under hans beskydd — nu har jag ingen att hålla mig till.

Och själf duger jag till intet. Jag är icke van vid att handla och fatta beslut. Aldrig har detta kräfts af mig förr. Det har alltid varit en annan, som styrt för mig.

Om icke ingenjör Hall funnits, hade Karl visst aldrig kommit i jorden.

Ingeniör Hall har varit mycket hjälpsam och god. Jag hyser förtroende för honom och ändå är jag nästan rädd för honom nu.

Ack, ack — att icke Signe kunde komma! Jag behöfde henne så väl just nu.

*

Jag längtar bort härifrån. Bort från alla minnen!

*

Jag är icke frisk. Jag har magrat förskräckligt och börjar se gammal ut. Så mycket bättre. Jag längtar nu efter att bli gammal. Kanske kommer det då mera ro öfver mig.

Jag har lefvat som en eremit under dessa månader. Det känns lugnare, på det viset.

Nu är det vår i luften. När hafvet är isfritt, reser jag. Och det kommer att dröja år, innan jag återvänder!

Bäst vore det väl, om jag stannade borta för alltid.

Jag orkar icke lida mer.

IV.

vad är det, som händt?

Jag gnuggar mina ögon och ser mig omkring. Ja, ja, visst är det sant, att jag sitter i min gamla jungfrubur vid mitt lilla skrifbord — men är det möjligt, att blott några månader förflutit sedan jag satt här och grät och tog afsked af mitt hem? Det tycks mig som kunde tio sekler ha förrunnit.

Det hjälper icke att resa. Man kommer dock aldrig bort från sig själf. Min längtan följde mig alltid och alltid var han i mina tankar — den man, jag älskar, och vid hvars bröst jag har hvilat nu, en enda lycklig sekund.

Var det ett brott mot min makes minne? Jag tror det nästan. Må jag därför lida mitt straff, men ångra det, kan jag icke. Jag är icke mer än

människa. Något helgon kan jag aldrig bli. Må den, som aldrig varit svag, kasta första stenen! Jag sörjer icke öfver, att jag dukade under i striden — det lärde mig, hur stark min kärlek är.

När jag reste, tänkte jag: världen är stor. Men den var så liten. Känslan flyger med ljusets hastighet. Om jag gömde mig bortom världshafven, skulle min längtan likväl nå hit på tusendedelen af en sekund.

Magnetnålen i mitt bröst pekade mot norr och jag följde dess riktning. Jag hade intalat mig själf, att jag alltid skulle vara herre öfver händelserna. Ack, ack! Jag hade uppgjort så många beräkningar utan värde. En fläkt af lidelse blåste öfver dem och de föllo som korthus.

När jag först såg honom på ångbåten utan att ana, hur han kommit ombord, blef jag dödligt förskräckt, sedan stormande glad, sedan stilla lycklig. Han satt där så lugnt vid min sida i hytten och talade så förtroligt. Det bröt min motståndskraft (om det fanns någon), och när han lade sin arm kring mitt lif, blef jag icke förvånad, det förekom mig helt naturligt. Jag hade glömt, att det någon sin funnits en skugga emellan oss.

Det var skuggan jag kommit bort ifrån under min resa — ingenting annat. Mina krafter åter-

vände så småningom och mitt sjuka samvete återvann sin hälsa. Alltsammans var nervositet, sade den främmande läkaren, och jag tror, han hade rätt. Jag började se tillbaka på händelserna med mera lugn. Jag hade ju ingenting ondt velat och ingenting önskat.

— — Här hemma finnas skuggorna kvar! De lura i alla mörka vrår.

Men han bor i flygeln nu — han, min vän. Det känns i alla fall tryggt att bo under samma tak, som han!

Jag är yr i hufvudet af det, som händt. Jag kan knappast reda mina tankar.

Var det kanske en vink från den stora världsrättvisan, att tant Vivi kom och störde oss just i det ögonblicket, då jag glömde allt? Det är icke ett år sedan min make begrofs — och redan har jag hvilat vid en annans bröst — — —

*

Jag känner, att det vaknar igen, allt det gamla — samvetsagget, oron och ångesten —

Nu önskar jag, att jag icke varit svag. Det tycks mig, som skulle det båda ondt. Hvad skall jag taga mig till för att skingra de mörka molnen öfver vår framtid och blidka lifvets vreda makter?

Lagen stadgar, att innan ett år har gått, är man icke löst från sina äktenskapliga förpliktelser. Mitt förstånd tolkar detta rent bokstafligt så; att jag innan sorgeåret är tilländalupet icke får ingå ett nytt äktenskap. Men hjärtat erkänner ingen skillnad mellan ett nytt äktenskap och en ny förbindelse. Jag har mottagit och återgäldat en mans smekningar. Därmed har jag brutit mot lagen.

Det finns någonting inom mig, som böjer sig för andan i lagens bud: det är aktningen för den dödes minne. Grannlagenheten fordrar också, att ett visst tidsrum måste ha förflutit, innan jag kan ingå någon ny förbindelse. En finkänslig kvinna kastar sig icke ur famn i famn!

Men min stora, starka kärlek poekar på sin rätt att lefva och vara till. Kväfva den kan jag icke — och jag ville det icke, äfven om jag kunde. Däremot skulle jag gärna försöka kufva den under återstoden af det år, lagen stadgar, om jag på så sätt kunde köpa mig frihet från samvetskval, ångest och onda aningar.

Jag är liksom skygg för honom nu — efteråt. Det kom öfver mig, när jag hörde tant Vivis röst. Jag blygdes för hvad hon skulle tänka om mig.

*

Jag är skygg för honom. Jag är rädd för att vara ensam med honom. Jag är rädd för min egen svaghet.

Jag har bedt tant Vivi, att hon aldrig lämnar oss.

Ack, ack! I själ och hjärta tillhör jag honom så helt. Jag önskar, att han måtte förstå det!

*

Nej! Han förstår det icke. Han blir kall och stel, han drager sig tillbaka och jag läser missbelåtenhet i hans ögon.

Jag kan icke hjälpa det, min älskade. Detta andra är så starkt. Jag visste icke, hur djupt det var rotadt. Det är ingenting konventionellt (som jag trodde först), det är ett behof att ända från början få sanningens klarhet öfver vårt förhållande. Jag vill icke smyga omkring i dunklet. Jag vill hellre att min längtan (och din) ger sig till tåls. Några månader gå ju snart, sägs det. »Tiden flyger.» Jag kan just icke säga, att jag märker det. Hvar dag kryper fram så långsamt som skulle den aldrig taga slut.

*

Han ser mörk ut i ögonen. Ack om jag finge stryka det uttrycket bort! Men jag vågar icke — icke ännu.

Det är onaturligt att lefva under samma tak — som vi — träffas regelbundet vid alla måltider, ha tusen tillfällen till intimitet och förtrolighet — och ändå nödgas bibehålla denna konstlade kyla. När jag ser honom, börjar mitt hjärta dansa och jag tänker: jag har hvilat vid hans hjärta under en enda lycklig sekund! Men mitt ansikte söker bevara sitt lugn och mina ögon ett flegmatiskt uttryck.

Jag undrar, hvad han tänker, när han ser mig?

Jag känner hans ogillande i luften och är rädd för att möta det. Om han frågade mig, hvarför jag dömt oss båda till denna förskräckliga penitens — hvad skulle jag svara? Han skulle visst finna mina skrupler löjliga. Han skulle icke förstå dem. Därför är det bäst som det är. Jag vet åtminstone, att det icke kan vara en värre pina för honom än för mig!

*

Just nyss, då jag satt framför kaminen i salongen, kom han häftigt in i rummet. Jag var på

sätt och vis förberedd, jag hade hört hans steg i trapporna och fått en våldsamt hjärtklappning, min blick flög strax emot honom. Han var ond! Jag blef så rädd, kunde ingenting säga, stirrade bara på honom i mållös skrämsel. Då skiftade hans ansiktes uttryck, han tyckte synd om mig, han blef god — -- och så var han borta innan jag hann blinka.

Hans förevändning för det där besöket, tror jag icke på. Han mumlade någonting om ett vinkelmått, som han sade sig ha glömt. Pytt! Jag vet nog, hvarför han kom.

Han hade suttit så länge och rufvat på sin vrede i ensamheten, att den slutligen blifvit honom öfvermäktig, därför kom han rusande uppför trapporna (som en stormvind). Han ämnade naturligtvis ställa till en scen och fråga mig allvarligt, om jag »gycklat» med honom (när en man blir ond på en kvinna, som icke är hans hustru, säger han alltid, att hon »gycklat» med honom!). Han ämnade nog också säga mig en hel del andra hårda ord — han skulle kanske ha gjort det, om icke tant Vivi varit inne.

Det var dumt att tant Vivi var inne!

Jag skulle gärna velat se ett utbrott af hans vrede. Det är nog hemskt — som åskväder, när

det blixtrar — men också vackert. Jag känner en besynnerlig längtan efter de hårda orden, han ämnade säga mig! De skulle nog ha gjort mig mycket ondt — det tror jag visst — men jag skulle ändå ha njutit af att höra dem. Ibland tycker jag, det skulle vara skönt, om han ville slå mig!

*

Han tycker illa om tant Vivi (därför, att hon alltid är i vägen för honom!). Han negligerar henne fullständigt, ser aldrig ens åt det håll, där hon finns. Stackars tant Vivi — det är ett förfärligt straff han uttänkt åt henne och det är för min skull hon lider, men som ersättning för sveda och värk skall hon få en ny pälskappa till julklapp.

*

Nu undviker han också mig. Nå nå, det går väl öfver!

*

Det är länge, länge sedan jag såg ett vänligt uttryck i hans ögon. Hans min är så sluten, hans blick så hård. På det sättet blir jag mer och mer främmande för honom. Jag börjar redan bli rädd för honom. Käraste min vän, hvad skall jag taga

mig till för att blidka din vrede? Jag vill ju göra allt för dig — känner du icke det? Och förstår du icke, att om jag kufvar min egen längtan efter att tillhöra dig, så sker det icke af hänsyn till mig själf utan därför, att jag tror det gäller *vår* lycka. *Vår* lycka, min älskade — alltså äfven din, ja, din framför allt. Gällde det endast mig, så skulle jag kanske icke ha kraft att stå emot. Låt mig hviska det till dig här: Jag är så trött — du — oh! så trött! Jag sofver icke om nätterna, jag har feber — hvarför? Därför, att jag älskar dig!

Jag är sjuk af min längtan efter att tillhöra dig. Lägg då icke sten på börda. Råga icke måttet af mina lidanden genom din vrede. Jag dignar redan under dess tyngd.

God natt, min första och min enda kärlek! Om jag kunde sofva, skulle jag kanske drömma om dig!

*

Han ser riktigt hjärtlös ut ibland. Men han ser också sjuk ut. Han har magrat och han är gulblek i ansiktet. Jag undrar, om det kan vara någonting farligt?

Jag önskar, att han ville tala. Detta är olidligt! Om jag bara visste, huru jag skulle kunna

smälta isen. Numera är jag oftast ensam, tant Vivi är ur vägen. Jag har uppgifvit gärdet med alla mina skrupler, han borde ju se det, men han behåller likväl sitt stenhårda uttryck. Kommer det sig endast af sårad stolthet, eller — — — Jag vågar icke tänka längre! Jag känner, hur tviflen vakna, och jag kan icke lefva utan att tro.

*

Det stundar till jul. Jag gläder mig som ett barn åt denna julafton. Jag arbetar dagarna i ända på sidenkudden med hans monogram. T. H., sammanslingrade, det betyder så mycket som Thomas Hall, men det skulle också kunna betyda någonting annat. Kan du gissa min rebus, gosse? Detta H kommer nigande emot detta T och smyger sig in i dess armar. »Behagar Ers högtidlighet öppna sin famn? Jag skulle så gärna vilja inrätta mig ett hem där!»

T betyder Tom och H betyder Hedvig. Gissar du icke det, är du mindre klippsk än jag trott!

Min käre gosse, var icke onådig längre utan tyd min rebus!

* . .

En sådan julafton! Oh!

Jag hade emotsett den med så stora förväntningar, jag hade gladt mig så orimligt, medan jag arbetade på alla de små gåfvorna åt honom. Jag hade drömt om den aftonens trefnad ända sedan jag kom hem. Det visste han kanske — och därför reste han.

Timmarna ha släpat sig fram. Tant Vivi och jag ha suttit ensamma, midt emot hvarandra, och nickat. Nu är det öfver — Gud ske lof! Nu har jag natten för mig själf. Jag orkar icke gråta längre. Jag har uttömt alla mina resurser i den vägen. Det är därför jag skrifver.

Jag känner ett vildsint begär att rivna i smärtan — det är ju möjligt, att det kan lindra, värre kan det i alla fall icke bli. Han sade det i går vid middagsbordet. Det träffade mig alldeles oförberedd. Det träffade mig som om han kastat en sten mot mitt hjärta.

Han hade haft ett uppträde med ingenjör Vestling och afskedat denne. Han måste resa för att skaffa en annan ingenjör — och för resten längtade han efter att få »andas en annan luft». Hvad han menade därmed, vet jag icke. Han och tant Vivi (som nu åter kommit till nåder) talade vidare om det, men jag hörde ingenting och jag anar

icke, hvad jag själf sade. Det fanns blott en tanke i mitt hufvud: Han skulle resa och stanna borta öfver helgen.

Han gick. Jag minns icke, hvad jag kände — om jag öfver hufvud taget kände någonting alls. Jag var visst förlamad invärtes och jag hade förlorat allt herravälde öfver mig själf. Jag kunde hvarken reflektera eller fatta något beslut, jag utförde allting som en sömngångare, lydande min instinkt — — — en stund efter det han lämnat bordet, stod jag utanför hans rum och knackade på hans dörr. Hvad sade jag till honom? Jag bad honom väl att icke resa. Mitt hjärta tiggde ett uttryck af godhet från honom. Jag trodde, att han skulle förstå — af mitt ödmjuka väsen, af hela min hållning — att det icke fanns en fiber i min kropp, som icke var beredd att underkasta sig — om han blott ville vara god — —

Han var hård. Och han sade någonting om sin manliga stolthet! Då kändes det som om en hand gripit om min hjärna och kramat till. Alla nerver spändes. Hela min varelse blef styf och stel. Jag lät ett ord falla (hvad jag sade, minns jag icke), vände mig sedan om och gick. Han följde efter och talade till mig, men jag hörde ingenting.

Och så var jag ensam. Jag låg här uppe och grät. Hela natten låg jag här. På morgonen smög jag mig ner i mitt sofrum. Oh hvad jag frös! Jag gick till sängs och sof några timmar framåt förmiddagen — åtminstone låg jag i dvala och kände mig till hälften död. Så måste jag upp. Det var julafton! Glädjens fest!

Ack ja, visst ha vi haft det muntert i kväll, tant Vivi och jag! Vi tände granen, vi utdelade våra julklappar, vi nekade oss ingenting. Till middagen lät jag hämta upp champagne och vi drucko en skål för frånvarande vänner — det var icke för någon lefvande, ack nej! Det var för en, som sofver där ute under den hvita snön, det var för Karl. Jag skulle helst vilja ligga där ute själf. Mitt hufvud är så tungt, min panna är så het — den frusna jorden skulle kyla mitt blod — —

Jag är trött. Nu vill jag gå ned och släcka mitt ljus. Oh, den som kunde sofva! Att sofva är lyckan. Hvarför klaga? Lyckan kommer ju hvarje natt och knyter sin vallmokrans kring våra tinningar.

*

Nyårsdagen.

Han kom tillbaka i kväll. Vid sextiden på eftermiddagen hörde jag bjällror klinga i alléen.

Jag visste då strax, att det var han. Jag blef icke glad, kände icke heller någon smärta. Det var någonting som icke kom mig vid.

Han är mig nu fullkomligt likgiltig. Min känsla har tröttat ut sig själf. Gång på gång har den skenat åstad i vild smärta — som en metad lax. Hvar gång han ger sig af utför älften, förbrukar han så mycken kraft, att metaren sedan så småningom kan vefva honom uppåt. Det där kan upprepas tjuogtals gånger, och hvar gång laxen ger sig af, inbillar han sig nog, att han är fri — men kroken sitter i hans käke och drager honom tillbaka — — och till sist är han så utmattad, att han icke ens kan göra ett språng, när hån närmar sig — —

Jag har lidit mig till en relativ likgiltighet. Min känsla är trött som laxen och mitt förstånd har utan svårighet fångat den i sin hån.

Han älskar mig icke. Den tanken har vuxit till visshet under veckan, som gått. Nu tål jag inga invändningar däremot. Det lugn, jag tillkämpat mig, är så dyrt förvärfvadt, och själfbevarelseinstinkten tillåter icke, att det åter sättes på spel. Jag har resignerat. Därmed har mitt hjärta kommit utanför lidandets räckvidd. Det är lugnt att ha uppgifvit allt.

Det var lycka att hoppas — ja visst! Men det var förbundet med så mycken smärta, att jag måste afsäga mig själfva lyckan.

Jag känner mig som en ny människa. Lidandet har visst förbränt den gamla. Men ännu ser jag med ett slags förvåning på detta mitt eget nya jag. Det förefaller mig främmande. — Kastar jag en blick i spegeln, är det också ett främmande ansikte, jag ser. Mina drag ha blifvit så skarpa, ögonen ha fått ett känslolöst uttryck, jag har magrat på denna enda vecka så att kläderna hänga omkring min kropp.

Han kom upp till middagen och jag tog emot honom så, som om han nyss blifvit föreställd för mig. Jag försökte vara höflig och artig så som man gärna är det mot människor, man ser i sitt hem för första gång. Jag konverserade med denne nye ingenjör. Jag frågade, om han haft en angenäm resa, och han svarade att vädret varit vackert. När middagen var öfver, bugade han sig och gick. God natt!

Jag har sedan känt mig själf på pulsen. Ingen längtan? Nej! Ingen saknad af det, som var? Nej. Det var ju ingenting. Han älskade mig aldrig.

Eller om du älskade mig, så var det åtminstone icke hvad jag kallar för kärlek. Jag ställer höga fordringar och mitt hjärtas valspråk är: Intet eller allt!

Den som svultit hela sitt lif, kan väl också uthärda de år, som ännu återstå. Jag vet, att de icke bli många. Och hungern stillas väl ändå en gång, om icke förr så när den svarta myllan täpper till mitt gapande hjärta. Jag har redan fått en liten försmak däraf.

*

Allt är bättre än jag vågat hoppas. Min välsignade likgiltighet fortfar. Det har bredt sig ett stort lugn omkring oss. Ishafslugn och ishafsstämning.

Det såg ut som pinades han däraf i början. Jag fruktade nästan, att någonting af det gamla skulle flammas upp igen. Det var hjärtans öfverflödigt.

*

I dag för ett år sedan var det, som Karl drunknade. Jag har firat dagens åminnelse i ensamhet. Jag har gjort upp min räkning med den döde, och nu känner jag mig så nöjd och lugn. Ingenting står emellan oss, allt är klart. Jag lefde i tankarna så förtroligt med den aflidne, att jag stundtals trodde mig känna hans närhet. Och jag talade till honom. Jag sade, att jag hållit hans minne i helgd och att jag skulle göra så framdeles.

Jag tror nu icke, att han själf kastat sig i fallet. Det förefaller mig meningslöst, när jag tänker tillbaka. Hvarför skulle han ha gjort det? Det fanns ju ingen anledning!

*

Om en månad kan våren vara här. Då reser jag nog ut igen — och jag vågar väl antaga, att jag nu är fri från *det*, som förra gången drog mig tillbaka.

Jag har sökt bot där jag tog sot. Det var en fin instinkt som dref mig tillbaka. Endast här uppe kunde jag bli så grundligt botad, som jag förmodligen nu snart är.

*

Jag håller den tanken fram för mig själf, att jag till hösten blir 32 år. (Han är endast 29 eller kanske snart 30.) I min egenskap af kvinna borde jag då vara så mycket förståndigare som om jag vore minst 12 år äldre än han. Så mycket förståndigare hoppas jag nu snart kunna bli och då, min kära gosse, kan förhållandet oss emellan börja stadga sig. Blir jag bara kvitt den där känslan af, att det finns någon skymt af erotik emellan oss, skall jag bli helt annorlunda fri i mitt uppförande gent emot

dig. Då skall jag icke längre vara så stel och icke bli så lätt sårad. Jag skall då kunna se på dina dumheter med en mors förstående ögon och skratta åt mycket, som nu gör mig ondt. Jag förstår dig redan nu ganska bra. Om jag blott kunde lära mig att taga hans klumpigheter med mera humor så skulle jag så småningom kunna uppfostra honom. Men ända till för kort tid sedan kunde jag ju knappast höra hans röst utan att känna det som om jag skulle svimma.

Jag önskar verkligen, att jag vore tjugo år äldre, än jag är. Då skulle jag kunna adoptera honom och gifva det vanartiga barnet den modersvård, det behöfver.

Jag ser så nyktert på honom. Jag har aldrig idealiserat honom på minsta vis — icke ens förr, då *det* fanns, som nu är dödt. Jag har aldrig ansett honom för någon prins eller hjälte, jag visste alltid, hur svag han i grund och botten är. Han är en af dessa människor, som ideligen taga ansatser men aldrig spräng. Han drömmer om tusentals ting, men genomför aldrig ett enda af sina projekt. Hans fantasi är våldsamt, hans nerver slappa. Det kommer sig väl däraf, att han är en drinkares barn.

Om jag hade en mycket god vän, som älskade T. H. och bad mig om råd, så skulle jag visa

henne tydligt och klart, att lifvet med en sådan man icke kan bli annat än olyckligt. Jag skulle använda hela min vältalighet på uppgiften att af-råda henne från att gifta sig med honom och jag skulle förmodligen lyckas öfvertyga henne.

Så pass långt har jag nu, ändtligen, också kommit med mig själf.

Men jag sörjer dig, min känslas Brustna såpbubbla — ty du var mig mycket kär. Ensamheten är visst lugn, men dess lugn är så kallt. Jag önskar att jag *vore någonting* för en enda varelse i världen — — helst för någon annan än dig, T. H.

Jag börjar allvarsamt fundera på att skaffa mig en mops. Jag är nu i de åren, då en kvinna vanligen fyller tomheten i sitt hjärta med en hund eller en katt.

*

I dag var solen framme en stund. Välkommen åter rätt snart och smält isarna i hafvet, så att jag får packa mina koffertar och resa!

*

Det berättas mig, att stark spänning råder bland arbetarna vid sågverket med anledning af ingenjör Vestlings afskedande. Alla hata T. H. Det tycks kunna bli allvarsamma konflikter.

Jag är orolig för honom. Det är dumt. Om jag hotades af någon fara, skulle han visst knappast blinka, hvarför skall jag då nödvändigt få hjärtklappning, då jag hör att det drager ihop till oväder omkring honom.

Jag är nästan viss på, att arbetarna ha rätt i sak. T. H. är en stämmingsmänniska, därför duger han icke att handskas med folket. Det finns ingen hållning hos honom, än vacklar han åt ena hållet än åt det andra. Arbetarna märka sådant lika väl, som hästen märker, att den fått en oskicklig ryttare på sin rygg. Då tål den icke mycket. Vid minsta känning af sporren, kastar den sin ryttare af. Det skulle icke förvåna mig, om någonting liknande hände T. H.

*

I lördags var upproret i full låga. Det var på eftermiddagen. Jag satt i salongen med tant Vivi, då vi plötsligt hörde ett oredigt sorl af röster från gårdsplanen. Jag sprang till fönstret. Det var alldeles myllrande svart af människor utanför och på trappan stod T. H. gestikulerande (barhufvad) — jag tror, han höll tal för massorna. Hans ord gjorde synbarligen intet intryck, men det måste ha svarats någonting, ty plötsligt såg jag T. H. fara som en

pil utför trappan fram emot en arbetare, som stod främst i skocken. Det klack till i mig. Fara! Fara! Jag vet icke, hur jag kom ned. Just som jag trädde ut om dörren såg jag en af arbetarna lyfta sin hand mot honom för att slå. Men jag märkte, att allas ögon vändes emot mig och jag betedde mig som om det icke funnits en skymt af fruktan inom mig. I själfva verket var jag väl stel af skräck, men mitt skenbara lugn imponerade på massorna. Jag gick ner och ställde mig vid hans sida. Jag sade visst också någonting, till svar på en direkt fråga, om jag minns rätt — nog af jag lugnade stormen. Arbetarna drogo sig tillbaka. Jag gick upp på mitt rum och brast i gråt.

Allt hade försiggått på kortare tid än jag behöft för att nedskrifva detta otillfredsställande referat af en händelse, hvars nervfrätande spänning jag icke kan skildra. Efteråt föreföll den mig som en af de hemska drömmar, då man tycker sig genomleva sekler i en enda sekund. Jag kände skräckens efterverkningar i mitt hufvud — hela mitt nervsystem var i skälfvande uppror. — Hur kan man vara så lugn i farans ögonblick — då man *är* en sådan stackare som jag!

När middagstimmen närmade sig, baddade jag mina ögon, klädde mig och gick till bords. Han

satt där, stum som en trappist och stirrade mörkt framför sig. Jag förstod, att han kände sig förödmjukad — men det pinade mig att han ingenting sade, ty jag hungrade efter ett vänligt ord.

När middagen var slut gick han.

Sedan dess har nu snart en vecka förflutit och hans lynne har ingalunda förbättrats. Jag ser, att han lider. Han förefaller alldeles nedbruten, det gör mig så ondt om honom och jag skulle så gärna vilja visa det, men jag kan ju icke, får ju icke. — Så länge han endast såg hård eller likgiltig ut i ögonen, kunde det nog vara svårt, men nu är det som om hjärtat skulle värka sönder i mitt bröst — — — ack, ack! Hvad hjälper det att spela komedi! Jag älskar dig! Kunde det göra dig frisk eller blott glad skulle jag gärna tappa mitt blod droppe för droppe i din hand, tills jag af mattighet dignade ned på knä inför dig. Det skulle göra mig lycklig — oh så lycklig. Men det, att jag ingenting får vara för dig, är ett lidande. Älskade! Kunde du icke mildra din uppsyn en smula då jag är i din närhet? Ditt bleka och sorgsna ansikte skrämmer mig. Jag tänker ofta, att min skygghet skulle försvinna, om du blott ville le en enda gång! Jag är ju ingenting annat än en liten fågel, som sitter på sin gren, med bultande hjärta, och bara

väntar på en ljusglimt i dina ögon, för att sedan flyga rakt in i din famn. Jag har hvilat vid ditt hjärta en enda gång. Det var nog. Jag kände, att där var mitt hem och nu längtar jag ständigt dit.

*

Bokstäfverna dansa för mina ögon — oh! Hvad jag är lycklig! Men jag skall försöka att skrifva ändå, ty sofva kan jag icke.

I dag har det skett — ändtligen!

Han kom i förmiddags, han sade, att han skulle resa . . . Ack, ja — han reste ju icke — men det är förfärligt, att en människas öde kan afgöras genom skenbart betydelselösa tillfälligheter! Mitt lif hängde i en spindelväfstråd — jag tackar dig, eviga Försyn! att tråden höll.

Det som räddade mig var gråten. När han gått föll jag omkull på golfvet — han måtte ha hört mitt kvidande, ty plötsligt kände jag två händer knytnas under min midja och jag lyftes uppåt. Jag öppnade mina ögon, men slöt dem strax och gled så stilla in i hans famn. Jag grät och grät, Gud signe tårarna. Det var af lycka jag grät!

Hans varma andedräkt smekte öfver mina kinder och mitt hår. Hans skälfvande händer ströko öfver

mina skuldror och nedåt min rygg. Jag blef lugn däraf.

Men lugnet var intet vanligt lugn. Det var stilla men oemotståndligt dragande mot det man *måste* och samtidigt *ville*.

Någonting liknande det, jag förnam, när våra läppar möttes, vet jag mig aldrig förr ha erfarit! Jag har varit en annan mans hustru, men någonting liknande har jag aldrig känt.

Från den stunden tillhör jag dig, min älskade, med hvarje atom af mitt blod. Befall öfver mig, härskare! Jag skall bli så mjuk i din hand, att du kan forma mig just till den kvinna du behöfver.

Jag ångrar nu bittert den tid, som runnit bort till ingen nytta, jag ångrar hvarje sekund, som jag lefvat utan dig.

Om tre veckor skall vårt bröllop stå och sedan resa vi.

Stora, rika värld — det förefaller mig som skulle jag nu se dig för första gång!

V.

Jag har lefvat!

Jag sitter och stirrar på de tre orden. Jag läser dem om och om igen. Jag har lefvat! Det betyder att jag älskat. Jag har älskat och jag har lidit!

Det värker i mitt bröst, när jag tänker på den stämning som dikterade detta utbrott för sex år sedan. Tom och jag hade då helt nyss återvänt hit upp efter bröllopsresan — vår kärleks yrande triumftåg öfver världen — — — Ja, ja, jag visste nog, att vi stormat på vår kärleks hälsa och slösat vansinnigt med dess tillgångar, men nu var hvilans tid förhanden — framför oss låg hvardagslifvet med dess oändliga fred. — Jag satt häruppe, ensam i min jungfrubur, och såg tillbaka mot den strålande lycka, jag njutit — — — det kom öfver mig en

längtan att föreviga minnet af detta obeskrifliga år — och i den stämningen ristade jag de tre orden på tvärs öfver den blanka sidan.

*

Orden gälla ännu. De rymma hela min historia under de senaste sju åren. Men nu ha de tillika fått en djupare betydelse. Hvad är det: att lefva? Det är att brinna. Vår blinda moder, naturen, bränner sina egna barn. Alla äro vi spånor, som underhålla den eviga elden på hennes altare.

Jag har lefvat! Det betyder att jag brunnit. Jag har brunnit och slocknar snart.

Känslornas långa, nervslitande dödskamp är slut. Den varade längre än 1001 natt, den räckte i mer än 2000 dygn. Då kom den sista krisen, som sprängde vårt äktenskap och skilde oss åt.

Det är nu en evighet sedan Tom reste och jag har blifvit förunderligt lugn. Det känns som en lättnad att det är öfver. Jag hade bidat det så länge i spänning och ångest att det blef en lindring, då det ändtligen kom. Det ligger en sådan hvila i medvetandet om, att man uppgifvit allt.

Jag vet nu, att det är slut. Han älskar mig icke mer. Om hans hjärta tillhör någon annan, det

kommer mig då icke vid. Jag vill icke tänka på det, ty jag vill icke att bitterheten skall få insteg i mitt hjärta.

Oh — om jag varit stark! Stark nog att skiljas ifrån honom med ett småleende: »Svarta fjäril, vår lek är slut!» — — Men jag nedlät mig till att tigga, tigga om det, jag visste vara förloradt. Det är det enda, som jag ångrar nu.

Nej, ännu ett. Jag ångrar, att jag ingenting skrifvit om mina känslor under dessa sju år. Jag vet ju, att hans blick snart kommer att hvila på bladen och jag känner en döendes behof att förklara mina handlingar och försvara mig själf inför den ende, hvars dom jag fruktar.

Döm mig icke hårdt, älskade, ty jag var svag därför, att min kärlek var så stark.

När jag nu blickar tillbaka öfver vårt äktenskap, ser jag det i klarare ljus och tycker mig förstå allting bättre. Men kunde jag lefva det om igen, skulle resultatet nog bli detsamma. Ty det hjälper icke att förstå. En lefvande varelse är ingen maskin, och min känsla lyder icke förståndet, äfven om jag själf erkänner dess auktoritet. Blodets röst har ett bedårande tonfall och det finns ögonblick, då man gärna betalar en nyck med tio år af sitt lif.

Om jag nu kunde gå tillbaka till den tidpunkt, då jag såg dig först, du, som blef min olycka och min lycka — med alla mina senare erfarenheter i minne, ja, med själfva döden för ögonen, skulle jag dock icke kunna undkomma mitt öde. Jag var dömd att älska dig, jag älskar dig ännu och jag skall älska dig till min sista stund.

Det fanns någonting hos dig, som måste tända — trots förnuftets invändningar — den eld som förbränt mig.

Jag anade dunkelt, att jag gaf mig åt döden — däraf kom sig den skälfvande ångest, hvarmed jag omfattade och sökte tillgodogöra mig hvarje sekund af vår sammanlefnad.

När du läser bekännelsen härom, skriven af en döende, skall du tro mig.

*

Ibland, när jag ligger vaken om nätterna och hostan drifvit blodet upp i hufvudet, inbillar jag mig, att du är där vid min sida och att vi ännu lefva midt uppe i lyckans solsken. Mitt hjärta blir då fullt af goda föresatser och jag vet så väl, hur jag bör inrätta vårt lif.

Du var ett af tidens sjuka barn. Tröttheten var dig medfödd. Du ville kämpa emot den —

däraf detta oroliga, rastlösa famlande och dessa ryck, med hvilka du klängde dig fast vid allt. Jag borde icke ha förväxlat nervernas oro och sinnenas feber med styrka eller sundhet. För en sund människa glider tillvaron fram som en flod, i lugnt majestät, och styrkan vet sitt mål eller anar det instinktivt.

*

Nu kommer våren snart. Det känns i mitt bröst som om båda mina lungor började knoppas. När sommaren är förbi, skola knopparna brista och höstens fallna löf skola multna öfver min graf.

Jag undrar, om han kommer innan dess?

*

Doktorn befäller mig åter att resa, men jag vill icke. Hvarför skulle jag resa. Det finns ingen bot.

Bröstsjuka människor bruka ju vara sangviniska. De vilja icke tro, att de skola dö. — Mig säger doktorn, att det finns hopp, om jag reser, men jag vill icke tro att jag kan lefva. Det känns som om alla lifvets vätskor redan vore förbrukade inom mig (och nog vet jag, hvad de förbrukats till). Det finns ingen motståndskraft längre. I annat fall

kunde jag väl nog ha öfverlevvat skilsmässan. Jag kunde ha rest ut och återvunnit min hälsa — — — och mött honom med ett småleende, då han kom tillbaka. Jag vet att han kommer, men kan icke vänta på honom, ty dessa sju år ha slitit ut mig så fullständigt, att jag icke ens orkar upptaga kampen för lyckan å nyo. Därför dör jag.

Men tro icke därför, att jag hälsar döden med glädje, som en »befriare». Tvärtom — jag vrider mig som en mask under ben-handens grepp. Mitt jag kan icke förlikas med tanken på förintelsen.

• Emellertid — du lilla jag, du måste dö! Bered dig medan tid är. Ödmjuka dig!

*

Jag slites mellan två stridande känslor. Den ena är harmens, den andra undergifvenhetens. Mitt lilla förtrampade och döende jag reser sig ännu ibland, vänder två förebrående ögon emot *honom* och säger: »Har jag förtjänat detta? Hvad var mitt brott? Jag älskade dig och du slog mig till döds!»

Men en annan stämma sjunger inom mig i en annan tonart, djup och sorgsen som en höstvinds susande eller som hafvets suckan — det andas något af oändligheten därur.

»Hvem är du, lilla myra, som klagar? I den omätliga världsrymden röra sig många solar och hvar har sin oräkneliga här af himlakroppar omkring sig. Och på hvar och en af dessa oräkneliga himlakroppar tändas kanske i hvar sekund millioner lif. Ditt jag är ett!

Du drömde om lycka? Ja väl. Af alltets myriader lefvande väsen drömma nog alla samma dröm. För myran, som vandrar fram öfver marken, blir gräset skog och luften öfver stråets toppar en världsrymd. Denna rymd ser hon återspeglad inom sig, därför tror hon sig själf vara alltets medelpunkt, tills den obönhörliga nödvändigheten en dag trampar henne under sin fot. Ack, ack! Det enskilda var till för det helas skull! Grodan sitter kväkande i sitt kärr och stirrar omkring sig med runda ögon. Hvad ser hon? Några tufvor af jordens yta, några vajande vasstrån och ett stycke vatten. En meter öfver allt detta vidtager oändligheten för henne.

Från den himmel, som hvälfver sig rundt om grodans jag, sippra kanske några ljusa strålar ned och teckna sig på hennes hjärna som en lysande prick. Hon stirrar svärmande mot höjden och tror att alltet skapades för grodans skull. — Men storken ser världsordningen från högre synpunkt. Han känner, att grodan skapades för storkens skull. Han griper

henne plötsligt, där hon sitter, drömmande om lyckan, klämmer sitt näbb omkring henne och för liket hem till ungarna på taket.

Grymt! Hjärtlöst grymt från grodans synpunkt. Men icke från storkens!

Så höjas synpunkterna uppåt hela naturens rangskala, och på jakobsstegens öfversta pinne sitter människan, stirrande med hopplösa blickar ut i den gåtfulla oändligheten. Mycket ser hon, långt mer än myran och grodan. Det ljus, hvars strålar tecknade en hvit prick på grodans hjärna, ter sig för människan som en silfverglänsande skifva. Och mycket vet hon, långt mer än grodan och storken. Hon vet, att månen icke äger någon själfständig lyskraft, att solen icke rör sig omkring jorden, att jorden är klotrund och icke står stilla utan dansar omkring i rymden. Men fastän hon vet allt detta, kan hon dock icke frigöra sig från sinnenas falska vittnesbörd. Trots förnuftets protester ser hon månen som en lysande planet, jorden som en flat bordskifva, sträckande sig i en cirkel omkring hennes jag, och rymden som en blå ostkupa, öfver hvilken solen går upp och ned. Också för henne, som sitter öfverst på jakobsstegen, är synvidden begränsad.

Moder natur, du gycklar med dina barn, då du inbillar oss, att vi se. Mitt förnuft kan genomtränga illusionen — ja väl! Men för mina sinnen blir den lika verklig ändå.

*

Sommar! Jag hälsar dig med tårar. Aldrig, aldrig har du synts mig mera förtrollande skön. Det kommer sig väl däraf, att du blir den sista, jag får skåda.

Han får vara här snart, annars blir det för sent.

*

Min hand har blifvit genomskinligt tunn. Tunare och blekare kan den knappast bli, när jag är död. Den är icke ful! Den liknar en elfbensskifva med blåa ådror.

När jag är död, kommer han nog.

*

Jag längtar efter att få lägga mitt hufvud till ro vid en lefvande människas bröst. Det känns som skulle det gå lättare att dö, om jag finge hålla hans hand i min.

*

Jag skulle velat skrifva ett farväl till dig, men jag kan det icke. Jag får icke stiga upp.

För en vecka sedan kom den första blodstörtningen. Jag hörde doktorn säga till tant Vivi, att det var »galopperande lungsot». Det vill säga, att döden rider fort.

Jag hör redan hofslagen af hans häst.

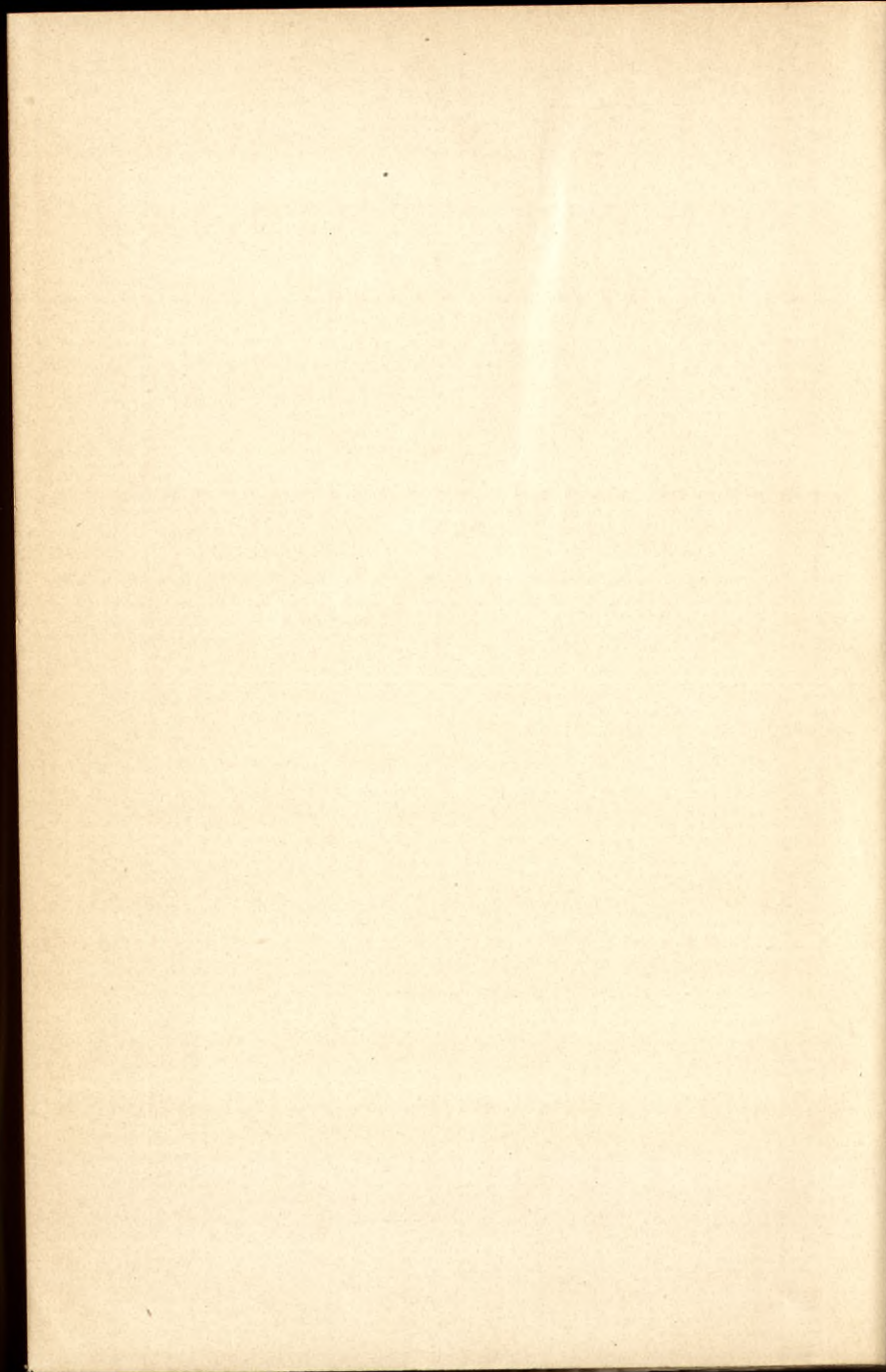
Du eviga Försyn, mildhetens och godhetens källa — gör döden lätt. Sträck icke ut mig på ett långvarigt plågans läger. Jag böjer mig för din vilja, men jag har ju lidit nog.

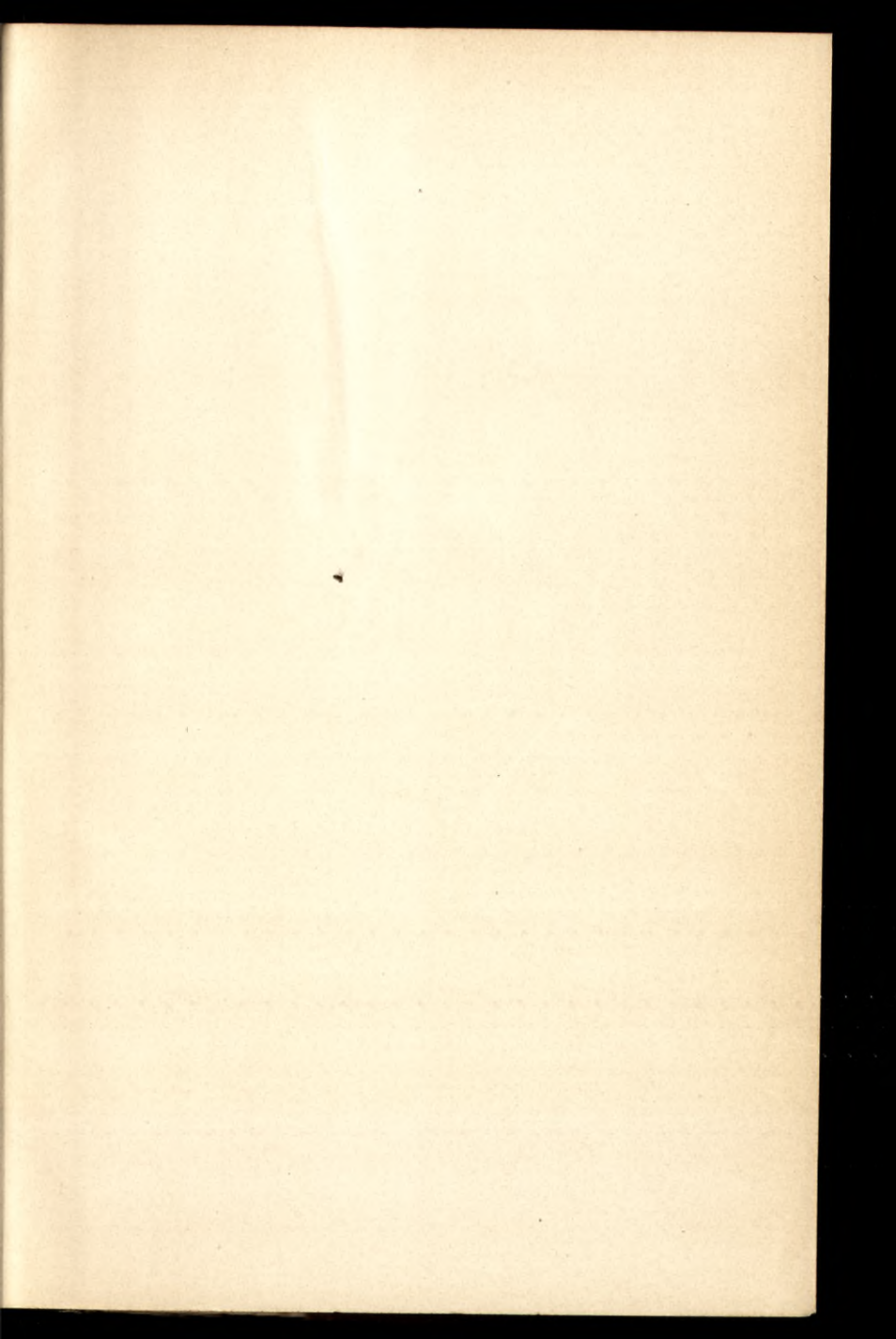
Och låt mig återse honom, innan jag dör.

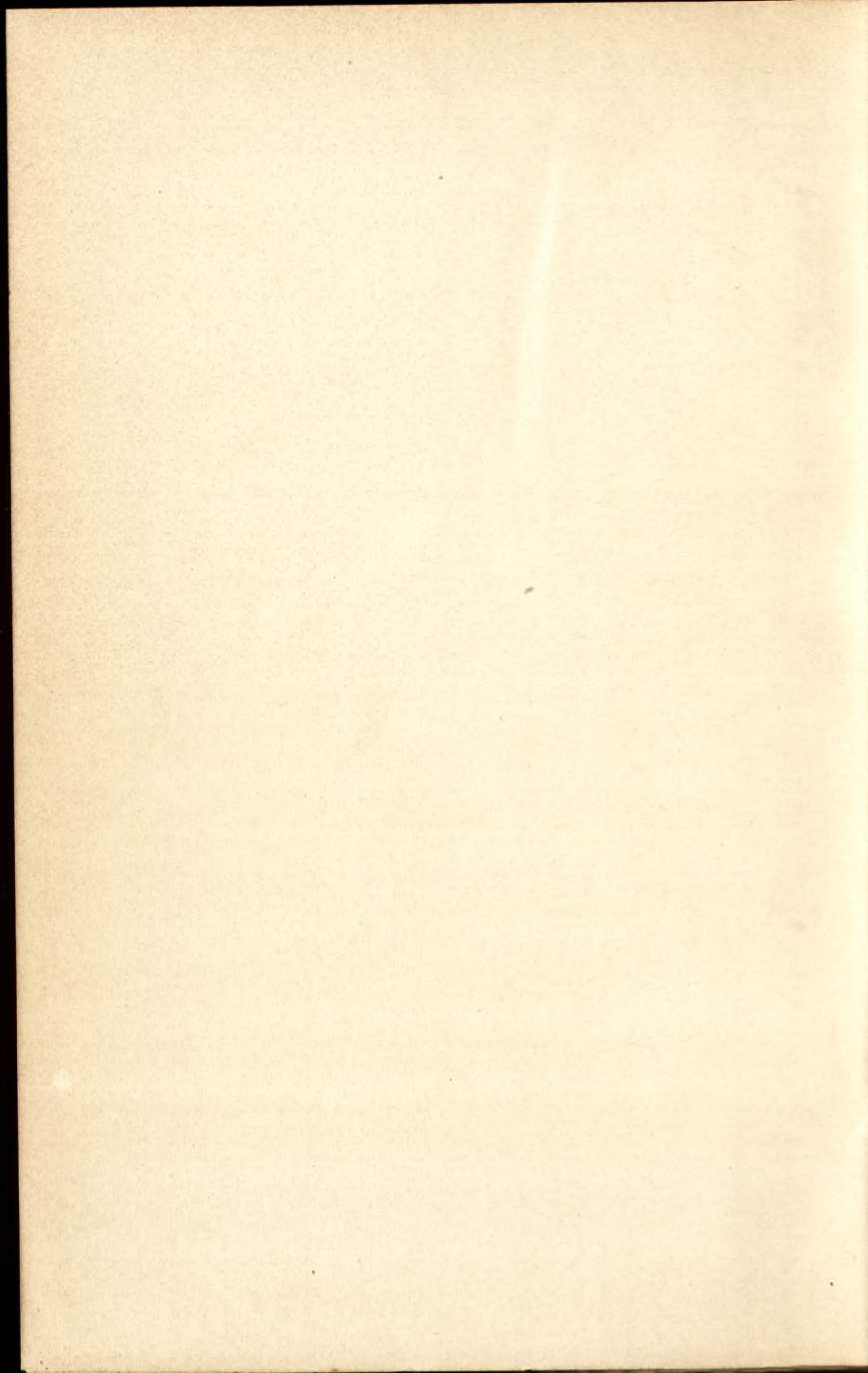
*

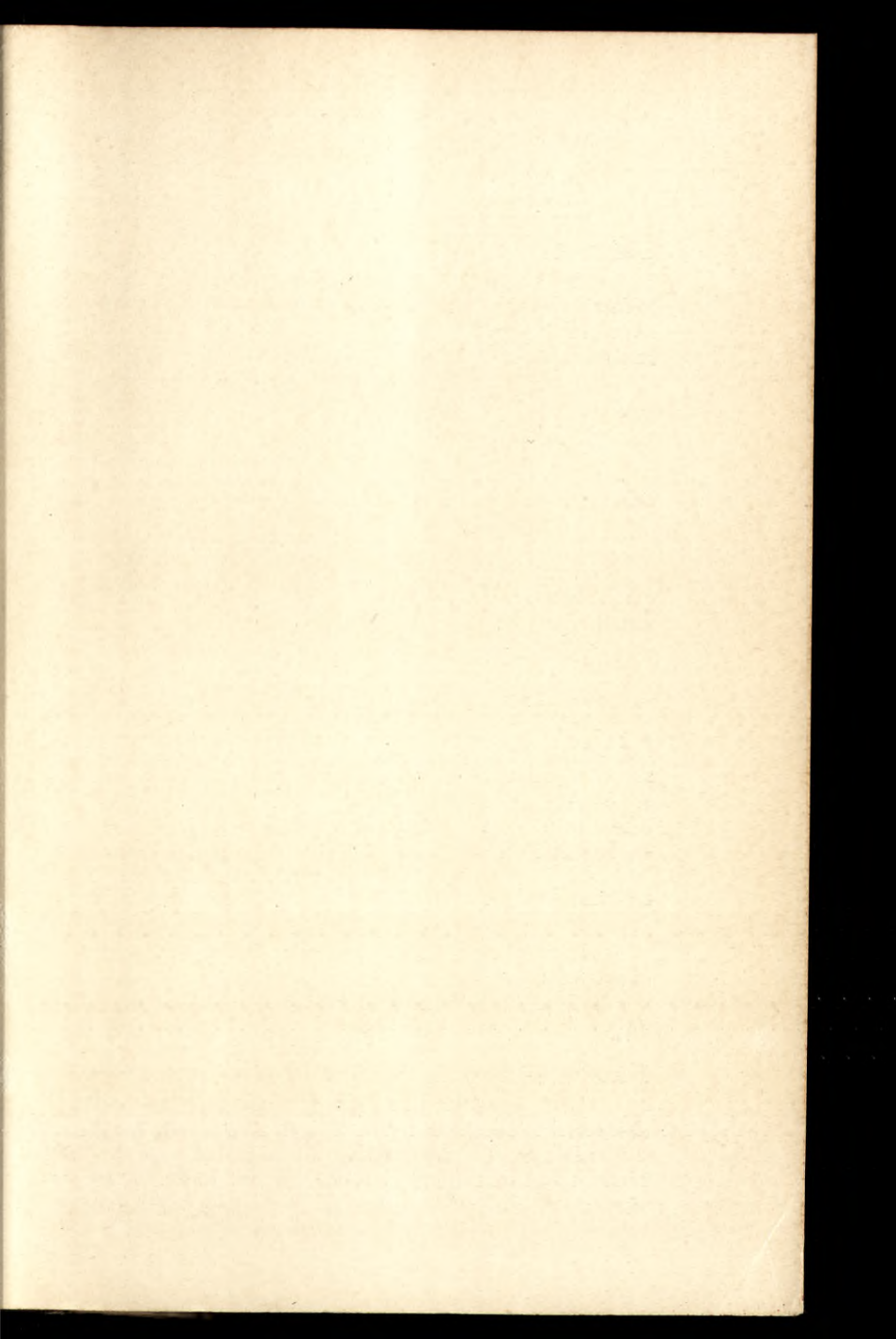
Han kommer! Jag tackar dig!

På ALBERT BONNIERS förlag ha förut utkommit af

AXEL LUNDEGÅRD:

Tannhäuser. En modern legend. Tvenne delar. 4: 50.

»Väl skrifvet, har allvar och värdighet samt mycket stilistiskt behag, stundom jämväl ädla och träffande bilder samt verklig känslighet. — Både ur innehållets och ur den konstnärliga framställningens synpunkt läsvärdt.»

(C. D. W. i Posttidningen.)

Prometheus. En konstnärs saga. Tvenne delar. 4: 75; inb. i ett band 6 kr.

»Betecknar en frigörelse och en lyftning till sanning och fågring. Stilen i hr Lundegårds arbete är konstnärlig. Det är ett behag att läsa en så ädelt skrifven bok.»

(C. D. W. i Vårt Land.)

»Herr Lundegård har företrädesvis blifvit känslans och kärlekens skald. Stilen är nobel, vacker, personligt och konstnärligt genomarbetad.»

(Aftonbladet.)

Titania. En kärlekssaga. 2:a uppl. Tvenne delar. 4: 50; inb. i ett band 5: 50.

»Det er et arbeide af rang, intet overfladisk, indeholds- løst opkog af fraser og sentimentalitet. Der ligga livskjend- skab, studium og dyp følelse til grund for det. Og det er en — digtning. Det er vakkert. Man glemmer det ikke strax. Det gjør indtryk paa en, kort sagt, det er en bog at læse.»

(Kringssjaa.)

Stormfågeln. En historisk silhuett med bakgrund och ram. 3 kr.

»I hög grad läsvärd och en bland pärlorna i årets litte- rära vårflöde.»

(Skånes Alleh.)

»Gjord med mycken verve och innehåller många fina drag.»

(Stockholms Dagblad.)

Faster Ulla och hennes brorsdöttrar. 3: 50.

»Herr Lundegård kan tillvinna sig ett berömdt namn i den svenska litteraturen.»

(C. D. W. i Vårt Land.)

»En fin konstnärs verk. En bildad och kunskapsrik skald har här skrifvit en vacker bok om kärleks styrka och sötma.»

(Bergens Tidende.)